Veterinar nr 14-2002 02-10-31 11.38 Sida 677

Svensk Veterinärtidning

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES VETERINÄRFÖRBUND VOLYM 54 NOVEMBER 2002 NR 14

Alfa Print, Sundbyberg, 2002 ISSN 0346-2250

INNEHÅLL

Granskade artiklar

681 **A Hoppe, L Harnevik: Cystinuri, en genetisk defekt med urinstensbildning hos hund och människa**
Artikeln beskriver ett forskningsprojekt vid hälsouniversitetet i Linköping, där mutationsmönstret inom olika gener undersöks hos hundar och människor med cystinuri.

678 **Ordföranden reflekterar**
D Hultefors: Epilog

679 **Ledare**
S Sternberg: Vad är fackliga frågor?

687 **Vilken är din diagnos? – EKG**

689 **Månadens Epiztel**

692 **Professor med känsla för smak och hygien**

697 **Nyheter från veterinärförbundets fullmäktigemöte**

699 **Tänkt och tyckt om fullmäktige 2002**

703 **Nystart för privat riksförening**

708 **Promotion 2002: Årets högtidsdag för SLU**

Debatt
711 A Nygren Thoresen: Om ändå hästar kunde skrika som grisar
715 J Beck-Friis: Bättre kontroll vid telefonförskrivning nödvändig

716 **Vilken är din diagnos? – Svar**

719 **A Weidman: Välbesökt veterinärmästerskap i golf**

Från sektionerna
721 Nya normer från hästsektionens Normgrupp för veterinär hästpraktik

722 **K Maclennan: Ny hemsida om arbetsplatskonflikter**

723 **Styrelseberättelse för Sveriges Veterinärförbund 2001**

727 **Verksamhetsberättelse för Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap 2001**

Bokanmälan
729 I Ekesbo: Handbok om smittskydd, rengöring och desinfektion

Läkemedel
730 K Odensvik: Försäljning av blysocker upphör
730 Godkända läkemedel

731 **Kongresser och kurser**

Noterat
732 Botulism orsakade mer än 50 000 finska rävars död
732 MRL-framgång för FVE i Europaparlamentet
732 Fass Vet 2003 ute
733 Rauni Niskanen "programdirektör" för veterinärprogrammet
733 Sänkt kastrationsålder för smågrisar
733 Oklar rättssituation för buräggsproducenter
734 Framgång för Marit Paulsen
734 Stress hos djur och människa

734 **Litteraturtjänst**

SVT nr	Utkommer	Senaste manusdag	Senaste annonsdag
15/02	27 nov	30 okt	6 nov
16/02	18 dec	20 nov	27 nov

Omslagsfoto: Johan Beck-Friis. Lördagen den 5 oktober promoverades årets nya doktorer vid SLU, varav Målfrid Vatne (bilden) var en av de veterinärmedicine doktorerna. Ett referat av promotionshögtiden återfinns på sidan 708.

Succén fortsätter!!

Beställ direkt från oss:
BTS ID

Från Europas Nr 1

- **ISO** 11784/85 för **full kompatibilitet**.
- **Avläsning**: alla ISO-läsare.
- **Sterilförpackad** i engångskanyl.
- **ID-etiketter** 6 st
- **Storlek**: 2.12mm x 11.5mm

Made in Germany by **AEG®** **Daimler-Chrysler Group®**

Tel: 044-24 36 95
Fax: 044-24 34 91
sales@btsid.com
www.btsid.com

ISO-chip
endast
45:-
(exkl. moms)

Nu ISO-läsare
endast
1690:- (exkl. moms)

Epilog

Detta är mina avslutningsreflektioner. När nästa nummer av SVT kommer ut är jag åter länsveterinär i Halland.

För snart två år sedan skrev jag att vi alla tillsammans skulle satsa på framtiden i stället för att gräva ner oss i det förflutna, och att det krävs att alla bjuder till, försöker svälja gammal förtret och i stället blickar framåt. Tyvärr var inte alla inom förbundet beredda till detta, vilket hämmat ett konstruktivt arbete. Jag vill ändå, måhända uppkäftigt, säga att jag är stolt över vad jag, förbundsstyrelsen och förbundskansliet åstadkommit och påstå att vi tagit flera steg framåt under den här tiden.

Ordföranden reflekterar

Förbundets ståndpunkt i tillsyns- och konkurrensfrågorna har tydliggjorts och möts nu med större respekt och förståelse. Vi har ägnat stor uppmärksamhet åt förhållandena vid Veterinärmedicinska fakulteten vid SLU och ökat vårt engagemang i arbetsmiljöfrågor. En arbetsmarknadsprognos verkar äntligen kunna komma till stånd. Ett löneutskott har bildats som håller på att ta fram en lönepolicy. Vi har arbetat engagerat med olika djurskyddsfrågor och försökt påverka utformning och lokalisering av en ny djurskyddsmyndighet. Specialiserings- och antibiotikafrågorna har drivits vidare genom SVS. Särskilt viktigt för mig har varit att relationerna mellan förbundet och departement, centrala verk och andra organisationer förbättrats.

Jag hade dock hoppats att vi idag skulle ha haft en tydligare position vad gäller hur vi anser att den framtida veterinära fältverksamheten och myndighetsutövningen bör bedrivas. Jag hade också önskat att vi kommit längre i omstruktureringen av förbundets organisation. Men alltför mycket tid och kraft har tyvärr gått åt till att försöka förklara för en grupp medlemmar att veterinärförbundet inte ensamt avgör hur staten organiserar sin verksamhet. Att några medlemmar lämnat förbundet kanske trots allt både förbundet och de själva mår bäst av.

Jag önskar Karin Östensson och förbundsstyrelsen lycka till med det fortsatta arbetet att stärka veterinärmedicinens roll i samhället och känner stor tillförsikt inför framtiden. "Jag skruvar lampan ner och bjuder frid." På återseende!

Dag Hultefors
Förbundsordförande

Sveriges Veterinärförbund

Box 12 709, 112 94 Stockholm
Besöksadress: Kungsholms Hamnplan 7. e-post: office@svf.se hemsida: www.svf.se
Telefontid: 9.00–11.30, 12.30–16.30

Kansli
Telefon: 08-545 558 20
Telefax: 08-545 558 39

Tf kanslichef:
CHRISTINA AROSENIUS, leg. vet.
Dir.tel. 08-545 558 24
(Bost.tel. 08-651 09 65)
(Mobiltel. 070-717 73 19)
e-post: christina.arosenius@svf.se

Förhandlingschef:
ANDERS LEFRELL, jur kand.
Dir.tel. 08-545 558 25
(Bost.tel. 08-765 91 19)
(Mobiltel. 070-418 07 99)
e-post: anders.lefrell@svf.se

Generalsekreterare SVS:
CHRISTINA AROSENIUS, leg. vet.
Dir.tel. 08-545 558 24
(Bost.tel. 08-651 09 65)
(Mobiltel. 070-717 73 19)
e-post: christina.arosenius@svf.se

Informationschef:
JOHAN BECK-FRIIS, leg. vet.
Dir.tel. 08-545 558 33
(Bost.tel. 018-54 11 71)
(Mobiltel. 070-717 73 25)
e-post: johan.beck-friis@svf.se

Ombudsman:
AMELIE LOTHIGIUS, jur. kand.
Dir.tel. 08-545 558 26
(Bost.tel. 08-26 25 39)
(Mobiltel. 070-788 70 47)
e-post: amelie.lothigius@svf.se

Kamrer:
RUNE KOSKINEN
Dir.tel. 08-545 558 22
e-post: rune.koskinen@svf.se

Sekreterare:
BIRGITTA LARSSON
Dir.tel. 08-545 558 23
e-post: birgitta.larsson@svf.se

MARIANNE LUNDQUIST, SVS, AEA
Dir.tel. 08-545 558 27
e-post: marianne.lundquist@svf.se

AGNETA SVENSSON, SVF
Dir.tel. 08-545 558 28
e-post: agneta.svensson@svf.se

Postgiro: 83 80-8 Allmänna kassan
15 39 33-7 Understödsfonden

Bankgiro: 530-52 22 Allmänna kassan

Svensk Veterinärtidning
Prenumerationspris 2002
Sverige: 765 kronor + moms.
Norden: 1020 kronor + moms.
Europa utanför Norden: 1090 kronor + moms.
Utanför Europa: 1235 kronor

Manusdagar: 4 veckor före utgivningsdag. Korta svar på debattinlägg senast 2 veckor före utgivningsdag.

Annonsmaterialdagar: 3 veckor före utgivningsdag.

Svensk Veterinärtidning
Redaktion
Telefon: 08-545 558 30
Telefax: 08-545 558 29

Ansvarig utgivare och chefredaktör:
JOHAN BECK-FRIIS
Dir.tel. 08-545 558 33
(Bost.tel. 018-54 11 71)
(Mobiltel. 070-717 73 25)
e-post: johan.beck-friis@svf.se

Journalist:
KARIN ÅSTRÖM BENGTSSON
Dir.tel. 08-545 558 32
e-post: karin.astrom.bengtsson@svf.se

Redaktionssekreterare, annonser:
BIRGITTA AHLKVIST
Dir.tel. 08-545 558 31
e-post: birgitta.ahlkvist@svf.se

Utgivningsdagar 2002

1	23 jan	10	14 aug
2	13 feb	11	4 sep
3	6 mar	12	25 sep
4	27 mar	13	16 okt
5	22 apr	14	6 nov
6	15 maj	15	27 nov
7	5 jun	16	18 dec
8–9	26 jun		

Fackpressupplaga 2001 = 2.900 ex.

Vad är fackliga frågor?

I skrivande stund står fullmäktige för dörren. Där ska bland annat (återigen) diskuteras omorganisation av SVF/SVS. Många inom kåren vill separera den organisation som hanterar fackliga frågor och den som hanterar yrkesfrågor, så att de som inte anser sig ha nytta av den fackliga delen ändå kan vara med i en organisation som förenar kåren i yrkesfrågor. Det låter ju enkelt, varför är det så svårt?

En titt på gamla utredningar i frågan, hur man löst det i andra länder och i andra yrkesförbund, visar att problemet tycks vara att det inte tydligt går att särskilja vad som är fackliga frågor och vad som är yrkesfrågor. De fackförbund som också är yrkesförbund samlar en grupp människor med gemensam utbildning men vitt skilda yrkesuppgifter. Inga andra veterinär- eller övriga yrkesförbund tycks ha haft någon framgång med separationen av "förbund" och "sällskap", utan de flyter i varandra på olika sätt.

Ledare

Visst kan man särskilja SVS och SVF ekonomiskt och organisatoriskt, till högre kostnad för båda. Det är inte där skon klämmer. Det är frågan om vad som skall hanteras var. Vidareutbildningsfrågor faller självklart på SVS, liksom lönefrågor hör hemma hos SVF. Arbetsmiljöfrågor torde också hamna på SVF, även om frågor om arbetsmiljö för kliniskt praktiserande veterinärer berör många privatpraktiserande mer än vad de berör vissa anställda.

Hur är det med de mer allmänna frågorna, då? Exempelvis föra fram att veterinäryrket är ett högkvalificerat jobb, att djursjukvård måste få kosta och att veterinärutbildningen behöver mer resurser, vem ska göra det? Det berör ju inte bara dem som skulle vara med i den "fackliga" organisationen, men det kanske inte heller prioriteras i "fackorganisationen". I allmänna frågor som berör alla akademiska yrken har vi stor nytta av SACO, men där kan man bara vara medlem om man är ett fackförbund. Det absurda i detta är att många anställda veterinärer är direkt missgynnade av att deras fackliga förhandlingar idag sköts av lokala SACO-föreningar, de skulle ha ett bättre förhandlingsläge om de förhandlade själva!

En total separation av SVF och SVS skulle i värsta fall innebära ett dyrare SVS som inte orkar ta i "politiska" frågor och ett förkrympt SVF med skyhöga avgifter för förhandlingshjälp etc. Eftersom de få SVF-medlemmarna förmodligen inte skulle vara pigga på att finansiera arbete som den övriga kåren också har nytta av, riskerar det för veterinärmedicinen så viktiga lobbyingarbetet att falla bort.

I bästa fall skulle en separation leda till en liten men starkt sammanhållen fackförening och ett stort och mäktigt SVS, som visserligen inte skulle kunna påverka via SACO men som skulle kunna fungera som en fristående lobbyingorganisation i veterinära frågor, förutom att vara sammanhållande i rena fackfrågor såsom vidareutbildning. Förhoppningsvis skulle de aktiva i SVS kunna få ledigt från sina ordinarie arbeten för denna verksamhet, även om det enbart är fackligt arbete som arbetsgivaren är skyldig att medge ledighet för. Med tanke på att det redan idag är svårt att värva folk till SVS-uppdrag för att de inte orkar göra allt på fritiden, är detta något som i så fall måste lösas.

Omorganisera eller inte? En sak är säker, det finns ingen alltigenom lycklig lösning som vi alla kommer att kunna enas om. Oavsett hur vi omorganiserar, om vi omorganiserar, så ska vi inte förvänta oss att det blir fred i kåren och slut på alla konflikter. Veterinärer är av naturen kverulanta och argumentativa och det är bra, bara vi ägnar vår energi åt viktiga frågor och förmår prioritera stort framför smått.

Susanna Sternberg
Ledamot i förbundsstyrelsen

Cystinuri, en genetisk defekt med urinstensbildning hos hund och människa

*ASTRID HOPPE, universitetslektor, VMD, ECVIM-CA dipl och LOTTA HARNEVIK, forskarstuderande, M Sc.**

Cystinuri är en medfödd metabolisk defekt som kan drabba både människa och hund. Hos hund leder sjukdomen oftast till återkommande urinstensbildning, och sjukdomsförloppet slutar många gånger med avlivning av hunden. Artikeln beskriver ett forskningsprojekt vid hälsouniversitetet i Linköping, där mutationsmönstret inom olika gener undersöks hos hundar och människor med cystinuri.

Bakgrund

Medfödda sjukdomar hos våra sällskapsdjur har under senare år rönt ett ökande intresse genom att djuren kan användas som "modell" för att öka kunskapen om liknande problem hos människor. En av dessa sjukdomar är cystinuri. Cystinuri är en medfödd metabolisk defekt där transporten av i första hand aminosyran cystin och de dibasiska aminosyrorna lysin, arginin och ornitin är defekt i njuren, och hos människa även i tarmen.

Eftersom cystin är mycket svårlöslig i urin kan kristall- och urinstensbildning uppstå hos individer med hög koncentration av aminosyran i urinen. Obehandlad cystinuri leder vanligen till återkommande stenbildning som hos hund efter upprepade urinstensoperationer ofta slutar med avlivning. Hos människor bildas stenarna i första hand i njurarna, vilket avsevärt försvårar avlägsnandet, och i vissa fall leder problemet även till terminal njursvikt. Njursvikt ses dock aldrig i samband med sjukdomen hos hund eftersom stenarna här i första hand bildas i urinblåsan och den metaboliska defekten i sig inte leder till njurfunktionsnedsättning.

En genetisk defekt

Hos människor associeras den klassiska formen av cystinuri (typ I) med mutationer inom SLC3A1-genen som återfinns på kromosom 2 (13). Det finns ytterligare två former av cystinuri (typ II och typ III) där defekten är lokaliserad till kromosom 19 med mutationer inom SLC7A9-genen (3). Typ I är den vanligaste formen hos människa och har en autosomal recessiv nedärvning, medan typ II och III har visat sig ge upphov till en ofullständigt recessiv form av cystinuri hos människa. Svenska studier visar att mutationer i dessa två gener tillsammans förklarar ca 70 procent av fallen, vilket tyder på att även fler gener är involverade i sjukdomen hos människa (11, 12).

Hos hund har en grav form av cystinuri, med hög cystinutsöndring och en autosomal recessiv nedärvning, iakttagits hos new foundlandrasen. Molekylärgenetiska studier inom samma grupp av hundar uppvisade i likhet med den klassiska formen av cystinuri hos människa mutationer i SLC3A1-genen (4). I samma studie ingick även hundar av andra raser som inte uppvisade mutationer som kan kopplas till sjukdomen. Detta tyder på att sjukdomen hos hund, liksom hos människa, inkluderar olika typer av mutationer och troligtvis även ytterligare gener, i första hand den gen som motsvarar SLC7A9 hos människa.

För närvarande bedrivs ett forskningsprojekt vid hälsouniversitetet i Linköping där mutationsmönstret inom olika gener undersöks hos hundar och människor med cystinuri. Forskningen är ett samarbetsprojekt mellan smådjursinstitutionen och institutionen för husdjursgenetik vid SLU, samt institutionen för biomedicin och kirurgi i Linköping. Så här långt har SLC3A1-genen analyserats hos tibetansk

Figur 1. Hos hund har en grav form av cystinuri, med hög cystinutsöndring och en autosomal recessiv nedärvning, iakttagits hos new foundlandrasen.

spaniel, welsh corgi cardigan samt engelsk och fransk bulldog med cystinuri, men hittills har inga genetiska förändringar som kan förklara sjukdomen detekterats. Misstankar finns istället att det kan röra sig om mutationer i SLC7A9-genen, men än har man inte lyckats identifiera denna gen hos hund. Pågående studier syftar till att kartlägga SLC7A9-genen hos hund för att möjliggöra analyser av SLC7A9 hos hundar med cystinuri.

Tanken med det pågående arbetet om cystinuri hos hund och människa är att skapa ett underlag för att relatera det genetiska mönstret till den kliniska bilden, vilket skulle vara ett steg mot en orsaksrelaterad klassificering av sjukdomen. En sådan klassifikation skulle vara av stor betydelse för såväl uppföljnings- som behandlingsstrategi men även bidra till ny diagnostik baserad på genetiska analyser. En klarläggning av det genetiska mönstret skulle även ha stor betydelse för avelsarbetet med att minimera förekomsten av sjukdomen hos hund.

Diagnos

Cystinstenar lokaliseras lämpligast via ultraljudsundersökning. Det är svårare att upptäcka cystinstenar genom röntgenundersökning, då stenarna ofta är små och dåligt röntgentäta.

För att få fram stenar att analysera tar man för det mesta ut dem vid operation. I sällsynta fall kan djurägaren i samband med att hunden urinerar upptäcka "grus" i hundens urin. Detta grus kan analyseras, men materialet måste vara så omfattande att det är synligt för blotta ögat. Analys kan inte göras från sediment i ett urinprov.

Diagnosen cystinuri kan ställas genom analys av urinstenar t ex med hjälp av infraröd spektrofotometri. Detta är en semikvantitativ metod som används vid det kemiska laboratoriet vid SVA i Uppsala. För att påvisa en hög koncentration av cystin i urinen kan cyanid-nitroprussidtesten (Brand's test, Figur 2) användas, som vid positivt utslag visar ett kraftigt rött färgomslag i urinen (1). Vid gynnsamma förhållanden, som sur urin, kan ibland sexkantiga platta cystinkristaller ses i urinsediment (Figur 3), vilket är patognomoniskt för sjukdomen cystinuri. För en kvantitativ mätning av halten cystin i urinen kan jonbytarkromatografi användas (9).

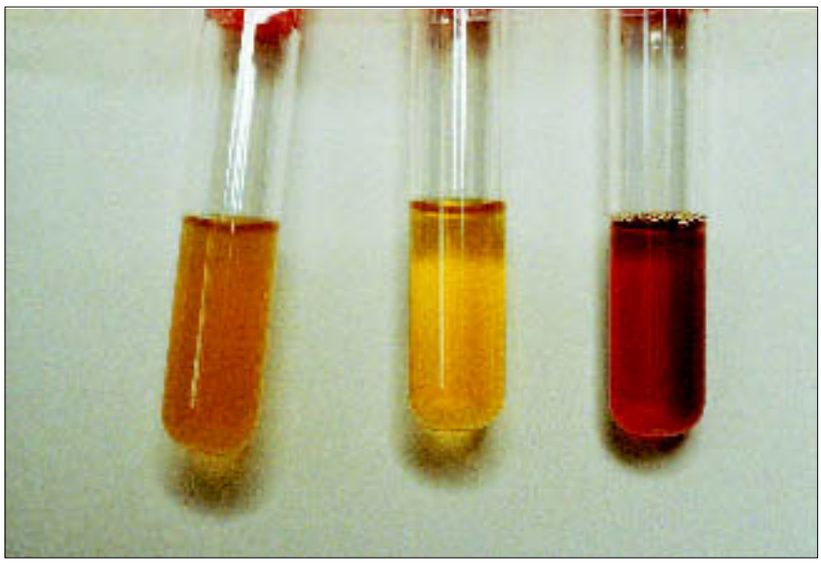

Figur 2. Brand's test eller cyanidnitroprussidtesten är en enkel screeningmetod för cystinuri. 1 ml urin blandas med 0,4 ml natriumcyanidlösning. Efter fem minuter tillsätts en droppe natriumnitroprussidlösning. Om urinen innehåller > 10 mmol/mol kreatinin av cystin sker ett rött färgomslag. Observera att testen måste utföras i dragskåp.

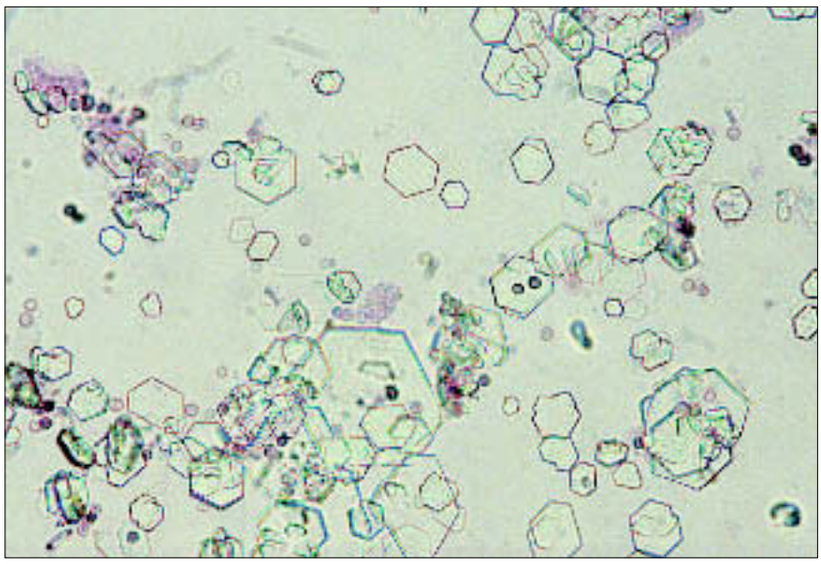

Figur 3. Urinsediment från en fem år gammal shihtzuhane med cystinuri. Typiska sexkantiga platta cystinkristaller kan ses.

Cystinuri och urinstensbildning

Sjukdomen cystinuri har identifierats hos över 60 hundraser i världen. Resultat från svenska studier visar dock att utsöndringen av cystin i urinen är mycket individuell (6). Vissa hundar har mycket låg utsöndring i nivå med friska icke stenbildande individer (<10 mmol/mol keatinin), medan andra har en mycket hög utsöndring (>290 mmol/mol kreatinin). Orsaken till denna stora skillnad i cystinutsöndring är ännu inte klarlagd. Pågående forskning tyder på att hundar liksom människor har olika typer av cystinuri, vil-

Veterinar nr 14-2002 02-10-31 11.39 Sida 683

Figur 4. Cystinstenar från en tre år gammal taxhane. Stenarna är ofta små, multipla, gulbruna till färgen och består vanligen av ren cystin.

ket leder till skillnader i cystinutsöndring, och därmed även skillnader i risken för stenbildning. I den här nämnda studien visades att hundar med återkommande urinstensbildning hade högre cystinutsöndring än hundar med färre eller inga recidiv av cystinstenar. Troligen kan även andra faktorer än enbart cystinutsöndringen ha betydelse för urinstensbildningen. Detta illustreras av att vissa individer ibland bildar stenar trots att cystinutsöndringen ligger inom normalvariationen för friska individer.

Undersökningar har visat att cystinstenar utgör mellan 1–22 procent av den totala urinstensförekomsten hos hund, med en högre förekomst i europeiska länder som Tyskland och Sverige jämfört med i USA (7, 10). Urinstenarna är ofta små, multipla, gulbruna till färgen och består vanligen av ren cystin (Figur 4). Stenbildningen sker i första hand hos hanar och ses i Sverige framför allt hos raserna tax, tibetansk spaniel, basset hound, irländsk terrier, rottweiler och engelsk bulldog (Figur 5) (6).

På grund av den underliggande genetiska defekten kommer alla individer med cystinuri att vara predisponerade för återkommande urinstensbildning. Recidivfrekvensen för cystinstenar är vanligen hög, framför allt hos unga hundar där nya stenar ofta bildas inom några månader om hunden är obehandlad. Denna iakttagelse får stöd av den tidigare nämnda studien där 88 svenska hundar med cystinuri och urinstensbildning följdes under behandling från två månaders upp till tolv års ålder (6). För 32 av hundarna i studien, där en kvantitativ mätning av cystinutsöndringen i urinen utfördes, kunde en signifikant korrelation (p=0,0244) mellan cystinutsöndringen och hundarnas ålder visas. Hundar som drabbades av stenbildning tidigt i livet (1–5 år) visade en signifikant högre utsöndring av cystin än hundar som var äldre (5–12 år) när de första gången bildade urinstenar. Studien visade även att hos nio äldre hundar med en medelålder av nio år (range 6–16 år) sjönk cystinutsöndringen och närmade sig den för normala hundar. I dessa fall avslutades behandlingen utan att tecken till ny urinstensbildning kunde ses under en uppföljningsperiod på upp till sju år (medel 2,6 år).

Medicinsk behandling

När det gäller behandlingen för att förhindra ny urinstensbildning har under årens lopp olika

Figur 5. Treårig taxhane med cystinuri. Hunden står i en så kallad metabolismbur för uppsamling av urin under 24 timmar, för att mäta halten cystin i urinen.

Veterinar nr 14-2002 02-10-31 11.39 Sida 684

Tabell 1. Behandlingsrekommendationer för stenbildande hundar med cystinuri.

Målsättning / problemställning	*Rekommendation*
Profylaktisk behandling	Tiopronin* 30 mg/kg fördelat på två gånger per dag. Högt vätskeintag för att stimulera diuresen. Alkalisering av urinen (pH 6,5-7,0) med kaliumcitrat. Sänkning av tiopronindosen (<30 mg/kg kroppsvikt) eller upphörd behandling vid låg cystinutsöndring i urinen (<10 mmol/mol kreatinin, neg Brand's test).
Upplösning av cystinstenar	Tiopronin 40 mg/kg kroppsvikt fördelat på två gånger per dag. Återbesök för utvärdering av stenstorlek med ultraljud var 4:e vecka. Efter stenupplösning återgå till profylaktisk dos av tiopronin. Om stenarna inte upplöses efter 2-3 månader rekommenderas kirurgisk behandling.
Uppföljning	Rekommenderas en, tre, sex och tolv månader efter insatt behandling, därefter två gånger per år inkluderande: Klinisk undersökning. Ultraljud av urinblåsan. Urinanalys (specifik vikt, protein, pH, sediment, Brand's test) på morgonurin. Blodprov (hemoglobin, vita blodkroppar, trombocyter, alkaliskt fosfatas, ALAT, gallsyror). Kvantitativ mätning av cystinutsöndringen är önskvärd före behandlingens början samt en gång per år.
Om biverkningar av tiopronin uppstår ** :	Upphör med behandlingen i fyra veckor. Blod och urinanalys (se ovan) varje vecka tills biverkningarna avklingat. När biverkningarna är borta ge en låg dos tiopronin och öka successivt från 10-15 mg/kg per dag. Om biverkningarna kommer tillbaka, undvik att använda tiopronin.

* Thiola®, tbl, 250 mg, Santen Pharmaceutical Co, Osaka, Japan.
** Biverkningar kan inkludera: trombocytopeni, anemi, förhöjda leverenzymer, proteinuri, illaluktande urin, hudförändringar, myopati, aggressivitet.

strategier provats både på hundar och människor. Behandling med enbart lågproteindiet eller alkalisering av urinen har i de flesta fall visat sig ineffektiv. Den idag mest effektiva metoden för att sänka utsöndringen av cystin är att ge tiopronin (Thiola®, tabletter 250 mg) eller D-penicillamin, som genom chelatkomplexbildning sänker halten av fritt cystin i urinen och därmed risken för kristall- och stenbildning. D-penicillamin ger dock en rad biverkningar där kräkningar och förlust av mineraler som kalcium, koppar och zink är de mest påfallande hos hund (8). Tiopronin är därför att föredra. Behandlingen blir vanligen livslång med undantag för vissa äldre hundar där av någon okänd anledning cystinutsöndringen avtar.

Den dos som rekommenderas för att förhindra ny urinstensbildning är 30 mg/kg fördelat på två gånger per dag (se Tabell 1).

Den svenska studien visade även att tiopronin kan lösa upp cystinstenar hos vissa individer. Vid 28 tillfällen påvisades blåsstenar vid ultraljud/röntgenundersökning varvid behandling med tiopronin sattes in med en dos på 40 mg/kg. Under en behandlingstid av en till sex månader (medeltal 1,6 månader) eliminerades stenarna i 60 procent av fallen. Efter att stenarna försvunnit sänktes tioproningivan till en underhållsdos av 30 mg/kg. I de 40 procent av fallen där den medicinska behandlingen inte hjälpte fick hundarna förr eller senare genomgå kirurgiskt avlägsnande av urinstenarna.

Vid urinstopp hjälper naturligtvis bara operation, men i övriga fall kan medicinsk behandling med t ex tiopronin med fördel prövas.

Biverkningar

Biverkningar vid användande av tiopronin kan förekomma både hos hundar och människor. I den svenska studien av 88 behandlade hundar redovisas elva fall med biverkningar. De vanligaste bieffekterna är lindrig trombocytopeni och proteinuri. Därutöver uppvisade två hundar aggressivitet och två andra hundar visade tecken på bilateral myopati i masseter- och quadricepsmuskulaturen. De två sistnämnda hundarna fick ostadig gång och svårigheter att tugga och att svälja under några dygn. Samtliga biverkningar avklingade när tioproninbehandlingen sattes ut.

För att bevaka eventuella biverkningar rekommenderas ett första återbesök en till två månader efter insatt behandling. Undersökningen ska då inkludera ultraljud av urniblåsan, urinanalys och blodprov, enligt Tabell 1. Vidare uppföljningsbesök rekommenderas under resten av hundens livstid enligt den plan som återges i Tabell 1.

Sammanfattning

Njursjukdomen cystinuri är en medfödd defekt som kan leda till ett livslångt problem med urinstensbildning. En grav form av sjukdomen som liknar den klassiska formen av cystinuri hos människa har beskrivits hos newfoundlandhund, där man funnit en mutation i SLC3A1-genen. Ett samarbetsprojekt bedrivs nu med hälsouniversitetet i Linköping där mutationsmönstret inom olika gener undersöks hos hundar och människor med cystinuri.

Så här långt har SLC3A1-genen analyserats hos tibetansk spaniel, welsh corgi cardigan samt engelsk och fransk bulldog med cystinuri, dock har inga genetiska förändringar som kan kopplas till sjukdomen återfunnits. Misstankar finns att det istället kan röra sig om SLC7A9-genen som identifierats och ana-

lyserats hos människa men ännu inte kartlagts hos hund.

Tanken med det pågående forskningsarbetet är att skapa ett underlag för en klassificering av sjukdomen som bygger på det genetiska mönstret. En sådan klassifikation skulle vara av stor betydelse för såväl uppföljnings- som behandlingsstrategi, liksom för utvecklandet av en ny diagnostik baserad på genetiska analyser. En klarläggning av det genetiska mönstret skulle även ha stor betydelse för avelsarbetet med att minimera förekomsten av sjukdomen.

Summary

Cystinuria, a genetic defect with urolith formation in dogs and man

Cystinuria is an inborn kidney disease in which abnormal amounts of the amino acid cystine is excreted in the urine. Due to low solubility of cystine in urine, dogs and people with this disease are predisposed to a lifelong problem with recurrent cystine urolith formation. Clinical studies during 14 years of cystinuric dogs in Sweden has shown the benefit of medical treatment with tiopronin. Most cystinuric dogs lived a normal life with a decreased recurrence rate of urolith formation on tiopronin treatment compared to before treatment.

Most dogs treated with tiopronin tolerate the drug well. However, adverse effects have been found including, proteinuria, thrombocytopenia, aggressiveness and myopathy. All signs disappeared when tiopronin treatment was stopped.

The mode of inheritance of cystinuria has been investigated, and so far two disease genes have been identified in humans. Mutations in the amino acid transport gene SLC3A1 located on chromosome 2 has been shown to be associated with cystinuria, and probably represent the pathogenic background of the classic form (type I) of the disease in people. Also a non-type I form of cystinuria caused by mutations in the SLC7A9 gene located on chromosome 19, has been described. Ongoing investigations implies that other genes are involved as well. In dogs, a nonsense mutation in exon 2 of the SLC3A1 gene has been identified and described in Newfoundlands.

Presently, there is a joint project running on the molecular genetics of cystinuria in dogs and in humans in Sweden. The SLC3A1 gene was analysed in Tibetan spaniel, Welsh corgi cardigan as well as English and French Bulldogs with cystinuria, however no genetic alterations that can be linked to the disorder was found. This indicate that other genes, most likely the SLC7A9 gene, are involved in the disease in dogs.

Referenser

1. Brand E, Harris M & Biloon S. Cystinuria: The excretion of a cystine complex which decomposes in the urine with the liberation of free cystine. J Biol Chem, 1930, 86, 315–331.
2. Calonge MJ, Gasparini P, Chillaron J et al. Cystinuria caused by mutations in rBAT, a gene involved in the transport of cystine. Nat Genet, 1994, 6, 420–426.
3. Group A: Feliubadalio L, Font M, Purroy J, et al. Group B: Golomb E, Centola M, Aksentijevich I, et al. Group C: Gasparini P, Bisceglia L, Beccia E, et al. Group D: Bassi MT, George AL, Manzoni M, et al. Group E: Reig N, Fernande E, Estevez R, et al. Non-type 1 cystinuria caused by mutations in SLC7A9, encoding a subunit (b o,+ AT) of rBAT. Nature Genetics 1999, 23, 52–57.
4. Harnevik L, Fjellstedt E, Tiselius H-G et al. Identification of twelve novel SLC3A1 mutations in Swedish cystinuria patients. Hum Mutat, 2001, 18, 516–525.
5. Harnevik L, Fjellstedt E, Denneberg T et al. Mutation analysis of SLC7A9 in Swedish cystinuria patients implies involvement of other genes. Submitted for publication 2002.
6. Henthorn PS, Liu J, Gidalevich JK, et al. Canine cystinuria: polymorphism in the canine SLC3A1 gene and identification of a nonsense mutation in cystinuric Newfoundland dogs. Hum Genet, 2000, 107, 295–303.
7. Hesse A & Bruhl M. Comparative aspects of urolithiasis in man and animals. Proceedings of the 3rd Annual Symposium, Barcelona, Spain, 1988, 183–194.
8. Hoppe A & Denneberg T. Cystinuria in the dog: clinical studies during 14 years of medical treatment. J Vet Intern Med, 2001, 15, 361–367.
9. Hoppe A, Denneberg T, Jeppsson J-O & Kågedal B. Canine cystinuria: an extended study on the effects of 2-mercaptopropionylglycine on cystine urolithiasis and urinary cystine excretion. Br Vet J, 1993b, 149, 235–251.
10. Hoppe A, Denneberg T, Frank A, et al. Urinary excretion of metals during treatment with D-penicillamine and 2-mercaptopropionylglycine in normal and cystinuric dogs. J Vet Pharmacol Therap, 1993c, 16, 93–102.
11. Kågedal B, Andersson T, Carlsson M, et al. High-performance liquid chromatography of 2-mercaptopropionylglycine and its metabolite 2-mercaptopropionic acid in plasma and urine after treatment with thiopronine. J Chrom, 1987, 261–267.
12. Osborne CA, Lulich JP, Bargets JW, et al. Management of cystine nephrolithiasis with alphamercaptopropionylglycine. J Urol, 1986, 136, 1003–1008.

*Universitetslektor, VMD Astrid Hoppe, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för kirurgi och medicin, smådjur, Box 7037, 750 07 Uppsala.

Forskarstuderande, M Sc Lotta Harnevik, Hälsouniversitetet i Linköping, Institutionen för biomedicin och kirurgi, Avdelningen för cellbiologi, plan 9, 581 85 Linköping.

Meditron *M30*

Cardiology Quality for *Less*

SEK 1995,- ex. vat.

www.kruuse.com

Veterinar nr 14-2002 02-10-31 11.39 Sida 687

Vilken är din diagnos? – EKG

Fallet är insänt av Djursjukhuset Albano, Rinkebyvägen 23, 182 36 Danderyd. Svaret är skrivet av Anna Tidholm.

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap SMÅDJURSSEKTIONEN

Svar – se sidan 716

Irländsk varghund, sex och ett halvt år, vikt 89 kg

Anamnes: Hunden har plötsligt blivit trött och orkar inte gå på promenader. Husse har noterat att hjärtverksamheten är hög.

Status: Måttligt nedsatt allmäntillstånd, normal slemhinnefärg och kapilläråterfyllnad, snabb regelbunden perifer puls, snabb regelbunden hjärtfrekvens, inget blåsljud, normal lungauskultation, normal bukpalpation, rektalt ingen prostataförstoring, normala lymfknutor, temperatur 38,5ºC.

Ekokardiografi: Måttlig dilatation av vänster kammare och förmak, måttlig hypokinesi.

Thoraxröntgen: Inga tecken till hjärtsvikt, dvs ingen venös stas eller lungförtätningar.

EKG: EKG 1, se Figur 1. EKG 2 togs tolv minuter efter 6 ml Inderal (propranolol) intravenöst, se Figur 2. EKG 3 togs en dag senare och fem minuter efter 1,8 ml Isoptin (verapamil) intravenöst, se Figur 3. EKG 4 togs samma dag som EKG 3, tio minuter efter 3,6 ml Isoptin intravenöst, se Figur 4. EKG 5 togs fem dagar efter insatt peroral behandling med digoxin 0,25 mg 1x2 och Inderal 40 mg 2x3, se Figur 5.

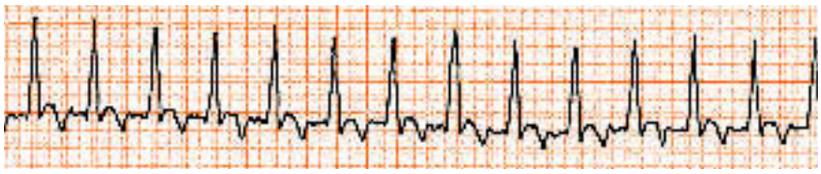

Figur 1. EKG 1, avledning II, 1 cm = 1 mV, pappershastighet 50 mm/s. Bilderna är av tryckteknisk skäl förminskade men motsvarar 15 cm. En liten ruta motsvarar 1 mm.

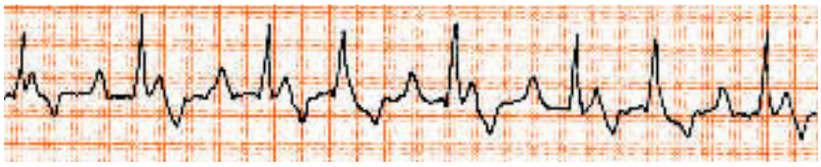

Figur 2. EKG 2, tolv minuter efter 6 ml Inderal (propranolol) intravenöst. Avledning II, 1 cm = 1 mV, pappershastighet 50 mm/s.

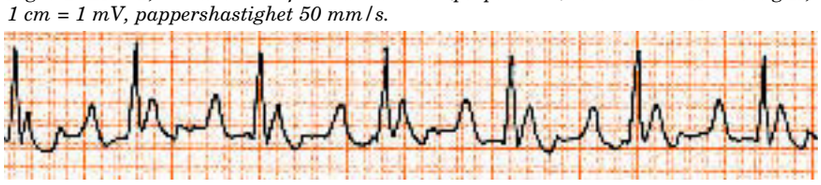

Figur 3. EKG 3, taget en dag efter EKG 2 och fem minuter efter 1,8 ml Isoptin (verapamil) intravenöst. Avledning II, 1 cm = 1 mV, pappershastighet 50 mm/s.

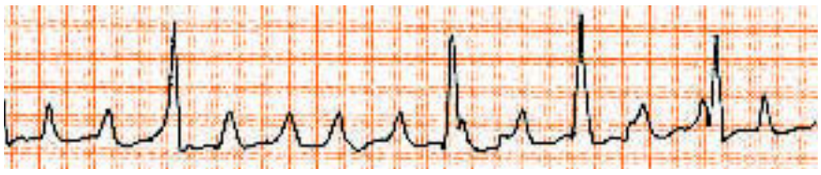

Figur 4. EKG 4, taget samma dag som EKG 3, tio minuter efter 3,6 ml Isoptin intravenöst. Avledning II, 1 cm = 1 mV, pappershastighet 50 mm/s.

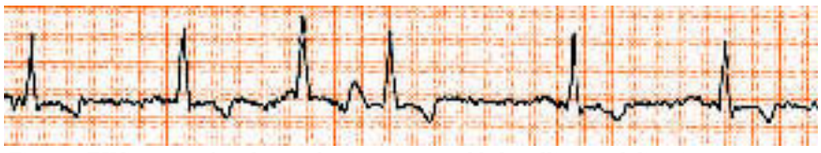

Figur 5. EKG 5, taget fem dagar efter insatt peroral behandling med digoxin 0,25 mg 1x2 och Inderal 40 mg 2x3. Avledning III, 1 cm = 1 mV, pappershastighet 50 mm/s.

HÖG SÄKERHET* TILL LÄGRE KOSTNAD**!
7,8 g Ca^{2+} i en infusion på 500 ml.
*)- Infusion av, Ca 2^{+}, >10g är mindre lämpligt på grund av risken för biverkningar och nedsätter ej recidivfrekvensen.
**)- Infusionsaggregat medföljer gratis till varje behandling.
Referenser:
1. Larsson,K.A.Björsell,C.Kvart&S.Öhman. 1983. Zbl.Vet.Med.A,30,401-409.
2. Kvart,C.,K.A. Björsell&L.Larsson.1982. Acta vet.scand23,184-1963.
3. Hapke, H-J.1974. tierärtl.prax.2.257-262.
HIPRACAL
MOT KALVFÖRLAMNING OCH BETESKRAMP HOS KOR
Se FASS-text
Västertorpsvägen 135,
Box 112, 129 22 Hägersten.
Tel: +46 8 449 46 50.
Fax: +46 8 449 46 56.
Home page: www.nordvacc.se
E-mail: vet@nordvacc.se
NordVacc LÄKEMEDEL AB

Veterinar nr 14-2002 02-10-31 11.40 Sida 689

Månadens Epiztel

Det här numret av epizteln innehåller en kort information om årets fladdermusinsamling och en rapport om ytterligare ett fall av tuberkulos hos en Kolmårdenelefant. Newcastlesjuka har vidare påvisats i USA i Los Angeles-området. Dessutom går det att läsa om EU-kommissionens beslut att en undersökning avseende aviära influensavirus ska genomföras i alla medlemsländer. Epizteln är ett samarbete mellan SVA och Jordbruksverket och är sammanställd av Gudrun Orava, SVA, telefon 018-67 40 00.

Fladdermusövervakning 2002

I Sverige har inga fall av rabies hos djur påträffats sedan 1886. I Danmark finns rabies hos fladdermöss och risken finns att smittan kan spridas från Danmark över Öresund. För att dokumentera status hos svenska fladdermöss genomför Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) en årlig insamling av döda fladdermöss, och undersöker dessa med avseende på rabies. Hitintills i år har 87 fladdermöss skickats in för undersökning, men 39 av dessa har varit mumifierade eller kadaveröst förändrade så att undersökning inte har kunnat genomföras. Resterande 48 fladdermöss har undersökts, samtliga med negativt resultat.

SVA vill passa på att tacka de personer som bidragit till insamlingen. Detta är en kontinuerlig undersökning och vi är intresserade av att få in fladdermöss även i fortsättningen. Mer information om inskickande av fladdermöss finns på SVAs hemsida.

Nytt tuberkulosfall på Kolmården

Tuberkulos har konstaterats hos ytterligare en elefant på Kolmårdens djurpark. Därmed har sjukdomen konstaterats hos fyra djur i parken, tre elefanter och en giraff.

I oktober 2001 diagnostiserades tuberkulos hos den första elefanten, som hade magrat av under sensommaren. Elefanten avlivades och obducerades vid SVA. Djuret hade mycket utbredda lesioner i lungorna och *M tuberculosis* återfanns vid odling. I januari 2002 hittades mykobakterier av samma art hos ytterligare en elefant. Även denna elefant avlivades och obducerades. Också i detta fall fanns utbredda lesioner i lungorna.

Under sommaren 2002 har provtagning av parkens elefanter fortsatt och *M tuberculosis* har isolerats i prover från ytterligare en elefant. Detta djur avlivades i slutet av september och obducerades. Även i detta fall fanns lesioner i lungor och luftvägar, dock inte så utbredda som hos de två tidigare obducerade elefanterna. I april avlivades en giraff som uppvisat positiv reaktion på bovint tuberkulin. Även giraffen hade förändringar i lungor och lymfknutor typiska för mykobakterieinfektion. Vid odling påvisades växt av *M tuberculosis*.

Utanför Kolmårdens djurpark är en blandad besättning bestående av framför allt nötkreatur för närvarande spärrad på grund av misstanke om tuberkulos. Besättningen spärrades efter att en kamel inför export tuberkulintestats och uppvisat en positiv reaktion på bovint tuberkulin. Smittskyddsutredning pågår.

Telefonnumret till SVA:s epizootologjour är 018-67 40 01. Detta nummer kan enbart användas då SVA:s växel är stängd, dvs utanför ordinarie arbetstid. Epizootijouren ger råd och hjälp till veterinärer vid misstanke om epizootisjukdom. Provsvar eller allmänna råd kan inte ges på detta nummer.

Newcastlesjuka i USA

Newcastlesjuka (ND) har påvisats i USA. Läget den 8 oktober var nio konstaterade utbrott, alla i Los Angeles-området. Sjukdomen har påvisats hos viltfågel, utställningsfjäderfä och hos tuppar som används till tuppfäktning. Med anledning av ND-situ-

Tuberkulos har konstaterats hos ytterligare en elefant på Kolmårdens djurpark. Därmed har sjukdomen konstaterats hos tre elefanter och en giraff i parken. Foto: Bengt Ekberg.

ationen i USA är import av följande djur och produkter från USA inte tillåten:

– Levande fjäderfä och kläckägg.

– Levande strutsfåglar och kläckägg.

– Färskt fjäderfäkött.

– Färskt kött av hägnat och frilevande fjäderfävilt.

– Färskt kött av strutsfåglar.

EU-undersökning avseende aviära influensavirus

EU-kommissionen har beslutat att en undersökning avseende aviära influensavirus ska genomföras i alla medlemsländer. Undersökningen kommer att påbörjas under hösten 2002 och fortsätta ett år framöver med eventuell förlängning. SVA har fått i uppdrag av Jordbruksverket att planera och administrera provtagningen.

Läget i Europa

Från att tidigare ha varit en ovanlig infektion i Europa har de aviära influensavirusen sedan 1997 drabbat Italien flera gånger. Under 1999–2000 inträffade flera utbrott i Italien. Det började med en lågpatogen virusvariant som sedan muterade och blev högpatogen. 413 utbrott konstaterades, och över 17 miljoner fåglar dog eller avlivades. Då gängse bekämpningsmetoder inte var tillräckliga för att stoppa smittan infördes även vaccination.

Sjukdomsläget i Sverige

Högpatogen aviär influensa har aldrig påvisats i Sverige. Däremot har lågpatogena varianter isolerats från vilda fåglar. Under 2000–2001 undersöktes samtliga avelsflockar i hönshälsoprogrammet. Antikroppar mot aviära influensavirus påvisades inte i någon av dessa flockar.

I Sverige kommer följande djurkategorier under det första året att omfattas av EU-undersökningen:

– Slumpmässigt utvalda värphöns- och slaktkalkonflockar, där blodprov tas vid slakt för serologisk undersökning.

– Träckprov för virusisolering tas från ankor och gäss vid slakt.

– Träckprov tas från vilda flyttande andfåglar vid Ottenby fågelstation, Öland.

Syftet med undersökningen

Syftet med provtagningen är att ta reda på i vilken utsträckning lågpatogena virusvarianter förekommer bland tamfjäderfä och vilda fåglar i medlemsländerna. De högpatogena formerna ingår redan i de gemensamma EU-reglerna om bekämpning av sjukdomen. Eventuellt kommer även vissa lågpatogena aviära influensavirus att inkluderas i bekämpningsdirektivet. Undersökningarna kommer bland annat att användas som underlag för att uppskatta konsekvenser, t ex kostnader, för att inkludera lågpatogena aviära influensavirus under bekämpningsåtgärderna.

Agrias veterinärer...

...hjälper dig med frågor kring våra försäkringar, skadefall och skadeförebyggande åtgärder. Välkommen att kontakta oss!

SMÅDJUR

LENA BJURSTRÖM, 08-588 420 89
lena.bjurstrom@agria.se

LOTTA MÖLLER, 08-588 420 78
lotta.moller@agria.se

HÄST

JOHAN BLIX, 08-588 421 94
johan.blix@agria.se

CHARLIE LINDBERG, 08-588 421 60
charlie.lindberg@agria.se

LANTBRUK

JAN-OTTO LINDELL, 08-588 421 96
jan-otto.lindell@agria.se

THOMAS OHLÉN, 08-588 420 66
thomas.ohlen@agria.se

SKADECHEF

LOTTA GUNNARSSON, 08-588 421 95
lotta.gunnarsson@agria.se

MARKNADS- OCH UTLANDSFRÅGOR

PEKKA OLSON, 08-588 421 13
pekka.olson@agria.se

AGRIA DJURFÖRSÄKRING

www.agria.se • 020-88 88 88
Ett specialistbolag inom Länsförsäkringar

Professor Danielsson-Tham kan konsten att koppla av, fullständigt. – Den förmågan har nog räddat mig från att bli utbränd. Jag jobbar nämligen alldeles väldigt mycket, säger hon. Foto: Karin Åström Bengtsson

Professor med känsla för smak och hygien

Dödlig ärtsoppa i Tierp. Akrylamid i bröd och pommesfrites. Larmrapporter om farliga livsmedel tycks bli allt vanligare.

Vi stämmer träff med professor Marie-Louise Danielsson-Tham för en pratstund om livsmedel i allmänhet och om veterinärernas roll i synnerhet. Och så är vi nyfikna på vem människan *Marie-Louise är.*

Fram träder ett sportdykande, klädintresserat och tedrickande kattfreak som avskyr sammanträden.

Vi träffas den näst sista dagen på vårterminen. Studenterna har troppat av och lugnet har börjat lägra sig. Marie-Louise avnjuter den tredje av dagens omkring tio koppar te och väljer att göra detta på institutionens uteterrass.

Hon ser avundsvärt fräsch ut. Det syns inte alls att hon och hennes kolleger på institutionen för livsmedelshygien har tre tuffa läsår bakom sig med dubbel undervisning. Kursen i livsmedelshygien har tidigarelagts till vårterminen i årskurs tre, men under en övergångsperiod på tre år har de sista av årskurserna fem och sex, som läste enligt den gamla studieordningen, funnits kvar. Och de skulle också tas om hand på höstterminerna. Alltihop har genomförts med befintlig personal.

Ingen lyckad flytt

– Om vi hade vetat hur jobbigt det skulle bli hade vi vägrat. Dessutom kan jag nu se att det inte var särskilt lyckat för studenterna att tidigarelägga den här delen av utbildningen, säger Marie-Louise.

Anledningen till ändringen av kursplanen var att studenterna på ett tidigare stadium i utbildningen skulle få in ett livsmedelshygieniskt tänkande i sitt kommande värv som veterinärer.

– Men på våren i årskurs tre är studenterna så sugna på att träffa levande djur på klinikerna att de är svåra att motivera för livsmedelshygien. De ska ju bli kliniker allihop, vilket jag också skulle bli när jag gick i årskurs tre, säger Marie-Louise.

En annan nackdel som uppdagats tycker hon är att studenterna i trean inte har hunnit få de

förkunskaper som krävs för detta ämne.

– Ämnet är så komplext. Man måste koppla samman medicinskt tänkande med kunskaper och erfarenheter från flertalet andra ämnen i veterinärutbildningen. Min slutsats är att livsmedelshygienen bör ligga där den låg i gamla studieordningen, det vill säga i femman och sexan, konstaterar hon.

Massmedialt hetstoff

Nyheter kopplade till livsmedelshygien är massmedialt heta. Kanske på grund av att nutidsmänniskans kunskaper i livsmedelshantering är begränsade. Det är många som så att säga klantar till det och som därmed ger upphov till mer eller mindre omfattande katastrofer. I arbetet med att sprida kunskapens ljus i ämnet och som experter inom området riskbedömning skulle veterinärer kunna spela en betydligt större roll, menar Marie-Louise.

– De flesta lever idag i tron att vårt samhälle är säkert. Men jag är rädd att vi kommer att få ett antal dödsfall i framtiden till följd av felaktig livsmedelshantering.

– I riskzonen finns känsliga personer som exempelvis de med transplanterade organ eftersom de tar immunförsvarsnedsättande mediciner, vilket också är fallet med cancerpatienter, säger Marie-Louise.

Bra balans i utbildningen

– Jag tycker att vi veterinärer har en bra balans i utbildningen idag. Vi kan såpass mycket om till exempel korvtillverkning att vi vet vad som kan tillföras under processen. En veterinär kan svara på frågan om bakterien X kan förekomma i grillkorv och vad som i sådana fall kan hända. Vi kan göra den medicinska riskbedömningen, säger hon.

– Livsmedelsingenjörer står för det tekniska kunnandet och veterinärer har medicinska kunskaper om livsmedel, säger hon.

Marie-Louise håller sig i form genom att cykla till och från jobbet och genom att ungefär tio gånger per dag vandra ett betydande antal korridorkilometer mellan arbetsrummet och tekannan i personalens pentry.

Samarbete gav klarhet

Hon tar krisen med ärtsoppan i Tierp som exempel på hur situationen kunde klarläggas snabbt genom ett samarbete mellan ett antal olika specialister. Det handlade om att ett antal åldringar på olika servicehem insjuknade till följd av matförgiftning. En tid efter insjuknandet avled två personer. Misstankar riktades mot en laddning ärtsoppa.

Smittskyddsläkaren i kommunen sammankallade en krisgrupp bestående av, förutom han själv, två hälsovårdsinspektörer, en laboratorieläkare, en smittskyddssköterska och en veterinär, Marie-Louise. De gick igenom scenariot utifrån sina olika infallsvinklar och fick på så vis en heltäckande bild.

Flera små missar

De kunde konstatera, som så många gånger förr, att flera bäckar små gör en stor å. Ett antal små förbiseenden gjorde att 72 personer insjuknade och två dog. Det som ett tag gäckade utredarna var att ett äldreboende förskonats helt samt att den enda ärtsoppa som sparats i frysen i stort sett var steril. På veterinärmötet i november kommer Marie-Louise att berätta mer om hur det gick till i Tierp.

Att en veterinär fanns med i expertgruppen berodde mer på att den tillförordnade smittskyddsläkaren kände till Marie-Louise och hennes kompetens. I folkhälsans intresse anser hon att det vore bra om det var regel att veterinär expertis tillkallas vid sådana här tillfällen.

”Marknadsföra oss bättre”

– Vi måste marknadsföra att större delen av Sveriges veterinärkår har viktiga medicinska kunskaper om livsmedel. Jag ser

med oro hur lite länsveterinärerna utnyttjas av livsmedelsverket och undrar varför verket inte vill använda sig av vår kompetens. Veterinärerna som arbetar där har i stort sett reducerats till att kontrollera kött, säger hon.

Att nyheter om livsmedel skapar rubriker är till viss del bra, tycker hon. Men risken är att människor blir avtrubbade. När nyheten om akrylamid i chips och bröd basunerades ut verkade många ta det med en axelryckning.

”Ät varierat”

Vi resonerar om det märkliga i att forskarna först gick ut och sa "Varning, varning ni får cancer av maten!" och nästa dag tog tillbaka och sa att det inte var så farligt.

Marie-Louise har inga planer på att sluta äta bröd men avstår chips och pommes-frites av den enkla anledningen att hon inte tycker att det smakar tillräckligt gott.

– Det är viktigare att äta varierat än att gå omkring och vara rädd för diverse ämnen i maten, säger hon och får det att låta enkelt.

– Jag tror att jag är bra på att lyssna, säger Marie-Louise om sig själv som chef. De grundläggande ledaregenskaperna utvecklade hon under ungdomsåren i scouterna.

Populärt med matlagning i tv

Matlagningsprogram i tv är mycket populära men till Marie-Louises förtvivlan får tittarna aldrig sig till livs ens grundläggande kunskaper i hygien eller livsmedelshantering. Hon har påpekat detta för olika tv-producenter och fått svaret att tittarna inte vill se på kockar som tvättar händerna.

Hennes lycka var emellertid fullständig i våras när de ringde från TV4:as Köket och undrade om Marie-Louise ville ställa upp som matlagande gäst med livsmedelshygienisk framtoning. Det aktuella avsnittet har sänts vid tre tillfällen och utföll till professorns belåtenhet.

– Jag lyckades få med min titel, det vill säga veterinär, i alla trailers som visades inför programmet. Och i själva programmet fick jag visa blodagarplattor med odlingar från ring, klocka och slickad sked, säger hon nöjt.

Djurintresset styrde yrkesvalet

Att hon skulle bli veterinär var inte helt självklart. Hon tog hem ansökningsblanketterna och funderade. Med sina betyg kunde hon välja fritt. Valet stod mellan att bli veterinär eller läkare. Djurintresset avgjorde fast snart insåg hon att veterinäryrket också i allra högsta grad handlade om att kommunicera med människor. Bakom det lilla gulliga djuret fanns ju alltid en *djurägare*.

– Första ordet jag sa som liten var tydligen ”katt”, förklarar hon.

Alltid katt

Katten är och har alltid varit favoritdjuret. När hon var elva år fick hon sin första kisse, Tusse-Trisse Truls Tussegrå, och sedan dess har det alltid funnits en eller ett par katter som följeslagare i hennes liv. Nu delar hon vårdnaden om katten Ullis af Ulleråker med maken och arbetskamraten Wilhelm Tham.

Marie-Louise tycks vara en sådan där självklar person som liksom vet sitt värde utan att göra någon affär av det. Det är bara självklart att hon tar plats. Hon tillhör minoriteten kvinnliga professorer och chefer men har inte tänkt så mycket på det.

– Nej kön har jag aldrig funderat särskilt mycket på. Den som är bäst ska ju göra jobbet, säger hon.

Trygg uppväxt grundlade självkänsla

Själv tror hon att en förklaring ligger i uppväxten. Redan som litet barn behandlades hon som

en jämlik av sina föräldrar. Hon växte upp i västgötska Mariestad vid Vänern.

Pappa var bandyspelare på fritiden, ett slags halvproffs med dagens mått mätt, och på söndagsförmiddagarna när han skottade planen fick Marie-Louise också en skyffel att hugga i med. Om föräldrarna blev bjudna på fest tog de alltid med sig Marie-Louise och om barn undanbads så avstod hela familjen.

– Jag var tidigt road av matlagning och fick pröva på utan en massa pekpinnar. Jag kände mig som jämbördig med mina föräldrar.

Bra på att lyssna

På frågan hur hon är som chef tar hon sig en funderare.

– Jag tror att jag är bra på att lyssna. Mina år i scouterna har nog format mig som ledare. Vi som var ledare fick lära oss en hel del om ledarskap, både teoretiskt och praktiskt. Men jag är ingen bra förebild när det gäller att sätta ribban för arbetsmängd. Jag jobbar väldigt mycket.

– Jag har en förmåga som jag tror räddat mig från att bli utbränd och det är konsten att koppla av, fullständigt. Jag kan gå ut och lägga mig i gräset en kvart eller halvtimme och koppla bort allt. Sedan är jag tillbaka igen, utvilad. Som distriktsveterinär gjorde jag ofta så. Sträckte ut mig en stund och kopplade av trots att jag visste att tio besök väntade, säger hon.

Rastlös av sammanträden

Karriären är spikrak och framgångsrik men man ser väldigt lite av Marie-Louise i styrelser och i EU-sammanhang.

– Jag tackar nästan konsekvent nej till styrelseuppdrag eller EU-uppdrag för att jag avskyr sammanträden. Det är så mördande tråkigt. Jag blir alltid rastlös. Det händer ju ingenting! Speciellt tröttande är det med mötesdeltagare, främst män, som ska upprepa samma saker

Under halvtimmen i gröngräset får Marie-Louise nya krafter. Hon kopplar bort allt och bara njuter i solen. Likheten med favoritdjuret kattens förmåga att njuta av livet är slående, och avundsvärd.

– Helst vill jag ha det vackert omkring mig. Högar är väldigt oestetiskt, säger hon och skrattar åt de ständigt närvarande och aldrig sinande papperssamlingarna på skrivbordet.

som de föregående talarna redan sagt, ååååååh, suckar hon.

Populär bland studenterna ...

Ett uppdrag som hon däremot gärna har är det som inspektor i VMF. Det är studenterna som genom omröstning utser en lärare till detta förtroendeuppdrag och Marie-Louise blev nyligen framröstad för ännu en treårsperiod.

– Det är verkligen ett hedersuppdrag. Tanken är att inspektorn ska fungera som en länk mellan studenter, lärare och färdiga veterinärer, en viktig uppgift. Jag är med på så många studentaktiviteter som jag kan, vilket också inkluderar fester, säger hon.

När Marie-Louise själv var student deltog hon inte särskilt mycket i Stutis aktiviteter.

– Jag hade mitt sociala liv utanför med körsång och scouter, förklarar hon.

... och poppis föreläsare

Marie-Louises föreläsningar är populära. Hon lyckas fånga ”publiken” och det märks att hon trivs med situationen.

– Jag älskar att föreläsa, är väl en riktig ”estradhora”, säger hon och skrattar stort. Det är en kick när man har ett budskap som man vill förmedla och åhörare som lyssnar och är intresserade.

Roliga timmen i skolan var första estraden. Marie-Louise skrev och framförde pjäser tillsammans med en kompis. Till en skolavslutning gav de föreställningen ”Pesten kommer” där Marie-Louise med stor inlevelse gjorde en kvinna klädd helt i svart med spetshuckle på huvudet. En av hennes tyngsta repliker i denna pjäs var just "Pesten kommer" vilket hon slungade ut över den sommarklädda publiken som strax därefter skulle träda ut i "den blomstertid".

Dyker i Barriärrevet

Marie-Louise och maken Wilhelm har jobbat hela sommaren och sparat semestern till de höstruskiga veckorna i oktober och början på november. De båda professorerna ägnar sig med förtjusning åt dyksport och då företrädesvis i vältempererade blå laguner, gärna på andra sidan jordklotet.

I år har favoritresmålet Maldiverna ersatts med Stora Barriärrevet i Australien. Lagom till veterinärmötet i november är de tillbaka, solbrända.

Karin Åström Bengtsson

Te avnjutes i egen kopp minst tio gånger per dag.

Fakta ...

... om Marie-Louise Danielsson-Tham

Titel: Professor i livsmedelshygien.
Aktuell: Ständigt!
På nattduksbordet: Björn Ranelid och Selma Lagerlöf.
Tycker om: Välskrivna texter.
Tycker inte om: Sammanträden
Te: Dricker minst tio koppar om dagen.
Bil: En röd Jaguar, som dock mestadels står i garaget eftersom innehavaren nästan alltid cyklar....
Äter helst: Har ingen favoriträtt. Det viktigaste är att det smakar gott och är tillagat med kärlek.
Dricker: Te, minimjölk och champagne.

Nyheter från veterinärförbundets fullmäktigemöte

På grund av tidsbrist hinner SVT inte ge en utförligt rapport från årets fullmäktigemöte i detta nummer. Några viktiga beslut presenteras dock här, medan ett fullständigt reportage följer i nästa nummer av tidningen.

Karin Östensson blev enhälligt vald till ny förbundsordförande 2003-2004 av fullmäktigemötet.

Karin Ostensson ny förbundsordförande

Veterinärförbundets fullmäktigemöte valde den 9-10 oktober Karin Östensson till ny ordförande i förbundet för perioden 2003–2004, som fyllnadsval efter Dag Hultefors som avsagt sig ordförandeposten. Karin Östensson kommer att tillträda som förbundsordförande den 1 januari 2003. Under perioden den 24 november – 31 december 2002 kommer vice förbundsordförande Åsa Bergquist att fungera som tillförordnad ordförande.

Karin Östensson är född i Hällestad i Östergötland 1952. Veterinärutbildningen började hon 1970 och hon fick sin veterinärlegitimation 1975. Efter några år som amanuens vid institutionen för kirurgi, smådjur på dåvarande veterinärhögskolan, flyttade hon 1980 till institutionen för obstetrik och gynekologi. Hon arbetade först som assistent och sedermera som adjunkt, kombinerat med forskarutbildning. 1993 avlade Karin Östensson sin doktorsexamen inom området juversjukdomar. Samma år blev hon biträdande kursledare på SIPAR (Swedish International Programme on Animal Reproduction).

Akademisk karriär

Inom den veterinärmedicinska fakulteten vid SLU blev Karin Östensson vice dekan under åren 1996–1998. Hon gick vidare till uppdraget som vice rektor för SLU med specifikt ansvar för strategiska grundutbildningsfrågor 1998–2000. Utöver kursledartjänsten på SIPAR är hon också sedan 1997 ansvarig för veterinärmedicinska fakultetens internationella Master of Science-program och sedan 1999 ansvarig för TUVE (tilläggsutbildning för invandrade veterinärer med examen från ett land utanför EES-området).

Fackligt har Karin varit ordförande i SYVF (Sveriges Yngre Veterinärers Förening) under 1970-talet, och suttit med i veterinärförbundets styrelse 1994–1996.

Karin Östensson bor i Uppsala, är gift och har tre söner. ▶

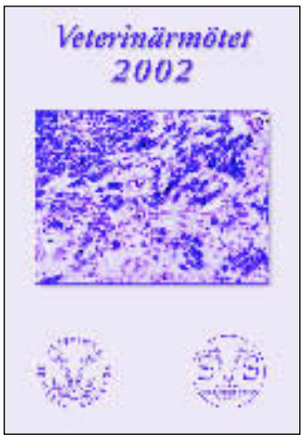

Kompendium

VETERINÄRMÖTET

2002

Kompendium med föredrag från 2002 års Veterinärmöte kan beställas från veterinärförbundets kansli. Kompendiet kostar 350 kronor (inkl proto och moms) vid insättning på Sveriges Veterinärförbunds postgiro 83 80-8. Ange på talongen "Kompendium 2002".

Beställning kan även ske per telefon 08-545 558 20 eller per e-post office@svf.se mot faktura.

Fullmäktige beslutade att veterinärförbundet ska omorganiseras, och att den nya organisationen ska träda ikraft 2004.

Förbundet omorganiseras

Vid mötet den 9–10 oktober beslutade fullmäktige att veterinärförbundet ska omorganiseras. Fyra viktiga principbeslut togs under mötet:

1. Sveriges Veterinärförbund ska omorganiseras.

2. Den nya organisationen ska leda till ett förbund som kan rymma alla kategorier av veterinärer.

Tanken på två åtskilda veterinära organisationer förkastades av fullmäktige.

3. En genomarbetad organisationsplan ska presenteras på ordförandekonferensen 2003, och den nya organisationsmodellen ska vara remissbehandlad och klar att startas efter beslut vid fullmäktigemötet 2004.

4. Fullmäktige avsätter 500 000 kronor för att med hjälp av externa resurser driva omorganisationen så att tidsplanen följs.

De preliminära skisser till ny organisation som diskuterades under årets fullmäktige bygger alla på en obligatorisk föreningsindelning utifrån yrkesinriktning, kombinerad med medlemskap antingen i en förhandlingssektion eller i en företagarsektion.

Johan Beck-Friis

Granskning av artiklar

Samtliga artiklar som inkommer till Svensk Veterinärtidning (med undantag av insändare, reseberättelser o d) granskas före publicering. Granskningen avser artikelns sakinnehåll och vetenskapliga uppläggning. Som regel anlitas ämnesföreträdare från veterinärmedicinska fakulteten eller SVA men även andra personer kan komma ifråga för olika specialområden. Redaktionen använder sig som regel inte av utländska granskare. Artiklar skrivna av svenska ämnesföreträdare utsätts endast för granskning av den vetenskapliga uppläggningen.

Redaktionen

JULKORT

Motiv A
Julkort med motivet ”Överdirektör S A Norling omkring 1840 på väg från Skara till Stockholm körande hingsten Sultan” säljes till förmån för förbundets fond för informationsverksamhet, korten finns *med* eller *utan* hälsningen ”God Jul och Gott Nytt År”, samt med engelsk text.

Motiv B
Till förmån för förbundets understödsfond försäljes julkort med motiv av Petter Hernqvist (oljemålning av Per Krafft d y). Finns endast *med* text ”God Jul och Gott Nytt År”.

Julkorten beställes från Sveriges Veterinärförbunds kansli, tel 08-545 558 20.
Korten kostar 3 kr/st + porto och moms

Tänkt och tyckt om fullmäktige 2002

"Lugnare är väntat", "konstruktivt" och "inspirerande". Åsikterna om veterinärförbundets fullmäktigemöte 2002 är överlag positiva.

Under de korta pauserna passade SVTs utsända på att prata med några slumpvis utvalda deltagare. Bland annat om hur det är att vara fackligt engagerad och hur de får tiden att räcka till.

Marie Berger – ledamot i SYVF, distriktsveterinär i Halmstad …

… som deltog i sitt livs första fullmäktigemöte.

Motsvarar det dina förväntningar?

– Ja, absolut. Mötet var konstruktivt och jag upplever det som om vi fick mycket uträttat. Hela mötet hade dessutom en positiv anda. Debatten som varit inom förbundet före fullmäktige har ju inte hållit speciellt hög nivå … så det var skönt att slippa sådant.

Vad tror du om veterinärförbundets framtida organisation?

– Det kom ju fram ett förslag om att helt ändra organisationsformen för veterinärförbundet, vilket jag tror kan bli jättebra. Det är nog rätt väg att gå, för då ökar chanserna att man kan lämna allt gammalt groll bakom sig och blicka framåt.

– Vi skapar framtidens veterinärförbund där det finns något för alla och där alla kan tänka sig att vara med. Det kan man ju alltid hoppas! Jag tror att det kan bli svårt att genomföra tillräckligt stora förändringar i den nuvarande organisationen som tilltalar alla.

Allt färre tycker sig ha tid att engagera sig fackligt i förbundet. Hur ser du på det?

– Det är nog mer tidsandan så till vida att folk i största allmänhet är ovilliga att engagera sig i föreningsliv över huvud taget. För min del har jag en arbetsgivare som jag upplever är välvilligt inställd till att jag engagerar mig i fackligt arbete, vilket gör att jag kan komma ifrån för att åka på möten och annat.

– Men det allra mesta av arbetet gör jag på min fritid, till exempel att redigera vårt medlemsorgan SYVF-Infot. Det är ofta svårt att få tiden att räcka till detta och till mina andra intressen och engagemang.

– Egentligen tycker jag inte att det är så svårt att hitta folk som vill ställa upp och engagera sig. Efter lite övertalning går det nästan alltid. Problemet är att de som ställer upp är förhållandevis få, man tillfrågar för det mesta samma personer om och om igen, och att dessa personer då ofta tar på sig för mycket. Man sliter ut dem, helt enkelt.

Gäller det dig själv också?

– Ja, jag är inte speciellt bra på att säga nej. Men jag blir bättre och bättre på det.

Vad är det som gör att det är roligt att vara engagerad i veterinärförbundet?

– Till exempel blev jag väldigt inspirerad av fullmäktigemötet. Det var en kick att verkligen sitta mitt i händelsernas centrum och märka att våra åsikter tas upp, tas tillvara och verkligen betyder något, eftersom vi fick gehör för flera av dem. Det är alltid givande att vara engagerad, i vilket avseende som helst. Om inte annat så träffar man en massa trevligt folk!

Kristina Olsson, sekreterare i DVFs styrelse och distriktsveterinär i Kalix…

…som var med om sitt livs andra fullmäktigemöte.

Vad tycker du om årets fullmäktige?

– Konstruktivt och enigt. Det går inte att jämföra med hur det

var för två år sedan, då stämningen var otroligt infekterad och vi kunde sitta och gneta med meningsformuleringar i en och en halv timme.

– Jag upplevde att det var stor enighet när det gällde grunden i den största frågan, hur vår framtida organisation ska se ut. Vi i DVF hade en motion om jourerna. Motionen gick inte igenom men det är viktigt att frågan hålls vid liv. Vi tycker att alla solidariskt skall ta ansvar för sina egna patienter även under jourtid.

Varför är det viktigt med ett enat veterinärförbund?

– Internt har det kanske inte så stor betydelse men med ett enat förbund har vi större möjlighet att påverka utåt.

Du ställde en fråga om huruvida arbetsmiljöenkäten ska breddas så att den omfattar även distriktsveterinärerna.

– Ja, det var väl mer så att jag undrade hur arbetsmiljögruppen ska jobba vidare. Jag förstår att det kostar mycket pengar att göra en sådan undersökning, och det är väl inte nödvändigt att göra en till som omfattar fler.

– Jag tror att man kan vara säker på att resultatet inte är unikt för de djursjukhusanställda utan att det kan få vara en bas att utgå från i arbetet med att förbättra arbetsmiljön för alla veterinärer. Och det arbetet tycker jag är väldigt viktigt!

Är det roligt att vara engagerad i veterinärförbundet?

– Ja och det går att påverka mycket mer än jag trodde. Det här fackliga arbetet är jätteviktigt. Utan det skulle det inte finnas någon som förde alla yrkesarbetande veterinärers talan. Och det är ett stort förtroende man får från medlemmarna. Men det är samtidigt mycket mer jobb än man tror.

Många har svårt att få tiden att gå ihop och tycker inte att de hinner engagera sig aktivt. Hur gör du?

– Det är jättejobbigt många gånger men har man åsikter så måste man engagera sig. Till årsskiftet går min mandatperiod ut i DVFs styrelse, och jag ställer inte upp för omval för att jag har två små barn som jag vill ägna mig mer åt. Men om fem år är de så stora att jag kan vara tillbaka igen. Det är väl så. Man hinner inte allt på samma gång.

Jenny Ennerdal – distriktsveterinär i Lindesberg och ledamot i SYVF …

… som deltog i sitt andra fullmäktigemöte.

Vad tycker du om mötet i år jämfört med förra gången?

– Det här var ju betydligt lugnare. Jag var lite orolig att det skulle bli för mycket diskussioner men i och med att privatpraktikerna inte var med så blev det väldigt lugnt. Det var nästan synd att det blev så … men samtidigt blev fullmäktigemötet mer effektivt på det här sättet.

Är det något beslut du tycker var särskilt viktigt?

– Ja, den stora frågan handlade ju om vår framtida organisation och där var vi som var församlade väldigt eniga när det gäller förslaget till huvuddragen i hur den nya organisationen ska se ut, ett enat förbund med huvudfokus på våra gemensamma yrkesfrågor.

– Vi i SYVF ville däremot att det ska hållas ett extra fullmäktigemöte nästa år för att fatta beslut. Nu blev det bestämt att ordförandekonferensen nästa år ska enas om ett förslag. Eftersom den inte har någon beslutanderätt så kommer det att dröja två år innan vi får ett beslut. Och det tycker vi är för lång tid.

– Det mest yrkesrelaterade som jag fick ut var väl beslutet om veterinärförbundets antibiotikapolicy. Det har jag kopierat upp till mina arbetskamrater.

Hur tycker du att fullmäktige fungerar som beslutandeorgan?

– Vi har ju mycket diskussioner under fullmäktige och det är bra men som diskussionstillfälle är vartannat år, ur demokratisk synvinkel, för sällan. SYVF motionerade om att fullmäktige ska hållas varje år men det går inte av ekonomiska skäl så den rådande ordningen är väl en gyllene medelväg.

Karin Lundborg, mammaledig doktorand vid institutionen för husdjurens miljö och hälsa, SLU i Skara …

… som valdes till ledamot i veterinärförbundets styrelse för två år sedan.

Hur har de här två åren varit?

– Det är ett jätteroligt och intressant arbete att vara med i förbundsstyrelsen. Jag tycker att jag lärt mig mycket och fått en större förståelse, exempelvis för att det finns lagar och regler som gör att vissa saker måste få ta lite längre tid.

– Men stundtals har det varit ganska jobbigt de här åren på grund av de konflikter som varit inom veterinärförbundet, och då tänker jag på striden mellan privata och distriktare. Jag hoppas att vi i och med den nya organisationen ska kunna lägga tid, kraft och resurser på andra viktiga saker.

Är det något speciellt som du brinner för?

– Ja, situationen i DaVF. Något måste göras åt de djursjukhusanställdas situation. Det är hemskt att ingen orkar engagera sig.

Torkel Ekman, VMD, veterinärmedicinsk doktor ...

... gammal räv i veterinärförbundet men ganska ny som ledamot i förbundsstyrelsen.

Vad tycker du om fullmäktige som beslutsorgan?

– Det är en bra form med representativ demokrati. Även om jag ibland kan tycka att demokrati är långsamt så finns det inget alternativ som är bättre. Men det finns en tendens att fullmäktige vill fatta för mycket beslut istället för att överlåta mer detaljerade beslut till de förtroendevalda i styrelsen. Med för mycket bindande beslut i löpande ärenden är risken att styrelsen förlorar sin handlingsfrihet.

Hur var årets möte?

– Bra. Det kändes som om det var högt i tak med fria diskussioner. Konstruktivt.

Vad tycker du om förslaget till ny organisation?

– Det verkar bra, ett konstruktivt och intressant uppslag. Det känns rätt att yrkestillhörigheten ska vara tongivande snarare än vilken arbetsgivare man har.

– Men frågan är om SACO och staten kan godta en sådan här ordning. Kan vi fortsätta att anses vara ett fackförbund inom SACO och kommer staten att godta det nya veterinärförbundet så att medlemsavgift och tidning blir avdragsgilla även i framtiden.

Det finns de, SYVF bland annat, som vill ha ett extra fullmäktigemöte för att de anser att två år är för lång tid att vänta på beslut. Vad tycker du?

– Nej, det är bra med betänketid. Vi får tid att prata med de andra förbunden som har liknande erfarenheter, till exempel arkitekterna, sjukgymnasterna och i viss mån läkarna. Dessutom måste vi ha tid att ändra stadgarna efter att ett grundförslag finns framme.

Är det kul att vara engagerad i veterinärförbundet?

– Ja, det är kul. Arbetet i styrelsen känns bra och är trevligt. Jag har alltid hållit på så här och engagerat mig, det ligger väl i min natur på något sätt.

– Jag var redaktör för Stutisaktuellt i tre år under studietiden, sedan var jag med i utbildningsutskottet och vice ordförande i VMF och SYVF-ordförande på 80-talet. Nu är jag ledamot i styrelsen. På fritiden är jag ordförande i simsällskapet där mina två pojkar simmar. Det är roligt att agera tillsammans med andra människor.

Karin Åström Bengtsson

Sällskapet för Veterinärmedicinsk Forskning
inbjuder till seminariet
"Vaccines for the future"

Tisdagen den 26:e november 2002, kl 1300 - 1630 i Ettans föreläsningssal, Klinikcentrum, Ultuna, Uppsala.

Seminariet kommer att behandla nya adjuvans, slemhinnevaccinering, DNA-vaccinering och immunstimulerande DNA. Föredragshållare är Duncan Hannant, Animal Health Trust, Storbrittaninen, Karin Lövgren Bengtsson, Isconova, Mattias Magnusson, SLU, och Daisy Vanrompay, Ghent University, Belgien. Seminariet kommer att hållas på engelska.

Välkomna!

Nystart för privat riksförening

En ny riksförening för privatpraktikerna håller på att ta form. För hästveterinär Evamari Lewin är det en hjärtefråga. Den 7 november, på Veterinärmötet, håller de sitt första möte.

- Vi veterinärer måste hålla ihop för att synas i det samhällsmaskineri som vi alla är en del av, säger hon.

– Vi veterinärer behöver en gemensam plattform i samhället, säger Evamari Lewin. Plattformen är Sveriges Veterinärförbund och hon ser fram emot den modernisering av förbundet som nu ska ske och som bättre tar tillvara egenföretagarnas intressen.

Evamari Lewin brinner för att privatpraktikerna även i framtiden ska vara en del av Sveriges Veterinärförbund. Med henne som en drivande kraft bildades inför fullmäktige en interimistisk styrelse för privatpraktikernas nya riksförening.

Förutom Evamari består den tillfälliga styrelsen av Inger Backlund och Cristin Knudsen, vars pappa Odd Knudsen var den som grundade privatpraktikernas riksorganisation på 1970-talet.

Röst på fullmäktige

– Det hade känts förfärligt om alla vi över 300 privatpraktiker som är kvar i förbundet inte haft möjlighet att få vår röst hörd på fullmäktige. Därför bildade vi den här tillfälliga lilla styrelsen, säger Evamari Lewin.

Den nyligen avslutade konflikten mellan delar av privatpraktikerna och övriga förbundet har stundtals varit förlamande, tycker hon.

– Jag beklagar att cirka 100 privatpraktiserande kolleger valt att lämna förbundet men respekterar deras beslut. Det enda som är positivt är att konflikten är över och att vi nu kan gå vidare, stärkta, och det är skönt. Vi är inne i ett dynamiskt skede och det känns spännande att få vara med, säger hon.

Moderniserat förbund önskas

Hon ser positivt på veterinärförbundets framtid.

– Yrkesfrågor kommer framgent att vara det sammanhållande kittet. Det finns förväntningar på en modernare SVF/SVS-organisation som kan ge en mer individuell rådgivande service till egenföretagare, säger hon.

Under fullmäktigemötet höll SACOs ordförande Anna Ekström ett anförande och berättade bland annat att SACO betonar yrkesfrågor. Hon berättade också att den genomsnittliga SACO-medlemmen ändrat ”utse-

HIPRACIN
I STORFÖRPACKNING
GER LÄGRE PRIS!

HIPRACIN, ett oxytocinpreparat i storförpackning* (5x10x10ml), ger lägre pris för varje behandling!
*(Finns också i: 2 x 10 ml, 10 x 10 ml).

Också till häst, hund och ko!
Läs mer på vår hemsida: **www.nordvacc.se.**

Västertorpsvägen 135. Hägersten.
Post: Box 112, 129 22 Hägersten.
Telefon: +46-8 449 46 50
Telefax: +46-8 449 46 56
E-mail: vet@nordvacc.se

NordVacc LÄKEMEDEL AB

Det har varit lite motigt ett tag. Evamari respekterar men beklagar att flera privatpraktiker har valt att lämna förbundet.

ende". Från att ha varit en man, född på 1940-talet och verksam i offentlig sektor håller genomsnittsmedlemmen på att bli en egenföretagande kvinna, född på 1970-talet. Intressant, tycker Evamari.

Kartlägga medlemmarna

– Bland det första jag vill att vi ska göra i den nya riksföreningen är att kartlägga hur den genomsnittliga privatpraktikern ser ut. Och sedan ha det som utgångspunkt när vi lägger upp vår handlingsplan, säger hon.

Under Veterinärmötet, närmare bestämt på torsdagkvällen den 7 november, kommer den nya riksföreningen att ha sitt första möte. Då ska stadgar, styrelse och måldokument antas och förhoppningsvis ska man också komma fram till ett nytt namn.

Representanter till arbetet i den nybildade utredningen som ska ta fram ett förslag på hur framtidens veterinärförbund ska vara organiserat, ska utses liksom namn på personer till veterinärförbundets valberedning.

Gemensam plattform

– Alla privatpraktiker har fått en inbjudan och alla är hjärtligt välkomna, säger Evamari.

Hennes eget engagemang går inte att ta miste på. Förutom drivande i den här frågan är hon med i veterinärförbundets arbetsutskott, AU, och återvald som ledamot i förbundsstyrelsen.

– Övergripande politiska frågor har alltid intresserat mig. Vi veterinärer är en del i en politisk verklighet. Det är vårt ansvar att delta med våra kunskaper och åsikter. Vi är för få för att göra det från olika plattformer, vi behöver ett gemensamt forum att göra vår röst hörd igenom, säger hon.

Karin Åström Bengtsson

Vet du vad den nya veterinärinstruktionen innebär för din skyldighet att som veterinär anmäla brott mot djurskyddslagen?

Sveriges Veterinärförbund

inbjuder till kurs i

Djurskydd för veterinärer

Målsättning:	Kursen ska klargöra den enskilda veterinärens djurskyddsansvar i yrkesutövningen.
Målgrupp:	Veterinärer av alla kategorier.
Form:	Endagsmöte med plenarföreläsningar i kortform. Stort utrymme kommer att ges för diskussion och frågor. Kursen skall kunna tillgodoräknas som del i en djurslagsspecialisering.
Plats:	Loftet, Sveriges Lantbruksuniversitet, Uppsala.
Datum:	Tisdagen den 4 mars 2003.
Deltagaravgift:	2 250 kronor (inkl moms), innefattar kaffe och lunch.
Föreläsare:	Bland föredragshållarna märks bland andra veterinär Ranall Munro, Storbritannien, som kommer att föreläsa om veterinär rättspatologi, veterinär Helen Munro, Storbritannien, som talar om misshandel av djur (pet abuse) och åklagare Niklas Sannerholm, Göteborg, som kommer att belysa juridiska aspekter kring djurskyddsärenden. Dessutom kommer djurskyddslagstiftningen att gås igenom, liksom praktiska aspekter på djurskyddstillsynsarbete. Djurskyddet på tävlingsplatser och vid granskning av djurstallar är andra ämnesområden som kommer att behandlas.
Anmälan:	Anmälan ska vara Sveriges Veterinärförbund tillhanda senast den 10 januari 2003 på adressen: Sveriges Veterinärförbund, Box 12 709, 112 94 Stockholm. Anmälan görs på en speciell anmälningsblankett som kan hämtas på veterinärförbundets hemsida www.svf.se, eller kan rekvireras från förbundets kansli, telefon 08-545 558 20.
Upplysningar:	Ytterligare upplysningar fås från veterinärförbundets kansli, telefon 08-545 558 20 eller e-post office@svf.se.

Promotion 2002

Årets högtidsdag för SLU

Lördagen den 5 oktober arrangerade SLU sin största högtidsdag, promotionen av årets doktorer. Sammanlagt promoverades 105 doktorer, varav 57 kvinnor. 15 av de nya doktorerna kom från den veterinärmedicinska fakulteten, som också bidrog med en hedersdoktor och årets enda jubeldoktor.

I år är det 25 år sedan Sveriges lantbruksuniversitet bildades, vilket gav en extra festlig inramning till den högtidliga promotionsceremonin. Rektor Ann-Christin Bylund anknöt redan i sitt inledningstal till det historiska ögonblick då Lantbrukshögskolan, Skogshögskolan och Veterinärhögskolan knöts ihop till ett universitet.

I sitt välkomsttal pekade Ann-Christin Bylund på ämnesområden där SLU är eller vill vara världsledande.

Att rekordmånga nya doktorer promoverades på SLUs 25-årskalas märktes i universitetsaulan, som var fylld till sista plats av högtidsklädda anhöriga. Många prominenta hedersgäster hade också mött upp, även om jordbruksministern lyste med sin frånvaro.

Rektorn framförde heller inga direkta önskemål till den högsta politiska ledningen i sitt välkomstanförande. I sitt tal pekade Ann-Christin Bylund istället på ämnesområden där SLU är eller vill vara världsledande. Hon anmärkte att den just avslutade FN-konferensen i Johannesburg behandlat en hel del av SLUs specialområden, liksom att många SLU-ämnen tagits upp i samband med Göran Perssons nyligen presenterade regeringsförklaring. Tyvärr nämndes inget veterinärt område i rektorns uppräkning av spjutspetsar inom SLU.

Veterinär högtidsföreläsning

Det veterinära fick däremot komma till tals i den högtidsföreläsning på ämnet "Veterinärmedicin och folkhälsa" som Jan Luthman sedan höll. Luthman berättade om de klassiska veterinära framgångarna vid bekämpning av tuberkulos, salmonella, pseudorabies och leukos. Han beskrev vidare dagens fokusering på folkhälsan, där MRL-lagstiftningen och antibiotikakontrollen togs som exempel på veterinärt arbete för en bättre folkhälsa. Jan Luthman underströk dock också vikten av att den veterinära vetenskapen vidareutvecklas. Forskning och undervisning måste förbättras för att säkerställa nödvändig kompetens, avslutade han.

Doktorer på V-fak

Traditionsenligt var det den veterinärmedicinska fakulteten som inledde promotionsakten. Promotor Wilhelm Engström från institutionen för patologi förrättade överlämnandet av de akademiska hedersteckenen på

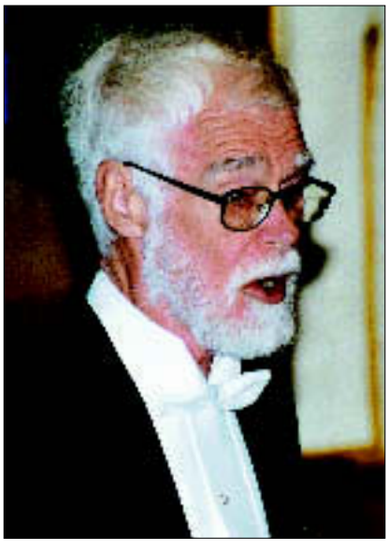

Jan Luthman framhöll veterinära insatser för folkhälsan i sin högtidsföreläsning.

säker latin, både med svensk och med engelsk brytning, beroende på mottagaren.

Professor emeritus Sven Landgren från Umeå universitet var dagens ende jubeldoktor (dvs han blev promoverad 50 år tidigare), och fick motta det första diplomet ur promotors hand. Därefter följde Sydney Allman, bördig från Storbritannien men verksam i Bryssel som koordinator för evalueringen av de euro-

På ett glasklart och medryckande sätt vävde Sven Landgren samman veterinärhistoria och dagsfärska glimtar från forskningsvärlden.

Latinet, både med svensk och med engelsk brytning, utgjorde inga problem för V-faks promotor Wilhelm Engström.

peiska veterinärutbildningarna. Allman blev veterinärmedicine hedersdoktor på grund av det stora arbete han lagt ner på utvecklingen av den kvalitativa utvärderingsverksamhet som byggts upp i Europa.

Till de 15 veterinärmedicine, filosofie och agronomie doktorerna som promoverades av Wilhelm Engström framförde promotor fakultetens lyckönskningar och tack för de forskningsprestationer doktorerna utfört. De promoverade var, i bokstavsordning: Gunilla Blomqvist (VMD), Sofia Boquist (VMD), Viveca Båverud (VMD), Stina Englund (Fil Dr), Songhua Hu (VMD), Eva Jansson (Fil Dr), Elin Johansson (VMD), Märit Karlsson (VMD), Ann Lindberg (VMD), Anna Lindén (Agr Dr), Helena Nordenfors (Fil Dr), Ing-Marie Olsson (VMD), Anja Persson (Fil Dr), Susanne Stenlund (VMD) och Målfrid Vatne (VMD).

"Tänk på doktorandernas familjer"

För ovanlighetens skull var det inte slut med veterinära doktorer i och med att den veterinärmedicinska fakulteten avslutat sin del av programmet. På fakulteten för jordbruk, landskapsplanering och trädgårdsbruk återfanns ytterligare en veterinär som promoverades, denna gång av Hans Wiktorsson, professor i husdjurens utfodring och vård. Den katt som smugit sig in bland JLT-hermelinerna heter Lotta Georgsson och hon skrev sin avhandling om hur konkurrens om fodret försämrar grisarnas välbefinnande och bondens ekonomi.

Den till synes aldrig sinande strömmen av doktorer från JLT-fakulteten och skogsfakulteten avtog till slut och följdes upp med vacker musik samt ett tal från studentkårerna.

Det tal som väckte störst genklang och respons hos publiken levererades dock av veterinärmedicine jubeldoktor Sven Landgren. På ett glasklart och medryckande sätt vävde han samman veterinärhistoria och dagsfärska glimtar från forskningsvärlden. När han som ung nylegitimerad veterinär lämnade veterinärhögskolan trodde han att han kunde allt, men detta visade sig snart vara fel. Han ville dock visa sina lärare att alla

Sydney Allman blev veterinärmedicine hedersdoktor på grund av sitt arbete med utvärdering av europeiska veterinärhögskolor.

Viveca Båverud var en av de 15 doktorer på den veterinärmedicinska fakulteten som promoverades i år.

veterinärer inte hade som enda mål att snabbt komma ut och praktisera, utan att det fanns de som kände ansvar för grundforskningen. Efter ett helt liv i forskningens tjänst är Sven Landgren fortfarande aktiv som forskare, vilket framgick av hans handfasta råd till de nya doktorerna:

Läs inte bara abstracts i databaserna, läs hela artikeln. Och när ni får egna doktorander, styr dem rätt, lämna dem sedan ifred, och tänk på deras familjer. Landgrens tal följdes av högtidlighetens längsta och hjärtligaste applåder.

V-faks nypromoverade doktorer tar på rad emot promotorns lyckönskningar inför sina fortsatta forskargärningar.

Värdig avslutning

Som avslutning på promotionsceremonin delades Mårten Carlssons pris och SLUs pedagogiska pris ut. Mottagare av Mårten Carlssons pris blev forskningsledare Bengt Ehnström, ArtDatabanken, Ultuna, medan det pedagogiska priset delades mellan universitetslektor Gunnar Malmfors och universitetsadjunkt Anne Algers, båda stationerade i Skara.

Den långa raden av nypromoverade doktorer vandrade sedan ut ur universitetsaulan, ackompanjerade av "Spillemandsmarsch" framförd av Linnékvintetten. En helkväll på Uppsala slott låg framför dem, som en värdig avslutning på en viktig dag.

Johan Beck-Friis

SÖDRA DJURSJUKHUSET SÖKER

ERFAREN SMÅDJURSSPECIALIST MED VIDAREUTBILDNING INOM ETT SPECIALOMRÅDE

Vi erbjuder en personligt utformad tjänst med bra lön samt bra arbetstider. Vi har ett stort patientunderlag, vänlig personal med positiv inställning och stort kunnande.

Ring eller skriv till chefvet. Lennart Granström senast 30 november.
Telefon 0706-42 36 23 (även kväll & helg). G:a Södertäljevägen 187, 141 70 Huddinge.
Läs mer om oss på www.sodradjursjukhuset.se.

SÖDRA DJURSJUKHUSET

Om ändå hästar kunde skrika som grisar

Betsel är ett förlegat styrredskap för hästar, som orsakar mycket skador i hästarnas mun och som egentligen inte är anpassat för hästmunnens fysiologi. Det hävdar följande insändare, som vill förpassa betslen till museum och istället använda bettlösa huvudlag generellt. Metallbett i munnen på häst är enligt insändarens åsikt djurplågeri.

"Om ändå hästar kunde skrika som grisar" är sagt apropå betsel av W Robert Cook, professor emeritus i kirurgi från Tufts University School of Veterinary Medicine, Maryland, USA.

Debatt

Jag har under en lång tid tänkt på att jag skulle skriva en insändare för att dela med mig av min erfarenhet av betselrelaterade problem hos häst. Anledningen är att jag vill få igång en debatt som leder till att vi kan ändra våra tävlingsreglementen så att det blir tillåtet att tävla med ett bettlöst huvudlag.

Nu blev det plötsligt aktuellt, då jag i Ridsport nr 18, 23 september 2002, läste att en av de svenska VM-hästarna i dressyr (Corrado WL), fått en böld på en av lanerna. För mig är orsaken självklar. Skador av betsel ser jag relativt ofta i min praktik, som består av en blandning av travhästar, dressyr- och hopphästar. Allt från blåmärken i gomtaket, sårskador på tunga och kindslemhinnor, skavsår och tryckskador i mungiporna, på läpparna och utsidan av kinderna, generella benpålagringar på mandibulagrenarna (lanerna), öppna sår av varierande storlek på lanerna och stjärnfrakturer i mandibulagrenarna som leder till att en bensekvester utvecklas. Bensekvestern ger sig till känna genom en lokal svullnad som till slut fistulerar. Denna fistelgång kommer att öppna sig och sluta sig om och om igen, tills benbiten antingen utsöndras spontant eller avlägsnas kirurgiskt.

90 procent betselorsakade munproblem

När man ser dessa skador, är det inte konstigt att man önskar att hästar kunde skrika när de känner smärta. Deras sätt att genom sitt beteende och kroppsspråk visa att de har ont, leder bara till irritation hos många ryttare/tränare. Ryttaren tar då till hårdare metoder genom ännu skarpare betsel, hårdare åtdragna nosremmar, sporrar och spö.

Jag har haft ett långvarigt samarbete med tandläkare Torbjörn Lundström. I hans journalmaterial finns mer än 25 000 hästar. Närmare 90 procent av alla munrelaterade problem i detta material är betselorsakade. Det säger en hel del.

Alternativ till betsel

Med betslet får ryttaren/kusken

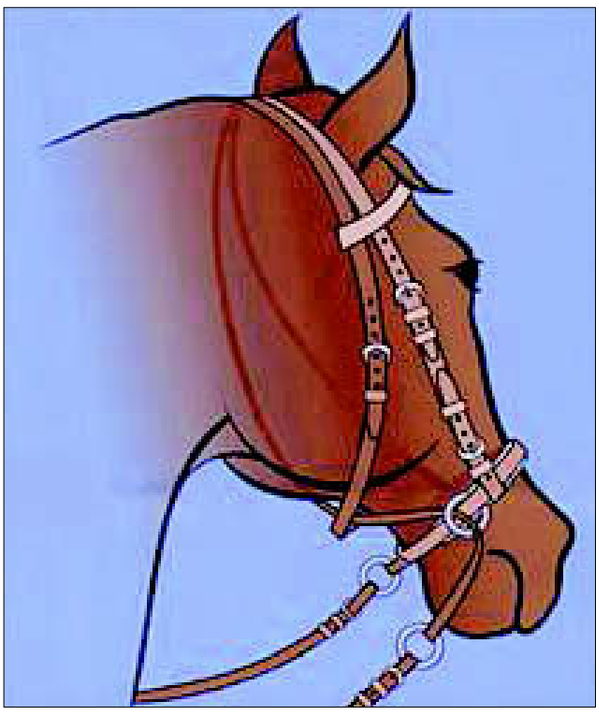

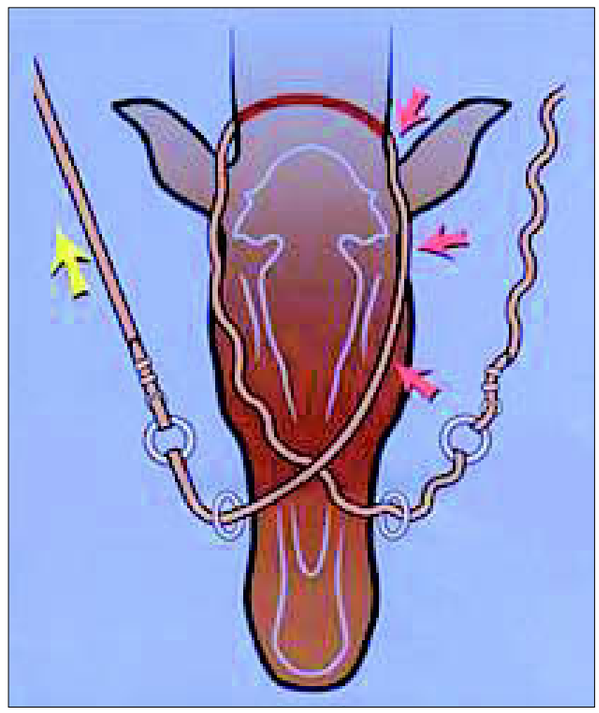

Bitless Bridle är ett specialframtaget bettlöst huvudlag. Man hanterar det precis som ett träns, dvs det går att styra med det men det går inte att knäcka hästens näsben med det. Illustration: Robert Cook.

Det är veterinärens skyldighet att påvisa betselrelaterade skador och tvinga fram en modernisering av hästsporten, menar insändaren. Bilden visar en häst iförd Bitless Bridle.

en mycket stor kraft som koncentreras till, konstant eller intermittent, ett av de känsligaste och potentiellt smärtsammaste områdena hos hästen: de tunna knivseggsvassa kanterna på underkäksgrenarna. De är inte gjorda för att belastas av betsel, om inte syftet är att ha en kraftfull kontrollerande effekt på hästen genom smärta och inducerad rädsla. Detta var säkert syftet för 6 000 år sedan, men borde förkastas i dag.

Robert Cook har gjort en undersökning under en sexårsperiod med att byta ut vanligt betsel mot ett så kallat Bitless Bridle, ett specialframtaget bettlöst huvudlag med en annan mekanism än de bettlösa huvudlagen Hackamor och Sidepull. Man hanterar det precis som ett träns, dvs det går att styra med det men det går inte att knäcka näsbenet med det (vilket tyvärr är risken med ett Hackamor). Dessutom har han fått in 440 skriftliga rapporter från ryttare som under tiden 1997–2002 bytt till Bitless Bridle. Rapporterna refererar till 535 hästar från nästan alla discipliner, från galopp till dressyr. Här beskrivs 50 olika problem hos hästarna, som försvann när man tog bort betslet (2).

Av de 50 betselorsakade problemen var majoriteten utlösta av smärta (29 av 50, 58%). Smärtan leder till oönskade beteenden såsom att hästen stegrar sig, rusar iväg, kastar sig åt sidan, slänger upp huvudet eller rusar baklänges. Rädsla för betslet yttrar sig som nervositet, spändhet, ängslan samt en tendens att vara lättskrämd och utveckla panikattacker. Till betselorsakade problem hör också trigeminusneuralgi som yttrar sig som "headshaking" under arbete och "dorsal displacement" av den mjuka gommen.

Ridsportens regler måste ändras

För att undvika betselorsakad smärta kan hästen göra på olika sätt. Den kan höja huvudet och sträcka atlanto-occipitalleden eller sänka sitt utsträckta huvud och placera betslet mot kindtänderna. Den kan också fånga betslet under tungan. Genom dessa åtgärder pressar hästen mot bettet och lägger vikten på framdelen, blir tung i handen och anklagas för att ha trämun.

Jag hoppas att mitt inlägg väcker opinion, för hur ska vi annars få de som sitter i FEI (Fédération Equestre Internationale), Svenska Ridsportförbundet, STC (Svenska Travsportens Centralförbund), Svenska Galoppförbundet etc att förstå att regler är till för att ändras när de är till skada. Ta t ex dressyr: de ryttare som ska vara de bästa, med de mest utbildade och lydiga hästarna, är tvungna att rida med kandar och sporrar. Det är motsägelsefullt och fullständigt ologiskt. Jag förstår det inte och kan inte heller förklara eller försvara det för dem som undrar. Det är på tiden att dressyren moderniseras.

Jag rekommenderar alla att ta en titt på www.bitlessbridle.com. Här finns massor av information om betselrelaterade problem, artiklar skrivna av Robert Cook och också en beskrivning av Bitless Bridle.

Betslet hör hemma på museum

Jag uppmanar alla hästintresserade kolleger att börja titta efter dessa skador och döma själva. Att undersöka betselområdet på tävlingshästar vid veterinärbesiktning på tävlingsplatsen borde bli ett måste. En häst med öppna sår eller misstänkt sekvesterbildning på lanerna är inte i tävlingsmässigt skick, lika lite

Leangen Hesteklinikk
Tlf.: 73 91 20 02

Klinikveterinär sökes
till Leangen Hesteklinikk, Trondheim

Väletablerad hästklinik i Norge söker veterinär med erfarenhet av hästpraktik. Kliniken som ligger vid Leangen Travbane har ett stort upptagningsområde och är välutrustad bl.a. med operationsavdelning och två uppvakningsrum.

Vi söker dig som är etablerad hästpraktiker eller alternativt veterinär som vill specialisera sig på häst i samarbete med och under handledning av kollega med lång erfarenhet.
Du bör vara ambitiös, ha en positiv läggning samt bra kundkontakt i förening med ett genuint intresse för god hästsjukvård. Intresse för ortopedi, kirurgi och medicinska frågeställningar förutsättes.
Vi önskar att du vill satsa långsiktigt. Anställningsvillkor/anställningsform diskuteras med utgångspunkt från egna önskemål och tidigare erfarenhet, Möjligheter kommer att finnas till att förvärva delägarskap i kliniken. Tillträde omgående eller enligt överenskommelse.
Skriftligt svar önskas senast 19 nov. till Leangen Hesteklinikk, Boks 3911, Leangen, NO-7443 Trondheim, Norge. Eventuella frågor kan ställas till Lars Löfström eller David Weckner på tel. 0047-739 120 02.

som en som haltar. Bara för att dessa skador inte syns utanpå, får de inte glömmas bort eller nonchaleras. Det är vår skyldighet som veterinärer att påvisa dessa skador så att vi genom detta kan hjälpa hästarna och tvinga fram en modernisering av hästsporten. Metallbett i munnen på häst är enligt min åsikt djurplågeri.

I Robert Cooks material visade sig 75 procent av hästarna ha benpålagringar på ena eller båda lanerna (1). Låt oss placera betslet på museet där det hör hemma.

Referenser

1. Cook W R. Bit-induced asphyxia: Elevation and dorsal displacement of the soft palate at exercise. J Equine Vet Sci, 2002, 20, 7–14.
2. Cook W R. The effect of the bit on the behaviour of the horse. http://www.bitlessbridle.com/article8.html, 20 oktober 2002.

Annica Nygren Thoresen
leg veterinär, Sandefjord, Norge

Hallands DJURSJUKHUS

HALLANDS DJURSJUKHUS

Vi söker en veterinärvikarie februari-april 2003 på smådjursavdelningen. Jourtjänstgöring ingår. Ansökan skickas till Hallands Djursjukhus, 310 50 Slöinge.
Vid förfrågan kan klinikchef Kristina Widmark kontaktas, 0346-488 80

LIVSMEDELSVERKET

Livsmedelsverket är den statliga centrala myndigheten för livsmedelsfrågor. Med konsumenternas bästa för ögonen arbetar vi för hygieniskt säkra livsmedel. Vi kontrollerar maten, undersöker livsmedels sammansättning och näringsvärde, ger råd och anvisningar samt visar vägen mot bättre matvanor. På Livsmedelsverket i Uppsala arbetar ca 280 personer. Ytterligare ca 180 medarbetare återfinns på slakterierna runt om i vårt land. Läs mer om oss på vår webbplats ***www.slv.se***

Vi söker

Besiktningsveterinärer

till Besiktningsveterinärorganisationen, BVO, med placering vid nedanstående slakterier

– **Plönninge, Harplinge.** Inom enheten ingår 1 storskaligt slakteri och 7 exportkontrollerade anläggningar. Märk ansökan med **dnr 2467/02**
– **Kristianstad.** Inom enheten ingår 1 storskaligt slakteri, 3 småskaliga slakterier och 6 exportkontrollerade anläggningar. Märk ansökan med **dnr 2468/02**
– **Linköping.** Inom enheten ingår 1 storskaligt slakteri och 4 exportkontrollerade anläggningar. Märk ansökan med **dnr 2469/02**

Arbetsuppgifter
Som besiktningsveterinär är dina huvudsakliga arbetsuppgifter köttbesiktning och hygienövervakning.

Kvalifikationer
Du är legitimerad veterinär, gärna med erfarenhet av köttbesiktning. Körkort och egen bil är ett krav. Viss administrativ erfarenhet är önskvärd. Vissa krav kommer att ställas på synskärpa, färgsinne och förmåga att känna lukt. Vi fäster stor vikt vid personlig lämplighet och god samarbetsförmåga.

Upplysningar
För ytterligare upplysningar är Du välkommen att ringa administrativ chef Pia Holmqvist som kan nås på tel 018-17 55 00. Facklig företrädare är Leif Skarhed som kan nås på tel 0511-250 00.

Ansökan
Din ansökan med meritförteckning och referenser är Du välkommen med senast **den 27 november 2002** under adress: Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala.

Livsmedelsverket är huvudman för besiktningsveterinärorganisationen (BVO) som är en fältorganisation under Tillsynsavdelningen/Enheten för köttillsyn. BVO:s personal utövar köttkontroll och annan tillsyn på slakterier och köttproducerande anläggningar i hela landet, totalt mer än 200 anläggningar. Verksamheten finansieras genom avgifter som tas ut från företagen. Fältorganisationen leds och stöds av en stab som är placerad i Uppsala. Enheten består dessutom av ett antal veterinärinspektörer placerade såväl centralt som lokalt. Utöver kärnverksamheten arbetar vi just nu med bl.a. chefstutveckling och annan kompetensutveckling.

Bättre kontroll vid telefonförskrivning nödvändig

"Uppdrag granskning" i TV1 avslöjade nyligen att kroppsbyggare missbrukar veterinära läkemedel, och att svenska veterinärer genom bristande förskrivningskontroll bidrar till att förse kroppsbyggarna med preparat. Veterinärkåren måste visa mer professionalism och inte vara så lättlurad vid förskrivning av receptbelagda läkemedel, menar debattören.

I ett reportage i TV-programmet "Uppdrag granskning" den 8 oktober beskrevs bruk och missbruk av medicinska preparat

Debatt

bland kroppsbyggande svenskar. Många olika substanser förekom i reportaget, både av känd och okänd bakgrund. Sätten att få tag på de läkmedel som används varierade också, men en källa var tyvärr svenska veterinärer.

Just veterinärläkemedel är relativt populära hos många kroppsbyggare, delvis för att de är sterila och kvalitetstestade. Som alternativ till "ryssfemmor" och andra källartillverkade beredningar från Östeuropa eller Asien har de kommersiellt tillverkade och kontrollerade veterinära preparaten många fördelar. Det gäller både hygienisk standard, jämnare och bättre kvalitet och trovärdiga koncentrationsangivelser.

En annan fördel med veterinära preparat är att de i vissa fall är lätta att lura av praktiserande veterinärer.

Ventipulmin eftertraktat av kroppsbyggarna

I kroppsbyggarkretsar är man självfallet intresserad av tillgång till anabola steroider. Detta inser förhoppningsvis de flesta veterinärer, varför man är försiktig vid förskrivning av sådana läkemedel. Att klenbuterol (Ventipulmin) är minst lika eftertraktat av kroppsbyggarna är förmodligen inte lika väl känt.

Det för hästar vanliga astmaläkemedlet klenbuterol är ett uppskattat medel för att "deffa" (defatening) i kroppsbyggarkretsar. Att "deffa" betyder att finslipa formen för att varje muskelbunt ska framträda inför en tävling. Substansen ger en relativ ökning av muskelmassan på fettets bekostnad, vilket upplevs som en tillväxt i muskulaturen (1). Denna utsuddning av underhudsfettet är särskilt populär hos kvinnliga kroppsbyggare. I motsats till användarnas egna föreställningar har dock klenbuterol i stora doser allvarliga biverkningar, mer hos människor än hos djur. Kärlvidgning, hjärtklappning och muskeldarrningar är vanligt förekommande, och det finns även fall beskrivna där unga muskelbyggare som tagit klenbuterol drabbats av hjärtinfarkt (2).

Lätt att få ut preparat

Oavsett om man som veterinär är medveten om riskerna att ett förskrivet läkemedel kan missbrukas av människor eller inte, finns det regler för hur förskrivning får gå till.

I Statens jordbruksverks föreskrifter om veterinärs rätt att förskriva och tillhandahålla läkemedel i anslutning till djursjukvård och djurhälsovård (Saknr C 15) regleras detta (4). Enligt 4 § i föreskrifterna ska en veterinär "genomföra en undersökning och bedömning av enskilt djur eller djurgrupp innan förskrivning och tillhandahållande av läkemedel sker". ▶

Uppdrag granskning kunde på ett skrämmande lätt sätt få Ventipulmin utskrivet på telefon, utan vare sig klinisk undersökning av djuret eller att veterinären kände djurägaren. Veterinärkåren måste visa en större professionalism i framtiden, anser insändaren.

Uppdrag granskning kunde på ett skrämmande tydligt sätt visa att dessa föreskrifter inte följs i praktiken.

Reportern utgav sig för att vara hästägare, och kunde genom att uppge en mycket kortfattad och ganska ospecifik anamnes ("min häst har astma") få en veterinär att skriva ut Ventipulmin på telefon. Detta trots att veterinären varken kände djurägaren eller hade undersökt den angivna hästen. Det visade sig vidare att detta inte var en engångsföreteelse, av två uppringda veterinärer var båda beredda att skriva ut klenbuterol utan vare sig klinisk undersökning av djuret eller kännedom om djurägaren.

Tydliga föreskrifter

Jordbruksverkets föreskrift C 15 ändrades den 1 oktober 2002 genom att bli tydligare på många ställen.

Även innan detta datum var det dock tydligt i den gamla C 15 att "läkemedel får vid varje tillfälle förskrivas eller utlämnas endast efter sjukdoms- eller besättningsutredning på platsen" (3).

I den gamla, liksom i den nya föreskriften, framgår vidare: "Endast om veterinären väl känner till djurhållningen och bedömer att läkemedlen kommer att handhas på ett godtagbart sätt får han förskriva läkemedel att användas av djurägaren eller på dennes ansvar."

Det juridiska regelverket är alltså tydligt när det gäller hur veterinärer får förskriva läkemedel. Ändå går det uppenbarligen ganska lätt att få utskrivet vissa receptbelagda läkemedel i praktiken, utan den basala kontroll som ska genomföras.

Yrkesetiken måste upprätthållas

Orsakerna till att veterinärer i dessa fall är så lättlurade kan vara många, från att man inte är medveten om alternativa användningsområden för ett läkemedel till viljan att hjälpa ett sjukt djur så fort som möjligt eller bara ren godtrogenhet. Här måste veterinärkåren dock visa

Vilken är din diagnos? – Svar

Svar: EKG 1: Förmakstakykardi, förmaks- och kammarfrekvensen är 300 slag/minut (se Figur 6). P-vågen och det föregående QRS-komplexets T-våg sammanfaller delvis och bildar en sammansatt våg mellan varje QRS-komplex.

EKG 2: Förmakstakykardi med andra gradens AV-block där vartannat QRS-komplex saknas (se Figur 7). Förmaksfrekvensen är 260 slag/minut och kammarfrekvensen är 160/minut. De blockerade P-vågorna sammanfaller delvis med föregående T-våg. Notera att förmaksrytmen är helt jämn och att vissa av de blockerade P-vågorna ligger delvis gömda i föregående QRS-komplex, exempelvis efter QRS-komplex nr 1, 4 och 7. Eftersom överledningstiden till AV-knutan varierar något blir kammarrytmen inte helt jämn. AV-överledningen är förlängd och varierar mellan 0,20 och 0,22 s.

EKG 3: Förmakstakykardi med andra gradens AV-block där vartannat QRS-komplex saknas (se Figur 8). Förmaksfrekvensen är 260/minut och rytmen är helt jämn. Kammarfrekvensen är 140/minut och rytmen är helt jämn. AV-överledningen är förlängd.

Figur 6. Förmakstakykardi, där förmaks- och kammarfrekvensen är 300 slag/minut.

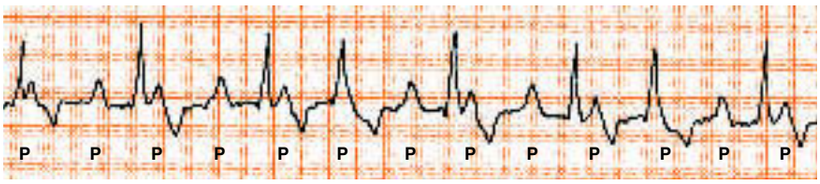

Figur 7. Förmakstakykardi med andra gradens AV-block där vartannat QRS-komplex saknas. De blockerade P-vågorna sammanfaller delvis med föregående T-våg.

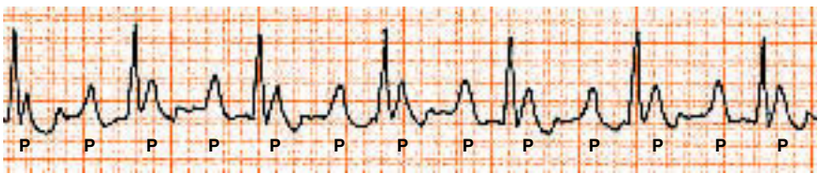

Figur 8. Förmakstakykardi med andra gradens AV-block där vartannat QRS-komplex saknas. Förmaksfrekvensen är 260/minut och rytmen är helt jämn.

EKG 4: Förmakstakykardi med avancerat andra gradens AV-block där periodvis tre av fyra QRS-komplex efter varandra är blockerade (se Figur 9). Förmaksfrekvensen är 260/minut och rytmen är i stort sett jämn där en del P-vågor är delvis dolda av QRS-komplexen. Kammarfrekvensen är 100/minut och rytmen är ojämn.

EKG 5: Normal sinusrytm med

en större professionalism i framtiden, inte minst för att kunna upprätthålla anseendet som en seriös yrkeskår. Det får inte vara så lätt att få Ventipulmin eller något annat högpotent receptbelagt preparat utskrivet hädanefter.

Nästa gång Uppdrag granskning reporter (eller någon annan mediaföreträdare) vill testa systemet ska det vara stopp, om man inte kan uppvisa ett djur som efter klinisk undersökning visar sig behöva vissa medicinska preparat. Den veterinära yrkesetiken måste vara mycket klar i detta avseende, och det hänger på varje enskild praktiserande veterinär att försvara den.

Referenser

1. Appelgren L-E. Klenbuterol – bruk och missbruk. Fakta Veterinärmedicin, Sveriges lantbruksuniversitet, 1995, nr 5.
2. Chan T Y K. Health hazards due to clenbuterol residues in food. Clinical Toxicology, 1999, 37, 517–519.
3. Lantbruksstyrelsen. Lantbruksstyrelsens kungörelse om förskrivning och utlämnande av läkemedel i samband med djursjukvård. Lantbruksstyrelsens författningssamling, saknr C 15, LSFS 1979:8.
4. Statens jordbruksverk. Statens jordbruksverks föreskrifter om veterinärs rätt att förskriva och tillhandahålla läkemedel i anslutning till djursjukvård och djurhälsovård. Statens jordbruksverks författningssamling, saknr C 15, SJVFS 2002:57.

Johan Beck-Friis
informationschef,
Sveriges Veterinärförbund

Gör din litteratursökning på www.svf.se

Som medlem i veterinärförbundet har man möjlighet att utan någon kostnad utföra litteratursökningar på den internationella vetenskapliga databasen CAB-abstacts. Logga bara in på medlemsdelen av förbundets hemsida www.svf.se, och tryck på rubriken ”Sökning på CAB-abstracts”. Större delen av den naturvetenskapliga världen ligger för dina fötter, bara några tangenttryckningar bort.

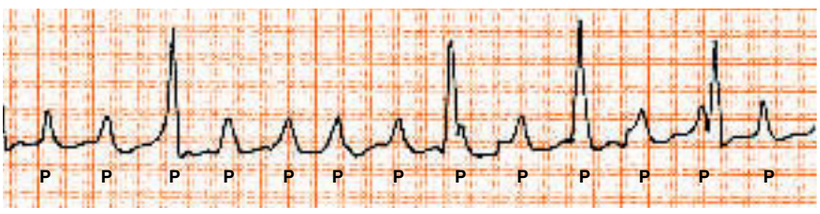

Figur 9. Förmakstakykardi med avancerat andra gradens AV-block där periodvis tre av fyra QRS-komplex efter varandra är blockerade.

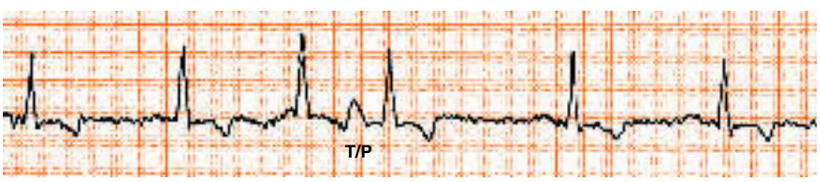

Figur 10. Normal sinusrytm med enstaka förmaksextraslag (komplex nr 4) där den prematura P-vågen delvis sammanfaller med föregående komplex T-våg.

EKG-fall av intresse för publicering i SVT kan skickas till Anna Tidholm c/o SVT-redaktionen. Registreringen bör vara avdelning II med hastigheten 50 mm/s och amplituden 1 cm=1mV. Både kompletta fallbeskrivningar och frågeställningar riktade till Anna Tidholm tas emot

enstaka förmaksextraslag (komplex nr 4) där den prematura P-vågen delvis sammanfaller med föregående komplex T-våg (se Figur 10). Förmaks- och kammarfrekvensen är 120 slag/minut.

Diskussion

Detta är ett bra exempel på hur man får pröva sig fram vid behandlingen av arytmier. Vid förmaksarytmier används vanligen digoxin, ß-blockare, exempelvis Inderal (propranolol), kalciumkanalsblockare, exempelvis Isoptin (verapamil), eller en kombination av dessa. Vid akuta arytmier där allmäntillståndet är påverkat, måste behandlingen påbörjas intravenöst, och då är digoxin inte användbart. Vid långtidsbehandling ingår dock ofta digoxin som en del av en kombinationsbehandling. Om hjärtsvikt med lungödem och/eller hydrothorax/ascites föreligger är det viktigt att i första hand inrikta sig på att häva hjärtsvikten eftersom takykardin/arytmin vanligen är sekundär till svikten. I detta fall, där hjärtsvikt inte föreligger, inriktas behandlingen framför allt på att sänka kammarfrekvensen så att inte hjärtsvikt utvecklas, då man vet att en hög kammarfrekvens är ett etablerat sätt att framkalla hjärtsvikt hos hund. Det är intressant att notera att både ß-blockare och kalciumkanalsblockare framför allt sänker AV-överledningen och knappt påverkar förmaksfrekvensen, åtminstone initialt.

Grundorsaken till förmakstakykardin är inte helt klar i detta fall. Det faktum att vänster kammare och förmak är dilaterade och kontraktiliteten är sänkt kan tyckas tillräckligt för att ställa diagnosen dilaterad kardiomyopati. Men eftersom man vet att hög hjärtfrekvens kan framkalla samma ekokardiografiska fynd, får man avvakta med att ställa definitiv diagnos till dess att tillståndet tillåtits stabiliseras under en eller två månader, eller ytterst vid eventuell obduktion. I detta fall stabiliserades hjärtfrekvensen med hjälp av en kombination av digoxin och Inderal och kontraktiliteten i vänster kammare förbättrades avsevärt.

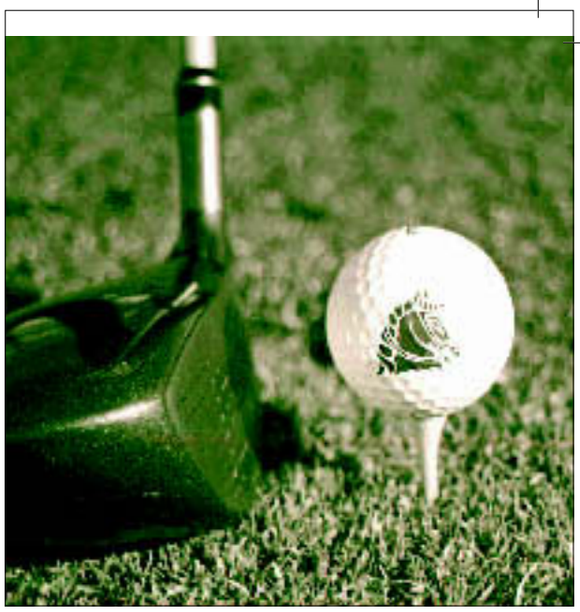

Välbesökt veterinärmästerskap i golf

SVT brukar rapportera från veterinärernas eget golfmästerskap, och så sker även i år. Tävlingen ägde rum i början av augusti och samlade ett stort antal golfande djurläkare på greenerna.

Årets veterinärmästerskap i golf arrangerades av undertecknad, den 1–2 augusti på Katrineholms Golfklubb.

I en period av annars helt molnfria, heta sommardagar fick vi två dagar med i alla fall växlande molnighet, vilket nog kan vara tacksamt, när man ska gå skugglöst under himlen en hel dag. Golfarens största fiende – åskan – mullrade tidvis, men höll sig tursamt på betryggande avstånd.

Första dagens inspelningstävling i fyrboll-bästboll förflöt utan intermezzon. Den vanns för övrigt av paret Paul Waern/Carl-Johan Waldner. Det enda oroväckande var att golfrestaurangen stängde redan klockan 18, men med lite hjälp av närstående lyckades vi ordna privat dryckesförsäljning efter målgång...

36, 27 eller 18 hål?

På torsdagskvällen hölls en diskussion angående framtida former för denna tävling. Bland annat diskuterades huruvida 36, 27 eller 18 hål ska spelas den andra tävlingsdagen.

Det är roligt att spela mycket golf, men ju fler deltagare vi är (vilket vi vill vara), desto svårare blir det att hinna med 36 hål, och sedan hinna till prisutdelning och middag. Diskussionen utmynnade i att Gunnar Nordlöf erbjöd sig att tillsammans med Jan Lindgren och Claes Lönnberg utgöra en tävlingskommitté, som inför nästa år funderar över eventuella förändringar i tävlingens utförande och arrangörskap.

Detta mottogs med stor tacksamhet och jubel av alla närvarande! Ett verkligen generöst erbjudande, vilket dessutom innebar, att ingen behövde putta ut sig i skogen nästa dag av rädsla att vinna tävlingen, och därmed få stå för arrangörskapet, vilket tidigare varit praxis.

Inte förvånande håller sig den duktiga golffamiljen Maxe (Helen, Carl och John) till de översta i prislistan. Foto: Peter Franzén.

Veterinärmästerskapet

Den andra dagen, då 36 långa Veterinärmästerskapshål skulle spelas, lyckades arrangören, som tidigare knappt sovit en blund på en vecka, försova sig!

Detta ledde till vissa frågetecken för de första startande, för vilket jag här vill be om ursäkt. Då de flesta varit med förr redde de sig dock mycket bra själva.

Fina scorer varvades med mer katastrofala, men jag tror alla

NYHET!
The Meditron *M30*
www.kruuse.com
SEK 1995,- ex. vat.

Veterinar nr 14-2002 02-10-31 11.42 Sida 720

Tabell 1. Resultat i veterinärmästerskapet i golf 2002.

Klass / placering	*Antal slag / poäng*
VM 36 hål open	
1. John Maxe	156 slag
2. Lars Ahlqvist	166 slag
3. Ove Ohlsson (Pharmacia AH)	173 slag
36 hål netto	
1. Malin Alexandersson (Swevet-Piab)	144 slag
2. Kjell Nordin	144 slag
3. John Maxe	148 slag
Familjeklass	
1. Johnny Gustavsson	37 poäng
2. Helen Maxe	36 poäng
3. Claes Nilsson	34 poäng
Juniorklass	
1. Wilhelm Berndtsson	39 poäng
2. Carl Maxe	35 poäng
3. Arvid Waldner	34 poäng

var nöjda med dagen. Det är inte bara resultatet som är viktigt vid detta evenemang, vi samlas framför allt för några trevliga dagar tillsammans.

Sponsorerna spelade här i samma klass som veterinärerna – men utan möjlighet att bli Veterinärmästare. Resultatlistan framgår av Tabell 1. Dagen avslutades sedvanligt med prisutdelning och middag.

Levande intresse

Förra året hystes oro över minskat antal deltagare. I år var det som mest 78 personer anmälda,

LIVSMEDELSVERKET

Livsmedelsverket är den statliga centrala myndigheten för livsmedelsfrågor. Med konsumenternas bästa för ögonen arbetar vi för hygieniskt säkra livsmedel. Vi kontrollerar maten, undersöker livsmedels sammansättning och näringsvärde, ger råd och anvisningar samt visar vägen mot bättre matvanor. På Livsmedelsverket i Uppsala arbetar ca 280 personer. Ytterligare ca 180 medarbetare återfinns på slakterierna runt om i vårt land. Läs mer om oss på vår webbplats ***www.slv.se***

Vi söker

Biträdande överveterinärer

till Besiktningsveterinärorganisationen, BVO, med placering vid nedanstående slakterier

– **Kristianstad.** Inom enheten ingår 1 storskaligt slakteri, 3 småskaliga slakterier och 6 exportkontrollerade anläggningar. Märk ansökan med **dnr 2465/02**

– **Uppsala.** Inom enheten ingår 1 storskaligt slakteri, 1 småskaligt fjäderfäslakteri och 1 exportkontrollerad anläggning. Märk ansökan med **dnr 2466/02**

Arbetsuppgifter
Som biträdande överveterinär är dina huvudsakliga arbetsuppgifter köttbesiktning och hygienövervakning. Du ska dessutom stödja överveterinären i personal- och verksamhetsfrågor samt vara dennes ställföreträdare.

Kvalifikationer
Du ska ha en bred veterinär kompetens, goda ledaregenskaper och förmåga att skapa ett gott samarbetsklimat. Du bör ha flera års erfarenhet som besiktningsveterinär. Viss administrativ erfarenhet är önskvärd.

Upplysningar
För ytterligare upplysningar är Du välkommen att ringa administrativ chef Pia Holmqvist på tel 018-17 55 00, överveterinär Behzad Modabberzadeh på tel 044-19 41 34 (tjänsten i Kristianstad) eller överveterinär Björn Arenander på tel 018-16 75 74 (tjänsten i Uppsala). Facklig företrädare är Leif Skarhed som kan nås på tel 0511-250 00.

Ansökan
Din ansökan med meritförteckning och referenser är Du välkommen med senast **den 27 november 2002** under adress: Livsmedelsverket, Box 622, 751 26 Uppsala.

Livsmedelsverket är huvudman för besiktningsveterinärorganisationen (BVO) som är en fältorganisation under Tillsynsavdelningen/Enheten för köttillsyn. BVO:s personal utövar köttkontroll och annan tillsyn på slakterier och köttproducerande anläggningar i hela landet, totalt mer än 200 anläggningar. Verksamheten finansieras genom avgifter som tas ut från företagen. Fältorganisationen leds och stöds av en stab som är placerad i Uppsala. Enheten består dessutom av ett antal veterinärinspektörer placerade såväl centralt som lokalt. Utöver kärnverksamheten arbetar vi just nu med bl.a. chefstutveckling och annan kompetensutveckling.

vilket är fantastiskt bra, och visar på att ett stort intresse finns. Efter rundringning till golfande kolleger förstår jag att många fler är intresserade, men att mästerskapet kolliderar med andra semestergöromål, eller att inga vikarier finns att tillgå i dessa veterinärbristtider.

Nu blev vi till slut 65 golfande entusiaster, vilket vi också är mycket nöjda med. Glädjande fick vi se flera nya deltagare. Hoppas ni kommer igen nästa år, och än fler är välkomna. Det är dessutom mycket trevligt att så många sponsorer kommer och vill spela med oss.

Vi tackar naturligtvis alla dessa, vilka bidrar till mat och dryck och ger oss ett fantastiskt prisbord, där alla får del. Väl mött nästa år!

Agneta Weidman
leg golfande veterinär

Stipendium

I anslutning till sitt 100-årsjubileum instiftade Svenska Kvinnors Djurskyddsförening en fond. Dennas ändamål skall vara att erbjuda anställda, i första hand veterinärer, vid landets djursjukhus möjlighet till studier och förkovran avseende speciella djursjukdomar eller behandlingsåtgärder. Fondens avkastning utdelas i form av stipendium.

Stiftelsen Svenska Kvinnors Djyrskyddsförening förklarar härmed ovannämda stipendium till ansökan ledigt. I ansökan, som skall vara stiftelsen tillhanda snarast skall redovisas ändamål samt plan och beräknade kostnader för det projekt som avses genomföras, likaså om bidrag sökts hos annan bidragsgivare för samma ändamål. Mottagare av stipendium skall senast sex månader efter användning av detta till Stiftelsen inlämna en kortfattad redogörelse häröver.

Närmare upplysningar kan fås per telefon 08-783 03 68 (kl 10.00-13.00). Stiftelsens adress är: Box 10081, 100 55 Stockholm.

Från sektionerna

Nya normer från hästsektionens Normgrupp för veterinär hästpraktik

Hästsektionens ”Normgrupp för veterinär hästpraktik” antog vid sammanträde den 3 oktober 2002 följande normer.

Norm angående ”Caslickoperation”

Caslickoperation får utföras på veterinärmedicinsk indikation. Operationen är att betrakta som en korrektion av en anatomiskt medfödd eller förvärvad funktionell defekt.

Veterinärmedicinsk indikation är om stoets slidmynning anatomiskt är så utformad att det i vila eller rörelse sugs in luft i vagina.

För den arbetande hästen kan detta leda till smärta.

För såväl den arbetande som den icke arbetande hästen kan defekten innebära att stoet får en infektion i form av vaginit eller endometrit.

För ingreppets utförande hänvisas till befintlig litteratur. Det är veterinärens ansvar att förvissa sig om att veterinärmedicinsk indikation föreligger.

Norm angående ”Hållande av kroniskt sjuka hästar”

Hänsyn skall tas till hästens allmäntillstånd, skadeorsak och graden av lidande. Svårt kroniskt sjuka eller skadade hästar skall ej hållas vid liv. Individuell bedömning skall ske i varje enskilt fall med hänsyn tagen till alla faktorer som påverkar hästens välbefinnande.

Hållande av hästar med smärtutlöst kronisk hälta över 1 grad i skritt och 2 grader i trav är ej förenligt med god djuromsorg.

Komplettering av norm om karenstid

Komplettering har gjorts av tidigare norm angående "*Upplysningsskyldighet om karenstid för tävling/träning vid behandling av tävlingshäst*".

Vid behandling av häst som kan antas användas för tävling eller träning för tävling skall varje behandlande veterinär enligt LSFS 1991:16 (saknr L 13) kunna lämna uppgift om använda läkemedels och behandlingars karenstid inför sådan tävling och träning till djurägaren eller dennes ombud.

Angivna karenstider i författningar är satta med hänsyn till beredningsform, administrationssätt och dosering enligt FASS® VET. Vid avsteg från denna behandlingsregim skall vid uppgiftslämnandet hänsyn tas till hur detta avsteg kan påverka karenstiden.

Karenstider är satta med hänsyn till dels djurskyddet dels den dopinganalytiska kontrollen. Karenstider skall respekteras även då behandling inte interfererar med dopinganalysen, t ex ledpunktion.

Det är rimligt att den som regelmässigt behandlar tävlingshäst eller häst som kan komma att användas för träning/tävling skall lämna uppgift om de karenstider, föranledda av behandlingen, som används inom respektive tävlingsorganisation. Att uppgiften är lämnad bör dokumenteras, t ex i form av journalanteckning.

Ovan antagna normer är att betrakta som rekommendationer och har ej någon juridisk förankring.

Normgruppen består av Gunnar Bergsten, ordförande, Bengt Johansson, sekreterare, Agneta Gustafsson, Jonas Tornell, Peter Forssberg och Ingela Livång.

Ny hemsida om arbetsplatskonflikter

*KARIN MACLENNAN, frilansjournalist.**

Är du irriterad på en kollega? Är chefen besvärlig? Och hur jobbig är du själv egentligen? En ny hemsida ger handfasta tips om konflikthantering på arbetsplatsen.

När konflikten blossar upp är känslorna starka och det är svårt att vara konstruktiv. Därför har docent Thomas Jordan vid Institutionen för arbetsvetenskap vid Göteborgs Universitet utvecklat hemsidan för att erbjuda snabb hjälp när ett problem på arbetsplatsen har utvecklats till en konflikt. Hemsidan har adressen: www.arbetsplatskonflikt.av.gu.se

– Problem uppstår på alla arbetsplatser, men dessa kan bli allvarliga konflikter när någon eller några parter är ovilliga att kommunicera om problemen, säger docent Thomas Jordan.

Att lösa problemen

Hans råd är att först släppa föreställningen att du har rätt och den andre fel. Sedan följer sju tumregler: Fråga dig själv vad du inte vet än och var öppen för att ta reda på hur den andre ser på situationen. Skilj på problem och person och låt bli att påtala den andres brister. Var tydlig och tala om vad du sett och hört som påverkat din syn på saken, och vad som är viktigt för dig. Håll kontakten med motparten och försök att förbättra relationen genom att ta initiativet till små tillmötesgåenden. Ge motparten erkännande på de punkter där du ärligen kan det och se anklagelser från motparten som oskickliga försök att uttrycka känslor. Till sist öva dig på att se konflikten opartiskt och ta ansvar för att i fortsättningen ta upp de problem du ser så tidigt som möjligt, innan de hinner bli konflikter.

Det finns en gräns

Men det finns naturligtvis en gräns för hur mycket man ska anstränga sig för att förstå motparten och hitta en lösning på konflikten. När det handlar om långt gången mobbning är det bättre att lämna arbetsplatsen så snabbt som möjligt.

– Många människor stannar kvar alltför länge på arbetsplatser som inte är bra för dem, för att de inte vill se sig själva som förlorare. Eller för att de tror att allt kommer att bli bättre. Det viktiga är att man tar de egna signalerna om att man mår dåligt på allvar.

Källa: www.arbetsplatskonflikt.av.gu.se

Om man råkat in i en konflikt på sin arbetsplats kan man få goda råd på hemsidan www.arbetsplatskonflikt.av.gu.se

SLU

Institutionen för obstetrik & gynekologi anordnar
KURSER I ARTIFICIELL INSEMINATION

Nötkreatur
Tid: 13 -24 januari 2003 + praktikvecka i husdjursförening.
Målgrupp: Veterinär vid husdjursförening eller distrikts-/privatpraktiserande veterinär, som arbetar med AI och djurhälsovård
Antal deltagare: max. 12 deltagare (minst 8) OG förbehåller sig rätten att välja ut kursdeltagare
Kursavgift: 11.000 kr (**exkl.** kostnader för praktikvecka samt mat och logi)
Kursansvarig: Lennart Söderquist, tel 018-672167, Lennart.Soderquist@slu.og.se

Häst
Tid: 10 -14 februari 2003 + praktikvecka vid utvalt stuteri
Målgrupp: Ansvarig veterinär vid stuteri med seminveksamhet
Sökanden bör ha minst 1 års yrkeserfarenhet.
Antal deltagare: max. 15 deltagare (minst 12) OG förbehåller sig rätten att välja ut kursdeltagare
Kursavgift: 9.000 kr (**exkl.** kostnader för praktikvecka samt mat och logi)
Kursansvarig: Anne-Marie Dalin, tel 018-671948, Anne-Marie.Dalin@slu.og.se

OBS! Ansökningar till kurserna skickas till Birgitta Berner, OG, Box 7039, SLU, 750 07 Uppsala, e-mail: birgitta.berner@og.slu.se, Fax. 018 673545, inkomna **senast den 6 dec., 2002.** I ansökan skall anges person nr, år för avlagd examen, motiv för önskan att gå kursen, arbetsgivarens namn alternativt namn på egen firma.

Styrelseberättelse för Sveriges Veterinärförbund 2001

Följande sidor återger Sveriges Veterinärförbunds och Sveriges Veterinärmedicinska Sällskaps styrelse- respektive verksamhetsberättelse för 2001. Berättelserna redovisas i en något förkortad version i SVT, för att bli mer överskådliga. Medlemmar som önskar en fullständig berättelse kan beställa en sådan från förbundskansliet, eller läsa den på den lösenordsskyddade delen av förbundets hemsida www.svf.se

Sammanträden

Förbundsstyrelsen har under 2001 sammanträtt sju gånger. Sammanträden med förbundsstyrelsens arbetsutskott och tjänstemän har också hållits sju gånger. Ordinarie ordförandekonferens hölls den 4 oktober i Stockholm.

Förbundets stadgeenliga veterinärmöte arrangerades den 8-9 november i Undervisningshuset, Ultuna, Sveriges lantbruksuniversitet. Fortbildningsdagarna hade den traditionsenliga uppläggningen med djurslagsvis/områdesvis uppdelade symposier.

SVF och SVS stod som arrangörer av läkemedels/instrumentutställningen i samband med mötet.

Medlemmar

Antalet medlemmar uppgick den 31 december 2001 till 2 473, varav 395 pensionärer och 210 studerandemedlemmar. Följande medlemmar avled under året, nämligen:

Ai-veterinären Alar Undritz den 5 februari
Distriktsveterinär Bertil Olsson den 18 mars
Stadsveterinär Gunnar Wramby den 19 april
Distriktsveterinär Lars Karlsson (Slite) den 24 maj
Distriktsveterinär Georg Ahlbäck den 3 juni
Distriktsveterinär Olle Lindahl den 10 juli
Distriktsveterinär Axel Richardsson den 19 september
Distriktsveterinär Ann-Marie Norrström den 20 september
Veterinär Rolf Fagerberg den 6 oktober
Länsveterinär Karl-Erik Dolk den 18 december

De röstberättigade medlemmarnas fördelning på delföreningarna den 31 december framgår av Tabell 1. Förbundsmedlem kan vara medlem i en eller flera delföreningar men kan rösta enbart via en förening. Pensionerade medlemmar samt studerandemedlemmar i årskurs I-IV är inte röstberättigade till fullmäktige.

Hyllningar och uppvaktningar

I samband med medlemmarnas bemärkelsedagar och dödsfall har på sedvanligt sätt från förbundets kassa överförts gåvobelopp till fonden för extern och intern information.

Förbundskansliet och SVT:s redaktion

Förbundskansliet har under året omfattat elva tjänstemän, nämligen veterinär Dag Hultefors, förbundsordförande och kanslichef, jur kand Anders Lefrell, förhandlingschef, jur kand Amelie Lothigius, ombudsman, veterinär Christina Arosenius, generalsekreterare SVS, veterinär Johan Beck-Friis, informationschef och ansvarig utgivare SVT, Karin Åström Bengtsson (tjänstledig), journalist (deltid), Katarina Hörlin Barnekow (vikariat t o m 31/12) journalist, Rune Koskinen, kamrer, Agneta Svensson, chefssekreterare – SVF, Birgitta Ahlkvist, sekreterare – SVT, Marianne Lundquist, sekreterare (deltid) – SVS, AEA, Birgitta Larsson, ekonomiassistent.

Förhandlingsverksamheten

Statliga området, centrala förhandlingar

I april träffades ett nytt, ettårigt avtal för den statliga sektorn. Avtalet var av en helt ny karaktär och saknade centralt angivna ramar för löneökningarnas storlek. Dessa skulle i stället fastställas i lokala förhandlingar vid varje myndighet, alltså i praktiken lokal lönebildning.

Statliga området, lokala förhandlingar

Statens Jordbruksverk (SJV) – Distriktsveterinärorganisationen(DVO)

Det centrala, "sifferlösa" avtalet innebar vid DVO en löneökning för alla med 200 kr per månad samt en höjning av lönerna för kollektivet stationschefer med tre procent. Vidare justerades vissa individuella löner ytterligare.

På grund av verkets försämrade finanser gjordes vidare en ca tioprocentig höjning av taxan, vilken medförde en välbehövlig ökning av den rörliga lönedelen. Sammantaget blev den kollektiva löneökningen runt sex procent.

Statens Livsmedelsverk (SLV) – Besiktningsveterinärorganisationen (BVO)

Efter ett antal förhandlingstillfällen enades parterna om en ram på 4,4 procent för individuell fördelning.

Kommunala området

På det kommunala avtalsområdet fanns ett treårsavtal som omfattade tiden 1 juli 1998 – 31 mars 2001. Under våren träffades ett nytt avtal mellan AkademikerAlliansen och Svenska Kommunförbundet/-Landstingsförbundet gällande från den 1 april 2001. Avtalet är tidsobestämt och det finns inga angivna siffror vad gäller löneökningar utom första året inom landstingen. Det finns där en lägstpott på två procent. Avtalet kan sägas upp tidigast till den 31 mars 2005, och under våren 2003 ska en utvärdering ske av avtalsutfallet.

Huvudregeln är enligt avtalet att lönen sätts i dialog mellan arbetsgivaren och arbetstagaren. Den alternativa regeln innebär sedvanliga förhandlingar mellan den fackliga parten och arbetsgivaren. Förbundet har under året i flertalet fall förhandlat med kommunerna för berörda medlemmar efter deras önskemål. Kommunerna har härutöver haft dålig beredskap inför den nya förhandlingsordningen.

Privata området

De årliga lönerevisionerna på enskilda sektorn sker i regel genom lokala förhandlingar mellan företrädare för arbetstagarna och deras lokala arbetsgivare. Finns endast en veterinär anställd vid företaget sker förhandling direkt mellan arbetstagare och arbetsgivare. Råd och hjälp lämnas alltid från kanslients ombudsmän Amelie Lothigius och Anders Lefrell, även om detta främst måste ske per telefon.

Information om veterinärförbundets viktigaste kollektivavtal lämnas nedan. Individuella arbetstidskonton om 0,5 procent respektive avtalsår har införts vid bland annat nedanstående avtalsområden.

Veterinärer anställda av Svensk Mjölk med husdjursföreningar/ djursjukhus/kliniker

Ett nytt treårigt avtal är slutet mellan Sveriges Veterinärförbund och Skogs- och Lantarbetsgivarförbundet (SLA) och löper under perioden 1 april 2001 t o m 31 maj 2004. Lönepotten för 2001 var 2,1 procent. Fördelningen av lönepotten ska ske med utgångspunkt

Tabell 1. I SVF röstberättigade medlemmars fördelning på delföreningar per den 31 december 2001.

Delförening	*Antal*
Sveriges yngre veterinärers förening – SYVF	646
Svenska distriktsveterinärföreningen - DVF	253
Föreningen veterinärer i enskild tjänst - FVET	124
Föreningen för veterinärer i administrativ tjänst - VIAT	74
Föreningen för veterinärer vid vetenskapliga institutioner - FVVI	194
Svenska besiktningsveterinärföreningen - BVF	70
Privatpraktiserande veterinärers förening- PVF	406
Djursjukhusanställda veterinärers förening - DaVF	218

från de i avtalet angivna riktlinjerna vid lokala förhandlingar och grundläggande principer för lönesättning. Utöver den i avtalet angivna potten ska i samband med lönerevisionen ytterligare löneökningar fördelas genom den löneöversyn som ska ske vid förhandlingarna.

Ett samarbetsavtal gällande bland annat förhandlingsordning är slutet mellan fackliga representanter, bland annat veterinärförbundet och arbetsgivarparten SLA.

Djurhälsoveterinärer – Swedish Meats AB

Ett treårigt avtal slutet mellan CF och Almega (Livsmedelsbranschens arbetsgivarförbund) löper under perioden 1 april 2001 t o m 31 mars 2004. Lönepotten 2001 var 2,5 procent om parterna inte enades om annat.

ATG-veterinärer

Det avtal som tillämpas är träffat mellan CF och Svensk Handel. Avtalsperioden är 1 april 1998 t o m 31 mars 2001. Utfallet för förbundets medlemmar blev 3,6 procent, vilket fördelades individuellt.

Laboratorieanställda m fl

För veterinärer anställda vid bland annat Alcontrol gäller det avtal som slutits mellan CF och Almega (Provning Forskning och Utveckling), avtalsperioden är 1 april 2001 t o m 31 mars 2004. Lönepotten 2001 var 2,5 procent.

Övrigt – alla sektorer

Veterinärförbundet har haft lokala och centrala förhandlingar på alla sektorer vad gäller enskilda medlemsärenden, löner, allmänna anställningsvillkor, uppsägningar osv.

Förbundet anordnade under våren ett informations- och diskussionsmöte för bland annat medlemmar i förbundets kollegiala nätverk.

Förbundet har deltagit vid SLU:s Söka Jobb information, samt haft allmän information för bland annat veterinärstuderanden i femte och sjätte årskurserna.

Förbundet har deltagit vid översyn av jämställdhetsplan rörande distriktsveterinärer samt vid revidering av Jordbruksverkets arbetsmiljöpolicy.

Förbundet har initierat kontakter med Arbetsmiljöverket angående information kring arbetsmiljöproblematik vad gäller olika veterinära verksamhetsområden samt föreskrifter kopplade till arbetsmiljöområdet.

Lönestatistik

Sedvanlig lönestatistik avseende år 2001 för privatanställda veterinärer har utarbetats. Medellönen bland de 365, vars löner behandlats, var 32 100 kronor/månad. Undre och övre kvartilerna var 25 150 respektive 35 900 kronor/månad. Särskild statistik har sammanställts gällande bland annat länsveterinärers/länsexperters löner.

Konkurrens- och tillsynsfrågorna

Fullmäktigemötet 2000 uttalade att: "SVF ska verka för att tillsyn och offentlig veterinär verksamhet sköts av en oberoende tillsynsmyndighet som är skild från klinisk, konkurrensutsatt veterinär service. SVF ska vidare verka för att det statliga stödet till riks- och dygnstäckande djursjukvård fördelas konkurrensneutralt. SVF ska i detta arbete beakta konsekvenserna för berörda medlemsgrupper."

Förbundets företrädare har på ett flertal sätt verkat i enlighet med detta fullmäktigeuttalande. Det finns hela tiden med som ett viktigt underlag då förbundet har att ta ställning, t ex då remissyttranden skall avges. Ett tydligt exempel på detta är förbundets yttrande över förslaget till en ny djurskyddsmyndighet. Genom att konsekvent föra fram förbundets uppfattning i frågan försöker förbundsföreträdare få förståelse och stöd för denna. Ledare och debattartiklar, såväl i Svensk Veterinärtidning som i andra tidningar har använts som kanaler.

I kontakter med andra organisationer, t ex inom primärproduktion och livsmedelsindustri, har förbundet regelbundet tagit upp denna uppfattning.

Förbundets ståndpunkter i dessa frågor har också vid olika tillfällen framförts till företrädare för Jordbruksdepartementet på statssekreterar-, departementsråds- och handläggarnivå. Förbundet har tyvärr inte lyckats få till stånd ett sammanträffande med jordbruksministern för ett grundligare resonemang kring frågorna.

Även till företrädare för de olika politiska partierna, såsom vid sammanträffanden med flera riksdagsmän, har förbundets uppfattning framförts.

Då Sveriges Veterinärförbund inte har makten i sin hand att ändra varken organisationen av den offentliga veterinärverksamheten eller hur statliga medel tilldelas och används är det genom att försöka påverka organisationer och beslutsfattare som förbundet kan "verka för" i enlighet med fullmäktiges uttalande. Makten att besluta om förändringar ligger till sist hos politikerna.

Arbetsgrupper m m

Arbetsgruppen för att utvärdera och utveckla samordningen i den veterinära fältverksamheten (AVF)

Jordbruksverket uppdrog den 15 september 1999 åt en arbetsgrupp med representanter för Sveriges Veterinärförbunds styrelse, Lantbrukarnas Riksförbunds styrelse, länsveterinärerna samt verkets ledningar för administrativa, distriktsveterinär- och djuravdelningarna att utvärdera och utveckla samordningen i den veterinära fältverksamheten. Arbetet skulle ledas av chefen för verkets administrativa avdelning.

Gruppen lade fram sin rapport för generaldirektören i oktober 2000. För närmare information hänvisas till denna rapport, där arbetsgruppens förslag redovisas inom områdena marknadsundersökning, gemensam veterinärmedicinsk utbildning inom stordjursområdet, animaliespecialistutbildning, fortbildning på smittskydds- och djurskyddsområdena, regional samverkan och länsstyrelsernas uppgifter vad gäller tillsyn över veterinär verksamhet, kvalitetssäkring av officiella och andra offentliga uppdrag, beredskapssamverkan i stordjursdistrikten, ersättning för resa till avlägset boende djurägare samt förslag till precisering av begreppet servicegrad.

Enligt gruppens direktiv skulle förslagen till förändringar ligga inom ramen för de anvisningar som Jordbruksverket erhållit från regering och riksdag. Under arbetets gång kom Konkurrensrådets rapport om ifrågasatt konkurrensneutralitet inom området veterinärtjänster, samt gjordes uttalanden i riksdagen som kopplade gruppens arbete till konkurrens- och tillsynsfrågorna i princip. Med anledning av detta skrev förbundsstyrelsen ett brev till generaldirektören vid Jordbruksverket och bad om att gruppens mandat skulle utvidgas till att omfatta också konkurrensfrågorna, eftersom dessa hade tagits upp i riksdagen och att jordbruksministern därvid hade hänvisat till gruppens arbete.

Förbundets begäran avslogs dock, varför arbetsgruppens rapport enbart innefattar förslag till förändringar inom det nuvarande systemet. Rapporten kan alltså inte ses som ett svar på hur Sveriges Veterinärförbund ser på tillsyns- och konkurrensfrågorna för framtiden. Gruppen fick dock som tilläggsdirektiv att utreda vilken servicegrad som ägare av sällskapsdjur kan begära och därmed vilken omfattning av distriktsveterinärorganisationens sällskapsdjursdel som mot denna bakgrund är rimlig. Arbetsgruppen kunde dock inte enas om en precisering av begreppet servicegrad.

I samband med arbetsgruppens redovisning för generaldirektören beslutade denna att arbetet skulle fortsätta inom de nio olika områdena enligt ovan. Huvudansvariga för de olika områdena utsågs och den fortsatta beredningen skulle kunna ske i "underarbetsgrupper", vilka sedan rapporterade till "huvudarbetsgruppen".

Som underlag för diskussionerna angående begreppet servicegrad ville veterinärförbundet få en bättre bild av nuläget, dvs hur SJV har tolkat sin serviceskyldighet vad gäller "icke animalieproducerande djur" och begärde därför att få ut redovisning stationsvis (eller distriktsvis) hur intäkterna fördelar sig mellan djurslagen eller mellan animalieproduktionens djur respektive sällskapsdjur, redovisning av hur budgetmedlen (statligt anslag via SJV budget) fördelas stationsvis (eller distriktsvis) och årsredovisning (ekonomisk) avseende DV:s totala verksamhet.

Jordbruksverket avslog med hänvisning till sekretesslagen förbundets begäran avseende den första punkten. Som svar på den andra punkten redovisades endast en fördelningsmodell, helt utan siffror. SJV:s officiella årsredovisning, med mycket knapphändiga uppgifter om distriktsveterinärverk-

samheten, lämnades som svar på den tredje punkten. Veterinärförbundet överklagade genom förbundsordföranden Jordbruksverkets beslut till Kammarrätten i Jönköping, vilken dock avslog överklagandet.

Det fortsatta arbetet i AVF gick trögt och påverkades av att SJV under utbrottet av mul- och klövsjuka och Sveriges ordförandeskap i EU hade svårt att avsätta personalresurser samt chefsbyte på distriktsveterinäravdelningen.

Beträffande arbetsgruppens slutsatser hänvisas till dennas slutrapport.

Samrådsgrupp SVF – "näringen"

En samrådsgrupp med representanter för veterinärförbundet (Dag Hultefors och Johan Beck-Friis), LRF, Svensk Mjölk, Swedish Meats, Svensk Fågel, Svenska Ägg och Svenska Djurhälsovården har bildats. Gruppen har under året mötts fyra gånger och diskuterat allehanda frågor rörande djurhållning och livsmedel, såväl dagsaktuella som långsiktiga, av gemensamt intresse.

Arbetsmiljö

I enlighet med fullmäktigebeslut tillsattes en arbetsgrupp som har till uppgift att belysa arbetsmiljön hos veterinärer anställda vid djursjukhus och klinker. Arbetsgruppen består av Eva Hjortstad (DaVF), Katarina Varjonen (SYVF) och Amelie Lothigius (förbundskansliet). Gruppen har bland annat utarbetat och skickat ut en omfattande frågeenkät för att få en kartläggning av stressproblematiken och dess omfattning. En extern konsult har medverkat vid arbetet.

Arbetsgruppen för V-faks ekonomi

För att undersöka problemet med V-faks snåriga ekonomi tillsatte förbundsstyrelsen under året en arbetsgrupp med uppgift att försöka ta reda på fakta beträffande den dåliga ekonomiska situationen vid fakulteten. Arbetet skulle genomföras med utgångspunkt i såväl de studerandes som lärarnas situation. Gruppen bestod av Susanna Sternberg (förbundsstyrelsen, sammankallande), Anders Lefrell (förbundskansliet), Kristina Forslund (FVVI), Marie Sjölund (SYVF) och Erika Carlsson (VMF).

Kollegialt nätverk

Veterinärförbundet bildade 1999 ett nätverk bestående av åtta veterinärer som på ideell grund står till förfogande som samtalspartner. Dessa ger stöd till kolleger, som på något vis tycker att livet känns komplicerat, antingen det gäller arbetet eller det gäller problem av mer privat natur (SVT nr 13/99). Medlemmar i SVF:s kollegiala nätverk 2001 var Sten Berggren, Gunnar Bergsten, Karina Burlin, Eva von Celsing, Anne-Marie Dalin, Erik Kjellgren, Herbert Lundström.

Under våren anordnade förbundet ett diskussions- och informationsmöte för medlemmarna i nätverket. En inbjuden läkare föreläste om missbruksproblematik, främst alkohol (se SVT 8-9/01, s 474-76).

SACO

SACO har skrivit rapporter angående chefers arbetsvillkor, bland annat skrifterna "Lönande leda?" och "Möjligt att leda?". Veterinära chefer har deltagit i samtal med SACO inför skrivandet av rapporterna.

Förbundsordföranden representerade veterinärförbundet vid SACO:s ordinarie kongress i november. Vid kongressen avgick Anders Milton och Anna Ekström nyvaldes som SACO-ordförande. Vidare antogs "Färdriktning för SACO 2002-2005" samt beslöts att förbundens medlemsavgifter till SACO skulle sänkas.

SACO Lönesök

I december fick SACO-medlemmarna tillgång till stora delar av SACO:s lönestatistik genom det nya systemet "SACO Löne-Sök". SACO har tillsammans med 19 SACO-förbund utvecklat ett statistiksystem som gör det möjligt att via sitt förbunds hemsida på Internet göra lönejämförelser för att se hur ingångslönerna eller löneutvecklingen ser ut, både för den egna utbildningen, yrket och för andra yrkesgrupper. Ett verktyg för såväl individuella som lokala löneförhandlingar.

Informationsverksamheten

Svensk Veterinärtidning

Svensk Veterinärtidning (SVT) är medlemstidning för Sveriges Veterinärförbund. Den är landets enda regelbundet utgivna tidskrift för veterinärer. Förutom förbundets medlemmar prenumererar ett antal institutioner, bibliotek, myndigheter och dagstidningar på Svensk Veterinärtidning. Upplagan (TS Fackpress) var under 2001 2 900 exemplar. Tidningen är den kanal genom vilken information till och mellan veterinärer huvudsakligen sprids, och den är därför den viktigaste informationskällan för veterinärförbundets medlemmar. En stor del av materialet är av vetenskaplig karaktär med praktisk inriktning, och tidningen spelar därför en viktig roll i efterutbildningen av veterinärer.

Under 2001 var Johan Beck-Friis huvudredaktör och ansvarig utgivare, med Christina Arosenius som biträdande redaktör. Under hela året arbetade Katarina Hörlin Barnekow som journalist vid tidningen på 50 procents tjänst. Hon upprätthöll ett vikariat för Karin Åström-Bengtsson, som var föräldraledig sedan den 15 oktober 2000. Birgitta Ahlkvist har varit redaktionens sekreterare. Förutom att medverka i det redaktionella arbetet har redaktionens sekreterare skött annonsackvisition, uppgiftslämningar m m. Prenumerationsregistret har handlagts av Agneta Svensson.

Material till tidningen inkom under året i stor mängd, såväl vetenskapliga artiklar som reseberättelser, insändare etc. Med hjälp av den under år 2000 tillsatta journalisttjänsten vidmakthöll tidningen föregående års stora produktion av egna artiklar.

Det samarbetsavtal som 1997 knöts mellan SVT och annonsförsäljningsfirman Annonshuset AB löpte vidare under 2001. Annonshuset sålde randannonser för SVT i samma omfattning som under föregående år. Liksom tidigare resulterade arbetet i ett ekonomiskt överskott för tidningen.

Volym 53 av Svensk Veterinärtidning utkom med 16 ordinarie nummer. Antalet trycksidor var 912. Under året avslutades den vetenskapliga temaserien kring ämnet "serpulinainfektioner hos djur och människor".

Hemsidan

Veterinärförbundets hemsida www.svf.se utvecklades vidare under 2001. En av nyheterna under året var att medlemmar i förbundet på den lösenordsskyddade delen av sidan kan hämta fullständiga versioner av Svensk Veterinärtidning i pdf-format.

Viss kritik riktades från förbundskansliet mot de fördröjningar i uppdatering av hemsidan som webmasterns yrkesverksamhet som praktiserande veterinär medförde. Johan Beck-Friis fick därför i uppdrag av förbundsstyrelsen att leta efter en hemsideslösning där uppdateringarna kan skötas direkt av kanslipersonalen. Offerter inhämtades från tre konsultföretag, varvid förbundsstyrelse och kansli ansåg företaget Interfolio ha det bästa och mest prisvärda alternativet. Förhandlingar inleddes med Interfolio för att konstruera en ny, lätt uppdateringsbar hemsida. Målet var att lansera den nya hemsidan under våren 2002.

Yttranden m m

Under 2001 har förbundet avgivit yttranden och remissvar i närmare 40 omfattande frågor. Remisställare var Jordbruksverket, Livsmedelsverket, Jordbruksdepartementet, Socialdepartementet, Läkemedelsverket, Centrala försöksdjurnämnden och KRAV. Samtliga remissvar finns publicerade på förbundets hemsida www.svf.se

Permanenta råd och nämnder

Beträffande verksamheten i Förtroenderådet, Rådet för veterinärhistorisk och biografisk forskning, Redaktionskommittén och Djurskyddskommittén hänvisas till särskilda årsberättelser som kan rekvireras från veterinärförbundets kansli.

Internationellt samarbete

Det nordiska och baltiska samarbetet 2001

De nordiska och baltiska ländernas veterinärförbund träffas en till två gånger årligen för att utbyta information och diskutera gemensamma frågor och problem. I regel deltar ordföranden och generalsekreteraren eller informationschefen. Ytterligare personer inbjuds om det är någon speciell fråga som skall diskuteras. Värdskapet alternerar mellan länderna vad gäller vårmötet och på hösten lägger man ett möte i anslutning till FVE:s general-

församling om behov finns.

I maj 2001 hölls mötet i norra Finland, närmare bestämt i Harriniva och Kilpisjärvi. Förbundsordföranden representerade veterinärförbundet vid mötet.

Vid dessa möten avhandlas gemensamma problem och aktiviteter. Bland frågor som diskuterades vid vårmötet kan nämnas de olika nordiska ländernas insatser för att hjälpa de baltiska veterinärerna med kompetensutveckling och anordnande av olika typer av möten i Baltikum och gemensamma aktioner inom FVE.

Samarbetsgruppen för fort- och vidareutbildningsfrågor har fortsatt sitt arbete under året. Ett resultat av gruppens arbete är att det nu finns en gemensam hemsida på Internet (http://www-nordvet.slu.se) för kurser i de nordiska länderna. Sidan är länkad direkt till förbundens hemsidor.

Sveriges Veterinärförbund har sedan flera år tillbaka, genom överenskommelse i den nordisk/baltiska gruppen, tillsammans med Danmark ett speciellt ansvar för samarbete med Lettlands veterinärförbund. Två veterinärer därifrån har tagits emot för praktik vid djursjukhus respektive distriktsveterinärstation.

Federation of Veterinarians in Europe (FVE)

Den europeiska veterinära samarbetsorganisationen FVE träffas två gånger per år till generalförsamling. Mötet avhålls alltid torsdag till lördag, och första dagen sammanträder underavdelningarna UEVP (praktikersammanslutning), UEVH (livsmedelshygieniker) och EAVSO (officiella veterinärer). Fredag och lördag hålls FVE:s generalförsamling. Vårmötet sker i olika medlemsländer i maj och höstmötet alltid i Bryssel i november.

Vid vårmötet 2001, som hölls i Budapest, valdes en ny styrelse för FVE, med Fred Nind (UK) som ny ordförande. Ett av huvudämnena var utbrottet av mul- och klövsjuka och framför allt diskuterades vikten av veterinär närvaro i besättningarna, den veterinära gränskontrollen och användandet av vaccin. Majoriteten av FVE-delegaterna intog en mer positiv inställning till vaccinanvändning än företrädarna för Sveriges Veterinärförbund. Vidare beslöts, som resultat av en rapport från en arbetsgrupp där Johan Beck-Friis deltagit, att FVE skall verka för skärpta djurskyddsregler i samband med djurtransporter.

Vid höstmötet i Bryssel diskuterades bland annat reglering av veterinärutbildningen mot bakgrund av den fria rörligheten, förslag till ny hygienförordning, griskastrationer samt tillgängligheten av veterinärmedicinska preparat. Herbert Lundström avgick som ordförande för EAVSO, medan Margareta Widell valdes till ny ordförande för UEVH. Karl-Erik Hammarberg har representerat förbundet i en arbetsgrupp om Good Veterinary Practice.

Många remisser och enkäter från FVE har under året besvarats av kansliet, oftast med hjälp av expertkolleger ute i landet.

Förbundets ekonomiska förvaltning

Verksamheten har under 2001 resulterat i ett underskott på sammanlagt 2 530 806 kronor, varav Allmänna Kassans underskott uppgår till 2 064 929 kronor, fastighetsförvaltningens underskott 610 875 kronor medan Stödfondens resultat är ett överskott på 144 998 kronor.

Allmänna Kassan

Allmänna Kassans underskott på 2 064 929 kronor beror i huvudsak på att budgeterad realisationsvinst vid försäljning av värdepapper på 2,6 miljoner kronor brutto före skatt (=1,9 miljoner efter skatt) på grund av börsens utveckling under 2001 i stället resulterat i en realisationsförlust på 289 000 kronor. Resultatet före finansiella intäkter och kostnader visar ett underskott på 2 220 291 kronor mot ett budgeterat underskott på 2 293 750 kronor, således endast en mindre avvikelse totalt mellan resultat och budget. I resultatet finns dock en del avvikelser mot budget: Svensk Veterinärtidning 384 000 kronor bättre än budget beror på högre annons- och prenumerationsintäkter samt lägre tryckningskostnader än budgeterat. Veterinärmötet 195 000 kronor bättre än budget beror på högre intäkter på deltagaravgifterna (fler deltagare) samt lägre tryckningskostnader för kompendiet. På kostnadssidan är personalkostnaderna 270 000 kronor högre än budget beroende på högre socialförsäkringskostnader, varav 174 000 avser skatt på den extra pensionsförsäkring som tecknades för personalen med anledning av SPP:s återbetalning år 2000. Kanslikostnaderna är 430 000 kronor högre än budget beroende på högre lokalkostnader 74 000, telefon och Internet 55 000, portokostnader 48 000, datakostnader 49 000, tryckningskostnader 85 000 (informationsbroschyren Sveriges Veterinärförbund 2001-2002 91 000) samt SVF:s hemsida 69 000, som är kostnad för databas för sökning av vetenskapliga artiklar.

Fastighetsförvaltningen

Fastighetsförvaltningens underskott på 610 875 kronor beror på till stor del på att två lägenheter har renoverats under 2001.

Fonder

Understödsfonden m fl fonder, Enskilda pensionsfonden och Agria Försäkringsbolags understödsfond för veterinärer benämns numera stiftelser och har separata redovisningar.

Dag Hultefors
Åsa Bergqvist
Evamari Lewin
Torkel Ekman
Susanna Sternberg
Karin Pettersson
Anders Forslid
Ilmars Dreimanis
Per Sahlander

Kollegialt Nätverk – veterinärer stödjer veterinärer

Ett självständigt nätverk bestående av veterinärer som på ideell grund står till förfogande för kolleger som behöver en samtalspartner när livet känns komplicerat. Vi lyssnar och ger stöd efter bästa förmåga till kolleger med personliga problem med anknytning till yrket eller som av annan anledning sviktar socialt, psykiskt eller fysiskt.

Syftet med det Kollegiala Nätverket är att veterinärer enkelt och snabbt ska kunna få stöd av en medmänniska som samtidigt är väl förtrogen med veterinärens livsvillkor. Anledningen till att ta kontakt kan till exempel vara ohälsa, stress, privata problem och kriser, utbrändhet, mobbning, hot eller anmälan för felbehandling.

Tveka inte att utnyttja det Kollegiala Nätverket om du behöver någon att tala med.

Nätverkets medlemmar

Namn	*Ort*	*Telefon*	*E-post*
Sten Berggren	Trosa	0156-136 84	
Gunnar Bergsten	Vallentuna	08-512 403 50	
Karina Burlin	Umeå	090-12 06 83	karina.burlin@kommunicera.umea.se
Eva v Celsing	Eskilstuna	016-292 93, 291 03	
Anne-Marie Dalin	Knivsta	018-38 11 03	anne-marie.dalin@og.slu.se
Erik Kjellgren	Arboga	0589-169 78, 192 80	kjellgren.erik@swipnet.se
Herbert Lundström	Vänersborg	0521-660 99	herbert@gotanet.se

Verksamhetsberättelse för Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap 2001

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskaps (SVS) kollegium avger härmed berättelse över verksamheten under år 2001.

Sammanträden

Kollegiet har under året sammanträtt fem gånger. Det har nu blivit tradition att årets första sammanträde hålls under två dagar med deltagande av sektionernas utbildningsansvariga för en gemensam planering av programmet till veterinärmötet. Det andra kollegiemötet hölls hos AGRIA dit kollegiet inbjudits för att få närmare information om AGRIA:s arbete. Årets tredje sammanträde hålls traditionsenligt i juni och delvis gemensamt med förbundsstyrelsen. Det sista kollegiemötet i december hölls i år i Skara och ett studiebesök på Skara slakteri gav kollegiet tillfälle att studera det nya bedövningssystemet för grisar, som vederbörligen imponerade på samtliga.

Medlemmar

Samtliga medlemmar i Sveriges Veterinärförbund är automatiskt även medlemmar i SVS. Därutöver har SVS 33 stödjande medlemmar. Dessa är främst veterinärer från övriga nordiska länder samt representanter för läkemedelsföretag.

SVS består av fem sektioner, husdjurssektionen (359 medlemmar), hästsektionen (436), livsmedelssektionen (120), smådjurssektionen (622) och försöksdjursektionen (45). Medlemskap i en sektion är frivilligt. En SVS-medlem kan också vara medlem i flera sektioner.

Administration

SVS centrala administrativa funktion består av en generalsekreterare och en sekreterare placerade på veterinärförbundets kansli. De administrativa resurserna avsätts främst för kollegiet samt för specialistutbildningsprogrammen och i mån av tid ges hjälp även till sektionerna. SVS generalsekreterare deltar även i övrigt rutinarbete på kansliet t ex remissbehandlingar, sammanställning av material till Svensk Veterinärtidning och i det internationella arbetet inom Norden och Europa.

Christina Arosenius har varit sällskapets generalsekreterare under 2001. SVS sekreterare var under året Marianne Lundquist (deltid). SVS har även vid behov erhållit hjälp av övriga anställda på förbundskansliet.

Specialistkompetens

Specialistkompetens avseende hundens och kattens sjukdomar

Den 31 december 2001 fanns det 235 av Jordbruksverket godkända specialister på hundens och kattens sjukdomar. Under 2001 godkändes 27 nya veterinärer att påbörja utbildning vid 17 olika djursjukhus. Den 31 december 2001 var sammanlagt 123 veterinärer vid 23 djursjukhus registrerade som aspiranter inom specialistutbildning avseende hundens och kattens sjukdomar. Examinations- och styrkommittén för specialistutbildning avseende hundens och kattens sjukdomar (ESK-hund och katt) har under 2001 bestått av Leif Hokfors (ordförande), Anna Einarsson, Torkel Falk, Jan Frendin och Lars Gustafson. Sekreterare i ESK har varit SVS generalsekreterare. ESK-hund och katt sammanträdde fem gånger under året. Den 7 februari genomfördes en examination av åtta aspiranter, vilka samtliga godkändes och därefter tilldelades specialisttitel av Jordbruksverket.

Specialistkompetens avseende hästens sjukdomar

Den 31 december 2001 fanns det 75 av Jordbruksverket godkända specialister på hästens sjukdomar. Under 2001 godkändes sju veterinärer att påbörja utbildningen vid fyra djursjukhus och kliniker samt inom ATG:s utbildningsprogram. Den 31 december var sammanlagt 26 veterinärer registrerade vid åtta djursjukhus och ATG:s kliniker som aspiranter inom specialistutbildning avseende hästens sjukdomar. Examinations- och styrkommittén för specialistutbildning i hästens sjukdomar (ESK-häst) bestod under 2001 av Susanne Demmers (examinator/ordförande), Hans Näslund, John Pringle och Roland Werner. Sekreterare i ESK-häst har varit SVS generalsekreterare. ESK-häst sammanträdde fyra gånger under året. Den 14 mars genomfördes en examination av tre aspiranter vilka samtliga godkändes och därefter tilldelades specialisttitel av Jordbruksverket.

Specialistutbildning avseende nöt, svin respektive livsmedel

Under året slutförde SJV arbetet med godkännandet av de tre nya specialistutbildningsprogrammen för nöt, svin respektive livsmedel, revideringen av smådjurs- och hästprogrammen, och den därav följande revideringen av författning C5 rörande specialisttiteln. Författningen kommer att träda i kraft den 1 januari 2002 och därmed kan arbetet med de nya utbildningarna påbörjas. Information om dessa, samt om revideringarna, kommer att lämnas till veterinärkåren i form av en bilaga till SVT omfattande samtliga utbildningsprogram. Under våren höll ESK-nöt samt ESK-livs sina första möten, ESK-svin genomförde sitt redan i november 2000. Vid dessa möten fastställdes övergångsregler för dispensgivning av specialister inom respektive område. Grupperna har följande sammansättningar:

ESK-svin: Stig Einarsson (ordförande), Claes Fellström, Nils Holmgren och Monika Löfstedt.

ESK-nöt: Hans Gustafsson (ordförande), Rauni Niskanen, Mats Törnquist och Kerstin Vikman.

ESK-livsmedel: Marie-Louise Danielsson-Tham (ordförande), Margareta Widell och Per Kvarnfors.

Steg-II specialisering inom smådjurssjukvården

Det förslag som SVS sände till SJV för godkännande i början av december 2000 blev beklagligtvis bortglömt av verket och inget godkännande erhölls därför under året. Inte heller gavs utrymme för detta program i den reviderade versionen av C5. SVS har skriftligt framfört sitt missnöje med detta till SJV.

Samnordisk utbildning i diagnostik av ärftliga ögonsjukdomar

Sedan den 1 januari 2000 fortlöper utbildningen i diagnostik av ärftliga ögonsjukdomar hos hund och katt i samnordisk regi.

Huvudmän för utbildningen är veterinärförbunden i Danmark, Norge och Sverige samt i Finland den veterinärmedicinska fakulteten vid Helsingfors Universitet. Den gemensamma nordiska kommitté som tillsattes under 2000, NÖEK, har under 2001 utgjorts av Nils Wallin Håkanson, ordförande, Eva Hertil, Sverige, Finn Boserup, Danmark, Tarja Kolisoja, Finland och Ellen Bjerkås, Norge. Genom att ordföranden är svensk har den sammanhållande administrativa funktionen skötts av SVS kansli under året.

Den 31 december 2001 var 30 veterinärer registrerade som aspiranter i Sverige inom den samnordiska utbildningen. 28 veterinärer med speciell kompetens att påvisa ärftliga ögonsjukdomar hos hund och katt fanns registrerade den 31 december 2001.

SVS initiativärenden

Under 2001 har följande initiativärenden pågått eller initierats:

Antibiotikapolicy steg II

Arbetsgrupperna inom husdjurs-, häst- och smådjurssektionerna har fortsatt arbetet med att fastställa djurslagsvisa antibiotikapolicies som en fortsättning på den generella policyn inom SVF. Ingen av grupperna har lyckats avsluta arbetet under året.

Utarbetande av riktlinjer för veterinär stuteripraktik ("Code of practice")
Detta initiativärende från hästsektionen har som målsättning att komplettera de befintliga författningarna rörande seminverksamhet för häst för att åstadkomma likriktning av arbetet på stuterier och därmed vara ett stöd åt veterinärer och ge kvalitetssäkring och kompetenshöjning av de veterinära stuteriverksamheten i Sverige. Arbetet beräknades vara färdigt 1 mars 2002 men vid årets sista kollegiemötet begärdes utsträckt tid på grund av att arbetsgruppens ordförande flyttar från Sverige och måste ersättas med en ny.

Normer för besiktningsröntgen – röntgenreferensgruppen
Detta initiativärende från hästsektionen påbörjades under 2000 och målsättningen är att kunna ta fram rekommendationer för hur röntgenundersökningar skall genomföras för olika typer av hästar i samband med olika typer av besiktningar. Arbetet beräknades vara färdigt i december 2002 men mycket delade meningar råder inom kåren om behovet av besiktningsröntgen och det är tveksamt om några normer kommer att kunna fastställas.

Hästens konvalescens
Ett nytt initiativärende startades under året med ovanstående titel. Målsättningen är att efter genomgång av vetenskaplig litteratur samt en intervjuserie publicera en uppdaterad utgåva rörande hästens konvalescens. Projektet beräknas avslutat till sommaren 2002.

Vaccination av hundar och katter i Sverige
Vid årets sista kollegiemöte beviljades pengar till detta initiativärende. Målsättningen är att ta fram en relevant vaccinationspolicy för hund och katt i Sverige samt för hundar och katter som skall resa inom Europa. Avrapportering beräknas ske senast vid Veterinärmötet 2003.

Veterinärmötet

Veterinärmötet genomfördes på SLU, Ultuna, med ett tvådagarsprogram den 8-9 november. Årets huvudsponsor var Intervet. Årets plenarprogram genomfördes gemensamt med alla sektioner med undantag för smådjur som även i år genomförde en tvådagarskurs i ämnet neurologi. Årets tema för plenarprogrammet var "Immunologi" och flera sektioner anslöt sedan till detta i sina egna sessioner. Förbundsstyrelsen avstod i år från att genomföra någon egen facklig session.

Årets veterinärmöte slog deltagarrekord med 845 deltagare, varav 164 studenter. Både häst- och smådjurssektionens program drog mycket folk och i år kunde alla glädjas åt de nya utrymmen som tillkommit genom att även "Loftet" kunde hyras. Smådjurssektionen hade inbjudit föreläsare från Danmark och Schweiz och SVS från England och FAO medan hästsektionen höll sig inom landets gränser med sina föreläsare. Kursintyg utfärdades även för föranmälda deltagare för smådjursprogrammet och immunologiprogrammet för nöt och mötet får inräknas som kurs inom specialistutbildningsprogrammen. Smådjursprogrammet sponsrades av Orion Animal Health. Husdjurssektionen och livsmedelssektionen genomförde under torsdagen ett gemensamt program om aktuella smittskyddsproblem, mul- och klövsjuka och BSE, som fyllde salen till sista plats.

Det numera traditionella "get-together"-partyt i genuin Uppsalamiljö på Stockholms Nation på onsdagskvällen sponsrades av Veter AB och cirka 200 personer försåg sig från det varierade utbudet av rätter på buffén. Tipspromenaden i samarbete med utställarna hade denna gång tre priser i form av resecheckar på 9 000, 5 000 och 3 000 kronor. 194 svar lämnades in och vinnare blev Ylva Hedberg, Suzanne Sandquist och Anita Jonasson. I samband med SVS plenarsession utdelades också för första gången priser för bästa artiklar i SVT under det gångna året. Pristagare blev Karl-Erik Hammarberg och Fredrik Juhlin.

Kursverksamheten

Under året ansvarade kollegiet tillsammans med de utbildningsansvariga i respektive sektion för planeringen av SVS kursverksamhet samt för de olika sektionernas program vid Veterinärmötet. Kollegiets vice ordförande har enligt tradition ett särskilt ansvar för SVS efterutbildningsfrågor. Denna post innehades under året av Anne Pedersen Mörner.

En kurs arrangerades under året av SVS, hältkursen den 29–31 mars. I övrigt var kurserna arrangerade av sektionerna ensamma eller i samarbete med andra kursgivare. De utbildningsansvariga i SVS sektioner var Anna Ingvar Forslid (husdjurssektionen), Merike Ronéus (hästsektionen), Henrik Ericsson (livsmedelssektionen), Krister Martin (försöksdjurssektionen) och Elisabet Ellström (smådjurssektionen).

Övriga frågor

Under året har SVS kollegium diskuterat och arbetat med ett antal aktuella frågor och även deltagit i förbundets handläggning av en del av dessa. En fråga som diskuterats inom kollegiet är sektionsstyrelsernas funderingar på att slå ihop husdjurssektionen och livsmedelssektionen, ett förslag som har både för- och nackdelar. Diskussionen beräknas fortsätta under nästa år.

Under 2001 fortsatte samarbetet med Apotekarsocieteten i sektionen "Läkemedel för djur". Den interimistiska styrelsen bestod av: Christina Arosenius (ordf), Kristina Odensvik (sekr), Lars-Erik Appelgren, Leif Denneberg, Anders Franklin, Jan Luthman, Lennart Måssebäck och Håkan Stenson. Sektionen genomförde under året ett antal aktiviteter förutom fyra styrelsemöten. Vid årets Läkemedelskongress hölls ett halvdagssymposium under rubriken "Inflammatoriska tillstånd hos djur - smärta och smärtlindring" som lockade en publik på ca 150 personer. I samband med denna kongress hölls också det första årsmötet. Vid årets Veterinärmöte i Uppsala deltog sektionen med en informationsmonter och informationsmaterial. Ett försök att också organisera en temadag runt karenstider i anslutning till veterinärmötet misslyckades på grund av för få anmälningar.

Under året har Christina Arosenius deltagit i ett antal möten anordnade av SLU Kontakt där även SJV, Svensk Mjölk samt representanter för olika institutioner på SLU deltagit. I denna grupp har fort- och vidareutbildningsaktiviteter diskuterats.

Arbetet i den nordiska fort- och vidareutbildningsgruppen har också fortsatt under året och där har Christina Arosenius och Johan Beck-Friis deltagit. Två möten har hållits, ett i Köpenhamn och ett på förbundskansliet i Stockholm då gruppen också fick träffa UFOB, den grupp som arbetar med samma frågor vid veterinärfakulteten.

Remisser

Sällskapets sektioner deltog under året i förbundets remissarbete. De behandlade remisserna kom från olika myndigheter och departement och finns redovisade på veterinärförbundets hemsida www.svf.se.

Ekonomisk förvaltning

Genom beslut i 1989 års fullmäktige om organisationsförändringar och stadgeändringar har SVS ingen egen ekonomisk förvaltning. Enligt ett särskilt beslut i 1990 års fullmäktige reserverades dock det egna kapitalet vid omorganisationen (466 412 kronor) att disponeras av SVS för initiativärenden och efterutbildningsaktiviteter. Beslut om användande av dessa medel tas av SVS kollegium.

Den 1 januari 2001 återstod 180 331 kronor av dessa medel. Budgetposten "SVS initiativärenden" i 2001 års budget uppgick till 75 000 kronor. Under året reserverades totalt 65 000 kronor för nya initiativärenden, medan bokförda kostnader uppgick till 12 703 kronor.

Anders Forslid
Anne Pedersen Mörner
Peter Franzén
Krister Martin
Anders Sandberg
Szanne Sandquist
Lena Stengärde
Christina Arosenius

WWF
Ring 08-624 74 00
Världsnaturfonden WWF
Postgiro 90 1974 - 6

Bokanmälan

Handbok om smittskydd, rengöring och desinfektion

Reinigung und Desinfektion in der Nutztierhaltung und Veredelungswirtschaft
Redaktörer: Dieter Strauch och Reinhard Böhm.
Förlag: Enke Verlag, Stuttgart.
Antal sidor: 336, 87 tabeller, 87 bilder och figurer.
Pris: 44,95 Euro.
ISBN-nummer: 3-7773-1796-9.

Den fortgående förändringen av djurhållningen, ökade kontakter mellan djurbesättningar och länder, koncentrationen och industrialiseringen av fodermedels- och livsmedelsindustrin ställer ökade krav på veterinärmedicinskt smittskydd och hygienkontroll inom många verksamhetsområden.

Nu har en förnämlig handbok utkommit på tyska, som ger allsidig och grundlig information åt varje veterinär som har någon form av smittskydds- och hygienansvar. Redaktörer för boken är professorerna Strauch och Böhm från Institut für Umwelt- und Tierhygiene vid Hohenheimuniversitetet i Stuttgart och förutom dessa två medverkar ytterligare sex kunniga författare.

Systematiska uppgifter om rengöring

Boken "Reinigung und Desinfektion in der Nutztierhaltung und Veredelungswirtschaft" innehåller tio väl disponerade och faktaspäckade kapitel. Den inleds med en föredömlig innehållsförteckning och avslutas med ett heltäckande sakregister som båda underlättar dess användning som uppslagsbok.

I det inledande kapitlet redovisas först definitioner och begrepp. Vidare beskrivs de olika desinfektionsmetoderna alltifrån fysikaliska, kemiska och biologiska till ultraljud och strålning, men också kriterier för val och utvärdering av desinfektionsmedel.

I tre kapitel behandlas rengöring och desinfektion av stallar, transportmedel och fekalier från olika förekommande uppfödningsformer av nöt, får, getter, svin, fjäderfä och fisk. Där återfinns systematiska uppgifter om åtgärder, medel och metoder för smittskydd. Det handlar såväl om daglig rengöring och desinfektion som om sådan mellan uppfödningsomgångar, men också vad som krävs vid risk för eller efter utbrott av epizootisk sjukdom.

Djurtransportproblematiken

Djurtransportproblematiken från smittskyddssynpunkt har ett eget välmatat kapitel där metoder och typ av desinfektionsmedel behandlas för landsvägs-, järnvägs-, båt- och flygtransporter. Ett omfångsrikt kapitel tar upp rengöring och desinfektion i slakteri där allt från djurkroppar till arbetsytor och kylutrymmen behandlas och, inte minst, metoder för att kontrollera resultatet av åtgärderna. De speciella hygienkraven för mjölk och mjölkprodukter redovisas alltifrån mjölkmaskinsanläggningen i ladugården via tankbilar till mejeri, ysteri och smörframställning.

I ett kapitel om fodermedelshygien ges en beskrivning av var och hur man skall finna de från hygienisk synpunkt svaga punkterna inom fodermedelsfabrikationen. Här ges tekniska beskrivningar som underlättar hygienkontroll och smittutredning. Ett kapitel omfattar hela hygienkomplexet runt destruktionsanläggningar för slakteriavfall och för döda djur, från det organiska materialets hantering till fordon och luftrening. En faktor som ofta förbises, rening och desinfektion av avloppsvatten, behandlas under flera avsnitt. Likaså beskrivs arbetarskydd och miljöskydd när det gäller

Årsmöte

Föreningen Veterinärhistoriska Muséets Vänner avhåller **årsmöte onsdagen den 20 november kl 18.00 i Veterinärhistoriska Muséets lokaler i Skara.**

Efter sedvanliga årsmötesförhandlingar berättar muséets förre intendent Nils-Olov Hellgren om ”Veterinärmedicin i filatelin”.

Välkommen!

Styrelsen

NYHET!
The Meditron *M30*
Cardiology Quality for *Less*
www.kruuse.com
SEK 1995,- ex. vat.

olika desinfektionsmetoder och -medel.

Bokens sista kapitel tar upp biologi och bekämpning av skadedjur, från kvalster till råttor och möss på såväl gårdsnivå som i livsmedels- och fodermedelsindustri. Varje kapitel avslutas med en gedigen litteraturförteckning. Av dessa framgår att bokens uppgifter är vetenskapligt synnerligen väl uppdaterade, något som är föga överraskande mot bakgrund av författarnas kvalifikationer.

Informativ utan motsvarighet

Boken är den för närvarande utan motsvarighet mest informativa och inträngande redovisning för smittskydd genom rengöring och desinfektion som täcker hela det veterinärmedicinska ansvarsområdet. Den behandlar ingående förutom desinfektionsmedlens toxikologi och verkningssätt också risker för personal och miljö men även risker för t ex korrosion, något som på sikt också kan bli hygienproblem. I varje kapitel redovisas för varje moment mest ändamålsenliga rengöringsmetoder under hänsynstagande till olika faktorer, t ex olika medels effekt vid olika yttertemperatur.

Värdefull trots tyskan

"Reinigung und Desinfektion in der Nutztierhaltung und Veredelungswirtschaft" rekommenderas att som uppslagsbok och handbok ingå i biblioteket på varje länsveterinärexpedition. Likaså rekommenderas den till alla de kolleger som i sin dagliga gärning har att lösa problem med smittskydd, rengöring och desinfektion både för lantbrukets djur, för djurtransporter liksom inom livsmedels- och fodermedelsindustri.

Även om inom delar av veterinärkåren kunskaperna i det tyska språket numera inte är vad de borde vara, torde språket inte möta hinder att utnyttja denna värdefulla handbok. Beteckningarna på desinfektionsmedel är ju internationella och sakregistret liksom de många tabellerna och figurerna ger en god vägledning och komplettering till texten.

Ingvar Ekesbo
professor, Skara

Stiftelsen Ivar och Elsa Sandbergs stipendiefond

Sällskapets för Veterinärmedicinsk Forskning styrelse ledigförklarar härmed stipendier ur Ivar och Elsa Sandbergs stipendiefond för livsmedelshygienisk forskning. Ändamålet med fonden är att främja vetenskaplig forskning inom livsmedelshygienens område eller inom områden som har direkt betydelse för livsmedel och livsmedelshygien. Disponibelt för årets utdelning är cirka 500 000:-.

Ansökan, i 8 exemplar, ställs till: Styrelsen, Sällskapet för veterinärmedicinsk forskning, c/o Karolina Törneke, Lindsbergsgatan 9A, 752 40 Uppsala. Ansökan skall ha inkommit senast måndagen 2 december, 2002.

Ansökan skall vara på max. 5 sidor och innehålla Bakgrund, Målsättning, Metoder, Arbetsplan och Budget för projektet. En kortfattad CV för huvudsökande skall bifogas.

Ytterligare upplysningar lämnas av: Karin Persson Waller på tel 018-674672, fax 018-309162 eller e-post Karin.Persson.Waller@sva.se

Läkemedel

Försäljning av blysocker upphör

Apoteket AB tillhandahåller inte längre blysocker, dvs Plumbi acetas. Samtliga förpackningar är slut och varan kommer inte att tas in på nytt. Främsta orsaken är att man vill minska användningen av tungmetaller. Efterfrågan på blysocker har också varit låg under flera år.

Ett vanligt användningsområde för Plumbi acetas var i kombination med alun i en lösning som användes till omslag på häst. Lösningen anses idag föråldrad och har i apoteksledet ersatts av exempelvis Alsollösning/Alsolsprit eller Antiflogistinsalva.

Kristina Odensvik
informationsapotekare

Godkända läkemedel

Läkemedelsverket har den 6 september 2002 godkänt nedanstående läkemedel.

Virbamec, pour-on, lösning 5 mg/ml. Innehavare av godkännande för försäljning: Virbac de Portugal Laboratorios Lda, Almeirim, Portugal.

ATC-kod: QP54A A01 (ivermectin)

Läkemedelsverket har den 20 september 2002 godkänt nedanstående läkemedel.

Bimectin vet, oral pasta 18,7 mg/g. Innehavare av godkännande för försäljning: Vetpharma AB, Lund.

ATC-kod: QP54A A01 (ivermectin)

Vasotop vet, tablett 1,25 mg, 2,5 mg och 5 mg. Innehavare av godkännande för försäljning: Intervet International BV, Boxmeer, Nerländerna.
ATC-kod: QC09A A05 (ramipril)

Läkemedelsverket har den 4 oktober 2002 godkänt nedanstående läkemedel.

Insol Dermatophyton vet, injektionsvätska, suspension. Innehavare av godkännande för försäljning: Boehringer Ingelheim Danmark A/S, Köpenhamn, Danmark.
ATC-kod: QI05AQ, QI07AQ, QI06AQ (inaktiverade fungorala vacciner)

Jobb som distriktsveterinär

Kalix – en anställning 75% (dnr 06-5172/02)
Vännäs – två långtidsvikariat 100% t.o.m. 30 september 2003 (dnr 06-5173/02)
Norra Storsjöbygden – en heltidsanställning (dnr 06-5174/02)
Falköping – två långtidsvikariat 100% t.o.m. 31 augusti 2003 (dnr 06-5175/02)
Svenljunga – en heltidsanställning (dnr 06-5176/02)
Karlskrona – ett långtidsvikariat 100% t.o.m. 31 december 2003 (dnr 06-5177/02)

Fullständig annons finns på Internet: **www.sjv.se**

Sista ansökningsdag är 20 november 2002.

JORDBRUKS VERKET
551 82 Jönköping
036-15 50 00
www.sjv.se

Kongresser och kurser

Svenska

Nya

26/11-02 Seminarium "Vaccines for the future" anordnas i Ettans föreläsningssal, KC, SLU, Uppsala av Sällskapet för Veterinärmedicinsk forskning. Info: Eva Wattrang, Inst f immunologi, SLU, BMC, Box 588, 751 23 Uppsala. Tel: 018-471 4228/4699, fax: 018-471 4382, e-post: eva.wattrang@adm.slu.se (se annons i denna tidning)

4/3 -03. Kurs i Djurskydd för veterinärer arrangeras på SLU, Uppsala av Sveriges Veterinärförbund. Info: Marianne Lundquist, veterinärförbundets kansli, tel: 08-545 558 20. Anmälningsblankett kan hämtas på veterinärförbundets hemsida www.svf.se.

11–15/8 -03. Kurs i Pig herd health and welfare, gastrointestinal diseases arrangeras i Uppsala av NOVA University. Info: Claes Fellström, Inst f kirurgi o medicin, stordjur, SLU Box 7018, 750 07 Uppsala. Tel: 018-67 14 73, e-post: Claes.Fellstrom@kirmed.slu.se

Tidigare publicerade

12/11 -02. Temadag "020" - Rådgivning om djurläkemedel, Stockholm. Arr: Läkemedelsakademin i samarbete med Apotekarsocietetens sektion Läkemedel för djur (SVT 13/02)

12–13/11 -02. Kurs i Ambulant hästpraktik – vad är bäst för häst? Norrköping. Arr: Jordbruksverket (SVT 13/02

27/11 -02. Utbildningsdag om Snabbgranskning av publicerade medicinska studier. Arr: Läkemedelsakademin. (SVT 12/02)

4–5/12 -02. Kurs i Ambulant hästpraktik – vad är bäst för häst? Ängelholm. Arr: Jordbruksverket (SVT 13/02)

3–6/2, 3–6/3, 15-16/5 -03. Kurs i Toxikologisk bedömning, 3 delar, 5 poäng, Lidingö. Arr: Institutionen för Miljömedicin, Karolinska Institutet i samarbete med Läkemedelsakademin (SVT 12/02)

9–10/4 -03. Djurhälsovårdens fortbildningskonferens, Lund.(SVT 13/02)

Internationellla

Fler internationella kurser hittar Du på World Veterinary Association's hemsida: http://www.worldvet.org/ och på British Small Animal Veterinary Associations hemsida: http://www.bsava.com

Ny

21–23/2 -03. Kurs och möte om Horses – Performance Diagnosis of Bone arrangeras i Bonn/Weilerswist-Müggenhausen, Tyskland av Arbeitsgruppe Pferd in cooperation with Tierärztliche Klinik für Pferde Burg Müggenhausen. Info: Arno Lindner, Laurahöhe 14, DE-45289 Essen, Tyskland. Tel: 0049-201-571887-3, Fax -4, e-post; contactlagpferd.de. Internet: www.agpferd.de

Tidigare publicerade

11–22/11 -02. Kurs i Internal Medicine II, Utrecht, Nederländerna (SVT 4/02)

Skånska Veterinärföreningen

Sök pengar från Skånska Veterinärföreningens samfond!

Skånska Veterinärföreningen delar årligen ut medel ur sin samfond. Medel kan utgå som underhåll till medlemmar eller medlemmars efterlevande i ekonomiska trångmål.

Medel kan också utgå till information bland medlemmar rörande forskningsrön inom veterinärmedicinens olika discipliner eller medlemmars vidareutbildning.

Ansökan eller förslag insändes till sekreteraren Karin Lindqvist Frisk, Bjärevägen 74, 262 61 Ängelholm, senast den 1 december 2002.

Nya medlemmar hälsas välkomna. Inträde i föreningen sker genom inbetalande av 100 kronor (pensionärer 50 kr) till föreningens postgiro 39 62 35-4.

6–7/12 -02. 4th Maastricht International Congress on Equine Medicine, Maastricht, Nederländerna (SVT 12/02)

18–26/1 -03. Wildlife Capture Course for Veterinarians, Sydafrika (SVT 12/02)

3–6/4 -03. 46th British Small Animal Veterinary Association Congress Birmingham, UK (SVT 4/01)

4/7 -03. 2nd Dentistry, Oral and Maxillo-Facial Surgery Forum Velbert, Tyskland (SVT 7/01)

5–6/7 -03. 2nd Surgical Forum of the European College of Veterinary Surgeons Velbert, Tyskland (SVT 7/01)

25–28/8 -04. The 5th World Congress of Veterinary Dermatology, Wien, Österrike(SVT 10/02)

Noterat

Botulism orsakade mer än 50 000 finska rävars död

Under helgen 5–6 oktober dog tusentals finska rävar från olika rävfarmar efter en kort sjukdomsperid med neurologiska symtom. Forskningsanstalten för veterinärmedicin och livsmedel i Finland har nu hittat *Clostridium botulinum* i prover från nio rävar och har bekräftat att botulinumtoxin är orsak till dödsfallen. Toxinet har troligen bildats i djurfoderprocessen.

Flera uppfödare slog larm direkt, då de hittat förlamade och döda rävar. Misstanken föll genast på fodret, bland annat eftersom en uppfödare med två farmer bara drabbades vid den ena farmen. Vid den andra farmen används annat foder, skriver Hufvudstadsbladet.

Fodret tillverkas i huvudsak av slaktavfall, kött- och benmjöl, fiskmjöl, fisk och spannmål. Slaktavfallet kommer både från Finland och Sverige medan fisken och fiskmjölet importeras från Norge.

En vecka efter utbrottet påbörjades utanför Jakobstad i Finland bränningen av de 50 000 rävar som dött av botulismförgiftat foder. Bränningen, som genomfördes på ett stort bål, pågick under flera dagar. Tillsammans med de döda rävarna eldades också flera tiotals ton av det förgiftade fodret upp.

Källor: Land Lantbruk den 7 och 14 oktober 2002, EPI-aktuellt nr 41/02.

MRL-framgång för FVE i Europaparlamentet

Den europeiska veterinärfederationen, FVE, kunde den 23 oktober fira en seger för framgångsrikt lobbyarbete. Parlamentet antog då en rapport som ger ett antal förslag till förbättringar kring veterinär användning av läkemedel.

Det viktigaste förslaget gäller användning av läkemedel utan MRL-värde (maximum residue limit) till hästar. Europaparlamentet går här på FVEs linje, att det ska bli tillåtet att behandla hästar med substanser som inte finns i MRL-förordningens bilaga I, II eller III. Parlamentet föreslår en karensperiod på sex månader för sådana substanser utan fastställt MRL-värde, vilket är en klar förbättring mot dagens regler som inte tillåter någon användning alls av dessa preparat till häst. Parlamentet går till och med så långt att man föreslår att det i enstaka, exceptionella fall ska vara tillåtet att behandla andra livsmedelsproducerande djur än hästar med substanser utan MRL-värde. Förutsättningen är då att inga andra läkemedel finns att tillgå och att användningen av substanserna förhindrar djurlidande. Även här föreslås minimikarenstider för olika typer av livsmedel som kommer från djur behandlade med substanser utan MRL-värde.

Beslutsprocessen går nu vidare till EUs ministerråd, som kommer att ta det slutliga beslutet i frågan. FVE hoppas att medlemsländernas politiker ställer sig bakom de förslag till veterinära förbättringar som Europaparlamentet lagt fram.

Fass Vet 2003 ute

Fass Vet 2003 skickades i slutet av oktober ut till alla Sveriges veterinärer, veterinärstuderande och apotek. Boken är den enda samlade informationen om alla läkemedel godkända för veterinärmedicinskt bruk i Sverige. Fass Vet finns även på www.fass.se som uppdateras praktiskt taget dagligen. Webbplatsen www.fassvet.nu har ersatts av Fass.se.

Den nya portalen, Fass.se,

Stiftelsen Albert Hjärrefonden

Utlyser härmed ett eller flera bidrag för veterinärmedicinsk forskning på tillsammans högst 50 000 kr.

Ansökan om bidrag skall insändas till Stiftelsen Albert Hjärrefonden, adress Statens Veterinärmedicinska Anstalt, 751 89 Uppsala senast den 29 november 2002 med uppgift om forskningsändamål och beräknade kostnader. Närmare upplysningar lämnas av stiftelsens sekreterare Lennart Ehrengren, tel 070-226 74 54.

På stiftelsens vägnar
Lars-Erik Edqvist

innehåller samtliga läkemedelstexter ur Fass, Patient-Fass och Fass Vet samt produktresuméer och bipacksedlar. Den innehåller dessutom nyheter, reportage, längre artikelserier och en läkarbok. Samordning av innehåll och texter i bok- och nätversionerna förenklar användningen.

För att markera samordningen mellan bok och nätversion har boken i år ett nytt utseende.

Läkemedelstexterna bygger på den produktresumé som läkemedelsföretagen lämnar i sin ansökan om godkännande till kontrollmyndigheten. Med denna text som underlag svarar Läkemedelsindustriföreningen, LIF, för en enhetlig presentation enligt de riktlinjer som utarbetats gemensamt av klinisk expertis, läkemedelsföretagen och LIF.

Rauni Niskanen "programdirektör" för veterinärprogrammet

Den nya grundutbildningsorganisationen vid veterinärmedicinska fakulteten, SLU, börjar ta form. Med utgångspunkt i de förslag som Lars Rasks utredning lade den 1 mars i år (se SVT 4/02), och på basis av tidigare erfarenheter, har V-faks fakultetsnämnd arbetat med frågan.

Till fakultetskansliet knyts en "programdirektör" för veterinärprogrammet. Titeln är ännu preliminär, men anger status och nivå på jobbet. Här vilar det operativa ansvaret för planering, utveckling och uppföljning av veterinärprogrammet. "Programdirektören" är en av ledamöterna i det nya GRUV (Grundutbildningsutskottet för veterinärprogrammet) och är föredragande i grundutbildningsfrågor i Fakultetsnämnden.

Fakulteten har rekryterat Rauni Niskanen (universitetslektor i idisslarmedicin) som "Programdirektör". Hon tillträdde den 1 oktober ett treårsförordnande på uppdraget, och kommer inledningsvis att arbeta parallellt med sin gamla institutionsroll och sin nya fakultetsroll. Rauni Niskanen kommer även framdeles att ha viss institutionstjänstgöring inom ramen för sin anställning.

Sänkt kastrationsålder för smågrisar

Den 1 januari 2003 träder ett antal förändringar av djurskyddsförordningen i kraft. En av dessa innebär sänkt ålder för kastration utan bedövning av smågrisar.

I dagens förordning står: "Handjur av svin får kastreras utan att veterinär anlitas under förutsättning att kastreringen sker innan djuret uppnått två veckors ålder. Vid kastrering av svin som uppnått två veckors ålder skall ingreppet göras under bedövning". Enligt de nya regler som börjar gälla den 1 januari 2003 sänks gränsen för kastration utan bedövning till sju dagars ålder.

En annan planerad förändring av djurskyddsförordningen är ett totalförbud mot att använda elpåfösare. När denna regel kommer att träda ikraft är dock ännu inte bestämt.

Oklar rättssituation för buräggsproducenter

Hundratusentals kronor i viten har hotat burhönsuppfödare. Men en dom från länsrätten i Jönköping har gett dem en frist och skapat förvirring hos kommunala tjänstemän runt om i landet, rapporterar tidningen ATL den 17 oktober 2002.

Sveriges största äggproducent Aniagra vann när länsrätten i Jönköping avgjorde huruvida dispenserna för de gamla hönsburarna ska stoppas eller inte. Domstolen menar att Sverige helt enkelt missat att till EU-kommissionen anmäla att man bara tillåter inredda burar. Därmed gäller inte ändringen i djurskyddsförordningen, anser domstolen.

I kommunerna är förvirringen stor. – Då kan vi inte driva de här ärendena vidare, säger djurskyddsinspektör Peter Stenberg i Simrishamn till ATL. Simrishamn är en av de kommuner som redan utfärdat vite, ett föreläggande på 100 000 kronor per månad mot en äggproducent.

Miljöpartisten Carl Frick, kommunalråd och miljönämndens ordförande i Södertälje, säger att domen i Jönköping inte alls påverkar hur han och Södertälje kommun agerar. – Vi har fått en länsrättsdom i Stockholm på att vi gjort rätt. Vi lutar oss mot den, säger han. Varken han eller miljöchefen i kommunen ser någon anledning att dra tillbaka vitesföreläggandet mot en äggproducent som nu bryter mot burförbudet.

I Helsingborg, Aniagras hem-

VETERINÄR för långtidsvikariat

Stockholms Djurklinik söker en veterinär för långtidsvikariat på heltid fr o m februari 2003 och minst ett år framåt. Vi ser helst att du har ett par års erfarenhet av polikliniskt och kirurgiskt arbete med smådjur.

Du bör kunna arbeta självständigt, ha god samarbetsförmåga och vi värdesätter ett gott humör. Du kommer ingå i ett team bestående av 3 veterinärer och 6 djursjukvårdare.

Kliniken är belägen vid Alviks Torg, med närhet till T-bana, Tvärbana och bussar.

Svar önskas före november månads utgång.

Kontaktperson:
Per Setterlind, personalansvarig
tel 08- 80 84 01

Ansökan skickas till:
Stockholms Djurklinik
Vidängsvägen 1
167 36 Bromma

kommun, får Jönköpingsdomen emellertid direkta konsekvenser. En vecka innan domen var förslaget att förbjuda Aniagras verksamhet. Till ATL säger kommunens handläggare att han nu föreslår politikerna i nämnden att lyfta förslaget och bordlägga hela ärendet till dess det finns en dom som vunnit laga kraft.

Jordbruksverket kommer att överklaga domen från länsrätten i Jönköping.

Framgång för Marit Paulsen

– Äntligen är kadavren döda! utropar Marit Paulsen i ett pressmeddelande från Folkpartiet i slutet av september.

Den 24 september antog Europaparlamentet enhälligt Marit Paulsens förslag till en ny EU-förordning om animaliska biprodukter. Arbetet med denna förordning om förbud mot kadaverprodukter startade för nästan två år sedan, och det har sedan dess varit en intensiv men framgångsrik period, säger Paulsen.

– Jag är särskilt glad över att kannibalismen inom djurhållningen är förbjuden. Den snuskiga seden att mata våra djur med deras artfränder har plågat mig i åratal.

– Genom denna nya lagstiftning kommer endast livsmedelsgodkända biprodukter att få användas i foder, kosmetika och s k naturprodukter. Inget mer kadaverfett som till slut hamnar på våra tallrikar, alltså! Inte ens i läppstift och hälsokostpreparat får det förekomma, konstaterar Marit Paulsen i pressmeddelandet.

Stress hos djur och människor

Oktobernumret 2002 av British Medical Journal (Vol 325, s 857), rapporterar om en finsk studie kring stress. Studien visar att människor med höga krav i arbetet, kombinerat med små möjligheter att påverka arbetssituationen, eller hög obalans mellan ansträngning/belöning i arbetet, löper dubbelt så stor risk som andra att drabbas av bland annat hjärt-kärlsjukdomar.

I en Internetkommentar till artikeln jämför Animalnet (http://131.104.232.9/animalnet-archives.htm) från University of Guelph, stressreaktionerna hos människor och djur. Även om produktionsdjuren inte lever så länge att de hinner utveckla hjärt-kärlsjukdomar, vet man att stress är en predisponerande faktor för både hälso- och fertilitetsproblem. Intensiva produktionsformer ställer stora krav på djuren, samtidigt som djuren har små möjligheter att påverka sin situation. Ranglåga djur i grupphållning utsätts på motsvarande sätt för en hög obalans mellan ansträngning och belöning i arbetet.

De stressrelaterade riskfaktorerna för människor återfinns nästan identiska hos produktionsdjuren, vilket Animalnet noterar med förundran.

OPTO International is seeking

Veterinarians/Animal Specialists

for an evaluation of the National Livestock Development Project in Ethiopia and also to register with the Company for future consultancy opportunities. The assignment will begin in January and last for five weeks. The specialist we are seeking should have at least a Masters' degree; experience in the formulation/design and implementation of livestock development projects; experience of work done in Africa or other relevant tropical regions; and previous work with donor organizations.

We are also seeking Dairy Farm Management Specialists for a forthcoming project in Serbia. Areas of expertise will cover animal nutrition; forage production; farm mechanization and milking technology, quality and collection; animal health; farm economics; and extension methodologies.

Interested candidates should, as soon as possible, send their detailed Curriculum Vitae to info@optointernational.com. For more info see www.optointernational.com.

Litteraturtjänst

Lån eller kopior av artiklar kan beställas från Sveriges lantbruksuniversitets bibliotek online i databasen LUKAS. För information ang användarkonto (kostnadsfritt), kopiekostnader etc kontakta Ultunabiblioteket, Låneexpeditionen, Box 7071, 750 07 Uppsala, tel. 018-67 28 09 eller 67 11 12, fax 018-67 28 53.

Lösnummer av Läkartidningen kan beställas från Läkartidningens sekreteriat per brev, Box 5610, 114 86 Stockholm, eller på tel. 08-790 33 00.

Adress till Dansk Veterinærtidskrift: Rosenlunds allé 8, DK 2720 Vanløse, Danmark.

Adress till Norsk Veterinærtidskrift: Den Norske Veterinærforening, General Birchs Gate 16, N-0454 Oslo, Norge.

Virusinducerad multifaktoriell respiratorisk sjukdom hos svin
Viral infections and porcine respiratory disease: New insights in pathogenesis
van Reeth K, van Gucht S, Labarque G & Pensaert M
Dansk VetTidsskr, 2002, 85, 10, 6–11.

Fynd av Angiostrongylus vasorum (fransk hjärtmask) och Crenosoma vulpis (rävens hjärtmask) bland hundar i Nordköpenhamn
Fund af Angiostrongylus vasorum (fransk hjerteorm) og Crenosoma vulpis (rævens lungeorm) blandt hunde i Nordkøbenhavn
Vitger A
Dansk VetTidsskr, 2002, 85, 10, 6–13.

Undersökning av tarmfloran hos mink med särskild tonvikt på förekomst av Escherichia coli och Staphylococcus intermedius
Undersøgelse af tarmfloraen hos mink med særlig fokus på forekomst af Escherichia coli og Staphylococcus intermedius
Vulfson L, Pedersen K, Dietz HH, Holmen Andersen T & Chriél M
Dansk VetTidsskr, 2002, 85, 12, 6–10.

Ett fall av hydatidos hos en häst importerad från Irland

Veterinar nr 14-2002 02-10-31 11.43 Sida 736

Et tilfelle av hydatidose hos en hest importert fra Irland
Wisløff H, Gjerde B & Guttormsen R
Norsk VetTidsskr, 2002, 114, 6, 551–554.

Förskrivning av antibakteriella veterinärpreparat till husdjur under perioden 1995–2001
Forskrivning av antibakterielle veterinærpreparater til husdyr i perioden 1995–2001
Grave K, Fevang Harr L & Rønning M
Norsk VetTidsskr, 2002, 114, 6, 555–563.

Förekomst av juvertumör hos besläktade boxrar
Forekomst av mammatumor hos beslektede boxere
Dahl K, Moe L, Indrebø A & Bamlem H
Norsk VetTidsskr, 2002, 114, 7, 615–622.

Terapi och profylax med bakteriofager inom veterinär- och humanmedicin
Terapi og proflyakse med bakteriofager innen veterinær- og humanmeidisin
Ingebrigtsen K, Olsen I & Løkken P
Norsk VetTidsskr, 2002, 114, 7, 623–631.

Hälsa och välfärd i ekologiska stordjursbesättningar i Sverige
Helse og velferd i økologiske storfebesetninger i Sverige
Waage S
Norsk VetTidsskr, 2002, 114, 636–637.

Ur Läkartidningen

Antimykotika kan rubba balansen mellan resistenta och känsliga Candida-arter
Petrini B & Chryssanthou E
Läkartidn, 2002, 99, 20, 2293–2294.

Flera fall av fästingburen hjärninflammation i Skåne
Burenhult E, Fält J & Settergren B
Läkartidn, 2002, 99, 21, 2380–2381.

Ny möjlig princip för diagnos av Creutzfeldt-Jakobs sjukdom
Sjögren M & Blennow K
Läkartidn, 2002, 99, 21, 2382–2384.

Resistent tuberkulos sprids i Sverige
Ghebremichael S, Koivula T, Hoffner S, Romanus V, Petrini B, Norén B, Sylvan S & Källenius G
Läkartidn, 2002, 99, 23, 2618–2623.

Oroande signaler om ökande antibiotikaresistens
Cars O
Läkartidn, 2002, 99, 32-33, 3184–3186.

Artspecifik igenkänning av ansikten
Kahl U
Läkartidn, 2002, 99, 32-33, 3214.

PERSONNOTISER

Födelsedagar i december

Berit Söderström, Ekerö 50 år den 2/12
Ulla Jussing, Märsta 50 år den 12/12
Sigvard Gabrielsson, Vaggeryd 70 år den 16/12
Göran Pettersson, Västerås 50 år den 16/12
Roland Hjelm, Uppsala 50 år den 17/12
Ylva Lannge, Simrishamn 50 år den 17/12
Per-Martin Andrén, Eds Bruk 50 år den 20/12

Avlidna

F länsveterinär Bengt Tidblad har avlidit den 27 september 2002. Han föddes 1925 i Hillared, Älvsborgs län, avlade studentexamen i Borås 1944 och veterinärexamen 1953. Han var distriktsveterinär i Föllinge 1958 och hade SIDA-uppdrag i Algeriet och Indien 1963-65. Han var länsveterinär i Västernorrlands län 1966 och Diploma in Veterinary State Medicine, Edinburgh 1969. 1980 var han länsveterinär i Skaraborgs län, från vilken tjänst han pensionerades 1989.

F länsveterinär Sigurd Pekkari har avlidit den 22 oktober 2002. Han föddes 1929 i Tärendö, Norrbottens län, avlade studentexamen i Haparanda 1949 och veterinärexamen 1958. Efter diverse vikariat arbetade han som besiktningsveterinär vid kontrollslakteriet i Luleå 1964 och han var distriktsveterinär, gränsveterinär, importbesiktningsveterinär och besiktningsveterinär vid kontrollslakteriet och köttbesiktningsbyrån i Piteå 1971. 1976 var han chefveterinär vid Svelab i Luleå samt stadsveterinär i Luleå, importbesiktningsveterinär i Luleå och Haparanda, och konsult vid Kostförsörjning AB i Malmberget. Han var länsveterinär i Jönköpings län 1979 och i Västerbottens län 1986, från vilken tjänst han pensionerades 1992.

Förtroendevalda

Sveriges Veterinärförbund
Styrelse

Ordförande:	Bost.tel
DAG HULTEFORS	035-17 35 88
Vice ordförande.	
ÅSA BERGQUIST	0418-66 21 62
ILMARS DREIMANIS	035-509 84
TORKEL EKMAN	018-38 44 11
ANDERS FORSLID	0413-55 32 20
EVAMARI LEWIN	070-211 90 35
KARIN LUNDBORG	0525-102 13
PER SAHLANDER	0171-44 20 93
SUSANNA STERNBERG	018-69 46 64

Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap
Kollegium

Ordförande
ANDERS FORSLID

Vice ordförande
ANNE PEDERSEN MÖRNER

STEFAN ALENIUS
PETER FRANZÉN
KRISTER MARTIN
ANDERS SANDBERG
SUZANNE SANDQUIST

Riksföreningar inom Sveriges Veterinärförbund

SVENSKA DISTRIKTSVETERINÄRFÖRENINGEN – DVF
Ordförande: Björn Swenson
Sekreterare: Kristina Olsson

SVENSKA BESIKTNINGSVETERINÄRFÖRENINGEN – BVF
Ordförande: Leif Skarhed
Sekreterare: Tone Lindvåg

SVERIGES YNGRE VETERINÄRERS FÖRENING – SYVF
Ordförande: Anette Karlsson
Sekreterare: Susanne Åkerblom

FÖRENINGEN VETERINÄRER I ENSKILD TJÄNST – FVET
Ordförande: Johan Hellander
Sekreterare: Christer Gyllerup

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER I ADMINISTRATIV TJÄNST – VIAT
Ordförande: Torsten Jakobsson
Sekreterare: Björn Dahlén

FÖRENINGEN FÖR VETERINÄRER VID VETENSKAPLIGA INSTITUTIONER – FVVI
Ordförande: Ingrid Hansson
Sekreterare: Ursula Nord-Bjerselius

PRIVATPRAKTISERANDE VETERINÄRERS FÖRENING – PVF
Föreningen är under ombildning

DJURSJUKHUSANSTÄLLDA VETERINÄRERS FÖRENING – DaVF (vilande)
Ordförande: Fredrike Ritter

Sektioner inom Sveriges Veterinärmedicinska Sällskap

FÖRSÖKSDJURSSEKTIONEN
Ordförande: Krister Martin
Sekreterare: Patricia Hedenqvist

HUSDJURSSEKTIONEN:
Ordförande: Stefan Alenius
Sekreterare: Olof Engelbrekt Skarman

HÄSTSEKTIONEN
Ordförande: Peter Franzén
Sekreterare: Bengt Johansson

LIVSMEDELSSEKTIONEN
Ordförande: Anders Sandberg
Sekreterare: Karin Granath

SMÅDJURSSEKTIONEN
Ordförande: Suzanne Sandquist
Sekreterare: Helene Hansson